

مەنبەخانە

منزلەى اقرا الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

منتدى اقرا الثقافى

للكتب (كوردى - عربى - فارسى)

www.iqra.ahlamontada.com

هەزار

كردووێه به موكرىانى

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

يبراي داتلود كتابهاي مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

بؤدبەرزانی جۆرهەا کتیب:سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

مهم و زینی خانی

سرشناسه	خان، احمد بن الیاس، ۱۰۶۱ - ۱۱۱۹ ق.
عنوان و نام پدیدآور	مه م و زین / شاعر نه‌حده دی خانی و هرگیر هزارا نووسیار ماجد مه‌ردوخ روحانی.
مشخصات نشر	سندج: کانی کتب ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	۱۳۰ ص. ۱۰. ۲۱/۵×۱۲/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۹۵۵۲۶-۶۰۰-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کردی.
یادداشت	چاپ کتاب قبلی کتاب حاضر تحت همین عنوان با ترجمه مسعود سعدنی در سال ۱۳۸۲ فیا گرفته است.
موضوع	شعر کردی — عراق
موضوع	شعر کردی -- قرن ۱۲ ق.
شناسه افزوده	شرفکندی، عبدالرحمن، ۱۳۰۰ - ۱۳۶۹، مترجم
شناسه افزوده	مردوخ روحانی، محمدماجد، ۱۳۳۷ -
رده بندی کنگره	PIR / ۳۲۵۶ م ۶۴۳ ۲ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	۲۱/۹۶۸
شماره کتابشناسی ملی	۳۸۶۸۹۰۷

مهم و زینی خانی

هه ژار کردوو به موکریانی

کتابخانه

سوپاس بۆ خودا که به کوردی دوست کردم.
 سوپاس بۆ خانه‌دانی «حاجو ناغا» له جزیره که له
 په‌ناشینى نه‌واندا توانیم نه‌مه‌ بنووسم.
 سوپاس بۆ بارزانی که بۆی چاپ کردم.
 سوپاس بۆ شۆرشى که لاویژ که ده‌توانم به‌ نازادى
 بلاوى که‌مه‌وه.

ناسنامه

ناوى كتيب: مەم و زین
 شاعیر: ئەحمەدى خانى
 وەرگێژ: هەزار
 نووسیار: ماجد مەردۆخ رۆحانى
 هەڵمبژارى: ئەفشین بەهاری‌زەر، سەيران پەرویزی
 پیتچنى و رازاندنەوهى لاپەرەكان: نارى محەمەد سالىح
 رووبەرگ: حەمیدرەزا زەرەرى
 وێنەى رووبەرگ: لاله یەزدان‌جوو

ماڤى له‌چاپدانه‌وهى پارێزراوه

نومەندی بلاوکره‌وه:

سنه، پاساژى عێززه‌تى، نهۆمى يەكەم، په‌خشانگای میدیا، تەله‌فون: ۲۷ ۸۳ ۱۲ ۳۳ ۸۷ ۹۸+
 سلێمانى، به‌ر دەرکى سه‌را، چاپ و بلاوکره‌وه‌ى جوارچرا، تەله‌فون: ۶۷ ۵۰ ۵۷ ۰۱ ۷۷ ۹۶۴+

ناومرؤك

پنج	مەم و زىنى خانى چىيە؟
هەشت	چىرؤك نووسى
دە	ئامۇزگارى راميارانە
سەزدە	و ەفا و ئەمەك
پازدە	شىخى خانى و مروفايەتى
حەفدە	خوداناسىن
نۆزدە	خانى و ھونەرە جوانەكان
يىست و يەك	خانى و شىعر
يىست و دوو	من و مەم و زىنى خانى
يىست و چوار	بەرگۈلىك لە لايەن وەرگىزەمە

۱	دېياچە
۲	پەسندى خدا و پارانەو
۵	چۈنيەتى و گەرەبى پىغەمبەر
۸	پىغەمبەر دەكاتە تىكاكار
۹	بەدبەختى كوردان دەلى و بە مەردايەتيان ەلەدەلى
۱۱	ھۆى ئەم نووسىنە و داد لە دەست گەردوونى چەپكەر
۱۳	پىشەدەستىك بى چىرؤك
۱۶	پەسندى مىرى بۇتان و جووتە خوشكە جوانەكەى
۱۹	دىسان رانانى جوانى ئەو دوو چاوبازانەيە
۲۰	ئازايەتى تاژدىن و برايانى و دۇستايەتى مەم و تاژدىن
۲۱	جىژنى نەورۇز
۲۳	سەيرانى جەژن و دەزگىران گرتن
۲۳	خۇگۈرپنى تاژدىن و مەم لە بەرگى كىژاندا
۲۴	گرفتار بوونى مەم و زىن و ستى و تاژدىن بەداوى ئەوين
۲۷	تاژدىن و مەم بە دەردى خۇيان دەزانن
۳۰	زىن و ئەستى بە چ دەردى چووبوون؟
۳۲	تايەن لەم وتانە سەرگەردانە
۳۴	تايەن دەچتە كىن نوشته نووس
۳۷	دركاندى رازى دل لەلاى تايەن
۳۸	گەرانەو ەى پىريژن بۇ لاي چاومەستان
۴۰	خوازبىنى ئەستى بۇ تاژدىن
۴۴	پرازاندەو ەى كچان و گواستەو ەى ستى

۴۸	زاوا ده چټه پوره بؤ لای بووک
۵۲	تټچاندنی به کره مهرگوه پری شوفار و دوو زمان
۵۶	گریان و شیوه نی زینی له تاو و تویی ئه وینی
۵۹	زین له گهل په ژاره دا داخوئی
۵۹	سکالای دور له دور له گهل خوشکیا
۶۰	زین بوخچهی دلی لای مومی داگیرساو ده کاته وه
۶۱	زین رووی گفتوگوی ده کاته په روانه
۶۱	سووتانی مهم له دهر دی دوری زینی
۶۲	په یوینی مهم له گهل چه می ده جله دا
۶۳	رووی وتاری ده کاته شنه با
۶۵	سهرگونه ی دلی خوی ده کات
۶۷	دهرچوونی میری بۆتان بؤ راو و نیچیر
۶۹	په سنی باغی میری بۆتان
۷۰	ژوانی زین و مهم له باغی میردا
۷۲	مه میش به ره و باغ دهر و
۷۵	میر و راوکر به سهریاندا دین
۷۷	برای چاک بؤ روژی ته نگانه به کاره
۷۹	پازی دلداری زین و مهم به گونی میر ده کا
۸۱	میر و مهم شهنرهنج ده لیزن
۸۴	مهم له گرتو و خانه دا بۆته چله کیش
۸۷	زین گله یی له گهر دوون و چاره رهشی خوی ده کا
۹۰	تاژدین و برایانی له بیرى چاره دان
۹۲	راسپارده یه ک راده سپرنه لای میر
۹۳	میر له بهریان داده نوینی
۹۴	به کری شوفار داوی مهرگ بؤ مهم ده نیته وه
۹۶	میر به و بیر وه ده چټه لای زین
۱۰۱	زین دوا راسپیری خوی به کاکی ده لی
۱۰۴	زین سهری کوشته ی خوی ده دا
۱۰۹	شین بؤ مهمی هه ژار و کوژرانی به کری به دکار
۱۱۱	زین دلی به به کر ده سووتی و بؤی ده پاریته وه
۱۱۳	زینیش له سوئی مهم دلی ده توقی
۱۱۷	چقلی مهم و زینان
۱۱۸	پیاوچاکئی خهون به به کر وه ده یینی
۱۲۱	چی نوو سیوه و بؤچی نووسی
۱۲۲	ورده کاریه کی ده رویشانه
۱۲۷	سکالایه ک له گهل بنووسه که یدا

مەم و زىنى خانى چىيە ؟

ئەو كىزە كوردە پاكانە، ئەو لەۋەندە لاۋچاكانەى خويندەۋارن و دەزانن كوردى ۋەخوينن و ھەز لە بارى ۋىژە و بىژەى ھەرە جىسن و ھەرە بايەخدار و ھىزا و ھەرە چىژە و بەرامە دەكەن و دلېژۇكى چىرۇكى ئەفئىندارىشن، ئەگەر مەم و زىن بىيىن - ئەو مەم و زىنەى سى سەدە بەر لە ئىستە خانى شانى كوردى داۋە و بە پەند بۇ كوردى داناۋە - مەن لىم پروۋنە زۇر بە ھەلپە و بە پەلەپەل پروپەلان ھەلدەدەنەۋە و بەلەز و بەز كالەشۋومىكى دەپەرن و خواخوايانە ھەرچى زوۋە چارەنۋوسى دوو دلدارى چارەش دەبناۋان بىكەن. ئەوسا ھەرگا لە سەر تەرمى جوان و نەرمى ئەو دوو نەمامە ناكامە چەمەر و گەرمەشىنيان گەرت و لە قەشارتنىان بوۋنەۋە، بە چاۋى ئەسرىن تىزاۋ و بە دوو ھەناسەى ساردەۋە، ئىژن بە خوا فرىە خۇش و دلەزىن بوو. رەحمەت بوۋى خانى ئەكەن و بە ئەسپايى ئەيخەنەۋە سەر دەلاقەى جىكتىيان. ئىتر چىتر لە سەررا پىنىدا ناچنەۋە؛ بە وردى لىنى ورد نابنەۋە و شىۋەكە ۋەرد نادەنەۋە؛ تا ئەو ھەموو كاكەلە خۇشانەش ۋەدۇژن كە بوۋنەتە ناۋناخن و چىرۇك گەرتوۋىيە ناۋەخۇ و بە ھىۋورى و بە كاۋەخۇ، دەگش لە گشتى رامىنىن؛ زانىارانە بەشەى كەن و بە دانستە شى كەنەۋە و بەند بە بەند و گەۋ بە گەۋى تىك كەنەۋە و لىكدەنەۋە. مالم ھەقە ھەقىشيانە، لە خويندەنەۋەى بە پەلە بن و بە پەلەكەى بەس بىكەن و قوۋلتر نەرۇن. بۇچى؟

— چونکه: ئەم سەربھوردی ئەفینە - کە زۆر خوشتر و شیرین تر لە تۆلاگەزۆ و ھەنگوینە - ھەر کێ یەكەمجار بیدینی و لە وزەیدا بێ وەبخوینی، وەھا نوقمی گۆمشینە ئەوین دەبی کە ھۆش و گۆشی نامینی و تا بلەز قوتاری نەكات، نە گوێ لە هیچ شتی دەگرێ و نە بۆی دەکرێ کەس بدوینی؛ کوا دەپەرزی واز لەو سەرگوروشتە بێنی و لەو گەنجینە پر لە گش جۆرە گەوھەرە، وەكۆلی و بتۆزیتەو؛ تا بزانی شیخی خانی لەم چیرۆکە - بە روالەت ئەفین نامەدا - چەي کردوو و پایەي زانست و ھونەری تا کوێ چوو.

خانی چەند ھونەرمەند بوو؟ ھەر مەگین خودا بیزانی. کورد گوئەنی «ئەم کارە ھەر بە دەم خۆشە» دەنا کێ ھێندە زانا ھەس لەم ھەموو شیرین باریانە و لەو ھەموو وردە کاریانەي لەم ناو خەزینە خزاو، سەری دەرچێ و بە تاقی تەنێ بتانی ئەو چەند ھەزار تان و پۆیە ئاوریشمینە و تاسە زێرین و زیوینە و ئەو گش گشتە کە نەخشینەي خاسەرنگە و ھەمە رەنگە، ئەو کرە جوان و رەنگینە - واخودان ریز و بە سەنگە - بناسیت و نەتاسیت و لە تاريف و پەسن دان و ناساندنیان سەرپەنجە و دەمی گۆ نەکا و قەلەمی نسکۆیە نەبا و زبانی رەوان و پاراوی نەکەویتە تورەتور و لال و پالی و خۆی تەواو لینی حالی بی و بشتوانی حالیمان بکا؟ ھەياتە کەسی وا ھەبێ کە بە تەنیا ئەو نەکرە و ئەستۆ بگرێ و گرێ نەکا.

بەلێ مەم و زین بۆ ئەفین و ئەفینداری چۆتە سەر تروپکی داری ھەرە بەرز و ھەرە تەرزى وێژە و ئەدەبی جیھانی. ئەگەر نيزامی گەنجەوی بەچکە کوردی فارسی نووسی چەرخى شەشەمینى کۆچى بە پێنجینە مەنشورە کەي بەناوبانگە، ئەگەر ناوی فەرھادی کوردی کەلھوری زەرد و ماھى بیستون درى شیرینکار - کە لە سوێی شیرین مردوو - تا ھەتا نەمر کردوو، ئەگەر لەیل و مەجرۆمە کەي ناوی دوو بەچکە عەرەبى بە عەرەبى و بێ مرادی دەناخی ناخی را کردوون و لە سایەي ئەو، ئیستا و ئیستاش وە لەو ھەش پاش ھەر زیندوون و

قەت نامرن و قەت نەمردوون، ئەگەر رۆمىو و ژۇلىيىتى ئىتاليانى - كە لە راى دلداری مردوون - بە دەست و پەنجەى شکسپيتر، وەك مۇميايى كراوى بە دانستە، بە ناو و داو ھەلگىراون؛ نەرزاون؛ نەپواون؛ نەش سواون و لە رۆزگارى ژيانى سەرزەمىنياندا چۆن بووگن، ئىستا بە قەدر و بەرپزتر، جوانتر و بەھيز و پيزتر لەسەر دنيا خۆ دەنوین و ھەرگيز نوشوستى ناھيئن، شکت نەبى ئەگەر خانى كورد نەبووبا، يان بە كوردى مەم و زىنى نەنووسىبا، تۆژەرەوانى لاوھكى وەكى زمانە زىندووھەكان بيانزانىبا و بيانناسىبا، دەبوو ئەو سى ئەفین نامەى ناومان بردن، وپراى زۆر دلداری نامەى بەرھەمى وپژەوانان و چىرۆك نووسانى بل ژوان، ئىستا لە شاباشى بديرين!

بەلام پرووى زەمانە رەش بى... ئىمەى كوردى دەسكورتى نەگبەت و كۆلۆل، لە ئەگەر - ئەگەر بەولاوھ چىمان ھەيە؟! ئارى ئەگەر ئەوئەندە و ئەوئەندە كەند و كۆسپ و لەند و لەمپەر و بەرگرە زۆرە - كە خراونەتە سەر رېگای ئازادىمان - نەبوونايە، ئەگەر كوردیش وەكوو گەلانى ئازادى خوداپىنداو دەولەتتىكى خۇى ببايە و گەشەى بە زمان و فەرھەنگ و دىرۆك و چىرۆك بدايە و ئەو زمانە زۆر شيرين و بەستەزمانەى لەو ھەموو بەند و زىندانەى بەشورەى لە پۆلا و ئاسن دەربچوايە، ئەگەر داگىر كەرەكانى كوردستانى نىشتانمان - كە نە وپژدان شك دەبەن و نە بەزەيى؛ وەك دۆلپا سوارى شانمان بوون! بە دلەردى و بە نامەردى خىر و بىرى ولاتەكەمان دەخۆن و دەمانكەنە دەستەچىلەى ئاگرى شەرى دوزمىيان و بە گژ يەكترماندا دەكەن و ھەر بىژين لەل، بە گوللە دامان دەبىژن و پەتى دارمان دەمل دەكەن - لە ئارادا نەبوونايە، كە زۆركارى ئەو زۆردارە بىبارانەى دژى ھەموو ئاكارى چاك، بەرانبەر بە گەلى كوردى ھەموو دەرەتان لىگىراو، گەيشتۆتە ئەو رادەيە زمانى ئاسايى - كە بەشپەكە خودى دايى - لە بەشى زۆرەيى كوردستان قەدەغەيە؛ كە ئەگەر ھەر پىنى باخىوين، زوانمان دەبەن! ھىندىكى تر ھىند بە دەستەندە دەن دەنى، جووچكە كەويكىش

تیر ناکا! خو ئەگەر بە پاراڤهوه بیزین: ئەی برای موسولمان! تۆ هیچ نەبی لیمان
گەرئ با بە زمانی خو بنووسین، دەبی سەروین هەر پەسنی بەژن و بالای خوار
و خێچ و ملی چرچ و دەم و فلچی بۆگەنیو و کۆلکە ی پەر لە ئەسپی و کێچی
نەوان بدەین! هەرگیز باسی ژین و ژانی خۆمان نەکەین.

ئەگەر کوردیش تەمی بەدبەختی رەویا و بەختی سلی بۆ کەویا و بووکی
نازادی و سەربەستی لە هەمبیزی خۆیدا دیبا، ئیستا کار لە جێهەتر بوو. ئەگەر
ئەو هەموو ئەگەرە و هەزاران ئەگەری تریش نەبوونایە بە تەگەرە لە پێشەبری
ژینەو و گەشەکردنمان، ئەدەب نووس و چیرۆک ناسانی جیهانی شارستانی،
لە ناو ئەو گش چیرۆکانە ی ئەناو دیرۆکاندا زیندوون، داستانی مەم و زینیان
-کە شیخی خانی نووساویە- بە موجیزاتیەک دەزانی کە وێنە ی لە دنیا نەبوو و
ناشبیتهوه.

مەم و زین هەر ئەو نێیە کە چیرۆکی دلدار ی بی و بێریتەو؛ پانگە ی
چەندین زانستنامە ی زۆر هێژایە کە دەبوا ی بە هیچ ئاوا لەو مەودایە بەرتەنگەدا
نەگونجایە؛ کەچی تیشیدا گونجاو! کە ئەمەش یەک لە موجیزاتی خانییە. جیا
لە باسی دلدار ی زین و مەمان -کە لە پەسندی و رندیدا چەپکەگولی هەرە
هێژای سەرسەبەتە ی ئەدەبیاتی جیهانە و ناوی گیرۆدە و گراوی تا هەتا یە لە
نەمان دوور خستۆتەو- چەند چی نامە ی تری تیدا کە گش وەک ئەفین نامە کە ی
دلر فین و جوان و خوشەویست و خوشن. پاکیان لە مەر خوین شیرینی و رەزا
سووکی و بەنرخ ی و بایی گران ی، وەک کوو کۆرپە ی هەرە جوانی خر و خۆلی نەرم و
نۆلی پر بە کۆشن.

چیرۆک نووسی

نیمەمانان ئەوەندە ی بۆمان لواو -بە پتی توانا- زۆر چیرۆکمان لە زۆر بارە
و بابەتاندا خویندۆتەو. لە هەر کامدا چەند قارەمانیکی باش و مەرد و رەند و بە

ناکارمان زۆر خۆش ویستوون. زۆریش ڕکمان له بێ فهڕانی شهڕانی و به گهڕان و
 گیره شیوین، کار تیک و بیکدهر بۆتهوه. ئیتر تا ماوهیهکی زۆر، کهف و کولی
 تووهرهیی نه نیشتهوتوه به ئافهڕین یادی چاکانمان کردووه و ناوی
 خراپه کانیسمان به نهفرینهوه بردووه؛ به لام خانی ئهو سهڕتاپا چاک و پاکی
 - که به مهوادی ههزاران سال ڕیگه پێوانی برووسکه، له ڕک و کینه به دووره -
 چاکه کانی ناو چیرۆکی زین و مەمی، وه کوو ئالای کوردستانی نیشتمانی - که
 به ئاوانی خواستوه له سهڕ چیا سهڕ که شه کانی زیده کهی، خۆی نیشانی دنیا
 بدا - له بهرزان شه کاندۆتهوه و دهرباره ی ناله بارانیش کاریک ده کا که ههتا سهڕ
 ههڕ به خراپیان نه زانین و ده یانبه خشی و هانه ی خۆپنه رانیش ده دا که
 بیان به خشن.

خۆند کاریک به دوو زمانی شۆفاریک - بێ لیکدان هوه - هه لده چی و به سویندان
 رهش ده بیتهوه که خوشکی هه ناسه سارد و بێ ده سه لات و ئاوانی داوین پاکی
 خاوین له گهردی گونا هان، به هیچ مهردی به شوو نه دا و به مه ره دیکی وای
 ده با له خۆشیان بێ به شی ده کا و نوقمی خۆینی گه شی ده کا. ئهو گوز و
 گومبه ت هه لچوونه و به گژ سویند خوار دن دا چوونه، ده بیته ئامیانی مه رگی دوو
 دلدا ری هه ل بژار ده و بێ وینه له چاکی و پاکی. ئهو خونکاره دیاره پیاویکی
 خراپ و ناله باره و پیاو ناچاره خۆشی نهوی.

ده ره کوانی پینچ و بێژووی نه یاری پیاوه تی و ئابرووی ده ست و زمان پیس و
 نه گریس - که ئیره یی به گژ به خته وه ری ده با و ههڕ حه ز له به دفه ری ده کا -
 ده بیته سه رسۆد ره یه ک نا هیلێ دوو یاری گیانی به یه ک بگهن؛ هه ر دوو کیان به
 داخ و سۆوه ده خاته ناخی گلکۆوه. به کێ ده کرێ له سووچ و هه له ی ببووری؟
 میسر و به کر، حه یزه بوونی ته رح مه یموون، فالگره وه ی درۆ فره وش، له
 برانه وه ی چیرۆکی دا گشتی کۆتره به حه شتیه لهن؛ هیچ کامیانت ناخوش ناوی!
 که نه م کاره هه ر له پاکی وه ک خانی ده وه شینه وه و که سی تر نا.

نامۆزگاری رامیارانه

[illegible]

بئ گومانم سئسەد سال پئش بە هئچ ناوا بئر و برۆای «ماکیاول»ی رۆژناوایی
- که له جیهانی ئەمڕۆدا رێنۆیتی دنیا دارانە - ئەو زمانە بە زمانەکانی ئەم ناو
که خانی سەری لێ دەرچوون، هئچ کەس وەری نەگێڕاوه و بەر گوئی خانی
نەکەوتوه؛ که چی خانی بەکر عەوانیکی دینی و «لەرای مەبەست گشت
نارەوایەک رەوایە»ی ماکیاولی؛ بە زمانی ئەو ئەدرکینێ. ئەوەندەشی بە
خوێنتال نیشان دەدا که هەر کەسی راست و دروست مەم و زین دەخوینیتەوه،
دانی خیرێ بەو بەشەر فێرەدا نانی. هەزار تفاق له بەکر مەرگەوهر دەکا و نفره
لهو کەسانەش دەکا که دواي ئەم برۆایە کەوتوون.

خانی فیزی میران ده کا چۆن کهسانیک ههلبژێرن به وهزیر و بریکار و کوپخا و گزیر و کلیلدار، که نهبنه مایه ی تیکدانی دام و دهزگای مهزنایه تی و نهبنه میمل له ژبانی کۆمه لایه تی و نهبنه خۆره له ئاپۆره ی ژێردهستی میر؛ له رهشایی و له باژیریان و وهزیریان و بۆ دارا و نه دار دلسۆز بن. ئیژئی میری ژیر میریکه چل جار کاورایه ک دهنه زموی تا کاریکی پی ده سپیژ. خۆ نه گهر هه به هه وای خۆی به گهللابی و به رههللابی، به بۆنه ی خزمایه تیه وه، به ناوی دۆستایه تیه وه، کاری ههلسوورانی ولات بکاته خه لات و به رات، گوێ نه داته

خودان كرن و دلخۆشبوونی هه‌زار و بێ ده‌سه‌لاتان، له‌وانه‌یه‌ دۆسته نه‌هه‌زمووراوه‌كه‌ له‌ بنه‌وه‌ دوژمنی پۆست بێ و هیچ دوور نییه‌ خزمه‌ تاقي نه‌كراوه‌كه‌ هه‌له‌پرست و نزم و په‌ست و بێ‌ناكار و چاوچنۆك و دلبژۆك بێ. هه‌ر ده‌سه‌لاتیكیان هه‌بێ و ده‌سیان بڕوا، بڕوا و په‌یمان پاشگۆی خه‌ن و ده‌م بێننه‌ بینه‌قاقای زۆر لێكراوانی بێ‌تاوان. ته‌نیا هه‌ر خۆیان له‌ بیر بێ و ده‌سیان له‌ هه‌ر چشتی گیر بێ، بیرفێتن و بیه‌نه‌ ناو كۆلتینی خۆ و خاوه‌ن به‌شان ده‌م له‌ پووش كه‌ن؛ میری به‌ دام و ده‌زگاوه‌ تووشی تووشی و نه‌گه‌تی كه‌ن؛ بناغه‌ی شكۆ و مه‌زنایه‌تی تێك و پێك ده‌ن. له‌ پاش چوانیش، په‌شیمانی به‌هه‌ر نه‌دا.

میر نه‌شێ گه‌لیك وریا بێ؛ خۆی خاوه‌ن ته‌گبیر و را بێ؛ كانی هۆش و بیره‌وه‌ری پتر له‌ گۆیچه‌کی لاسه‌ری له‌سه‌ر هه‌ست و ده‌كاردا بێ. نابێ هێنده‌ ساویلکه‌ بێ شالووژان و زمان لووسانی گزیکار، هێنده‌ی لێ نزیک كه‌ونه‌وه‌، ده‌ستی ده‌میان بگاته‌ په‌نا گوێی دلی و به‌پێهه‌لدان و فووتیدان، بيماسینن؛ به‌ هه‌یت و هووت و شات و شووت، به‌له‌سه‌ی كه‌ن؛ به‌ مشته‌ی درۆ و ده‌له‌سه‌، بیتاسینن و بتوانن له‌ خشته‌ی به‌رن.

سه‌ردار ده‌بێ به‌ ده‌ستی خۆی زۆر ئازا بێ. هه‌ركه‌س له‌وانه‌ی چه‌كداری په‌یره‌وی وین - به‌ بێ‌گومان - لایان وابێ هه‌رچه‌ند دوژمن بترسینن، هیچ كامیكیان به‌ قامكه‌ تووته‌ی نه‌و نابن. جا وه‌ك نه‌شێ له‌ جه‌نگه‌ی مه‌یدانداریدا و له‌ رۆبه‌رووی نه‌یاریدا دانه‌چله‌كێ و دلی وه‌ك چای بۆتان بێ و قه‌ت نه‌له‌رزێ و رانه‌تله‌كێ، گه‌ره‌كه‌ له‌ ناو دیوانیش له‌ كۆری هاوده‌مانیشدا، دیوی شه‌رم و له‌ روودامان سواری نه‌بێ؛ بێ‌ئاوه‌ز و به‌ دل ناحه‌ز، بواری نه‌بێ كاری تێبكا و له‌ ڕیگه‌ی راست لاری بكا و بێهه‌تینێ.

میر ده‌بێ ده‌گه‌ل نه‌ترسی له‌ مه‌یدان و به‌زاكوونی له‌ دیواندا، دلاواش بێ. دلاوایی نه‌ستونده‌کی هه‌ره‌ خۆگر و پته‌وه‌ بۆ كۆنی فه‌رمانه‌ه‌وایی. هه‌رگیز هیچ خونكاریکی ده‌س‌رژد و چرووك و چكووس، هه‌تا سه‌ر سه‌رنه‌كه‌وتوو.

به‌خشنده‌ییش دهبی له جینگه‌ی خۆیدا بی؛ نابیی له حاند لۆتی و پۆتی و زمانلووس و بی‌نامووس و بی‌هونه‌ر و کلکه‌سووته‌که‌ری پیس و ئاکار‌گلاو، ده‌سبلاو بی و له‌ولاشوه‌ پیاوی هیژا و پاک و چاک و به‌جه‌وه‌ر و کار له‌ ده‌س هاتوو، وه‌لانی و هیچ لایان لی نه‌کاته‌وه و ئاوریان وی نه‌داته‌وه و دلی گه‌رمیان سارد کاته‌وه.

به‌ بیروباوه‌ری خانی، داهات و دراو له‌ دنیا، ته‌نیا هه‌ر بو دوو شت باشه: خودان کرنی هه‌زاران له‌ رپی خوداداو به‌خت کردن بو یارانی گیانی-گیانی. نه‌و که‌سه‌ی کۆی ده‌کاته‌وه و ده‌قوژبنانی داخنی و ئیتر سه‌ری ناداته‌وه و له‌ پاش مه‌رگی که‌له‌پوو‌ر گر پوو‌ری ده‌که‌ن، وه‌ک تازییه‌ که‌ که‌رویشک بو خیتی ده‌گرئ و بو خۆی وا له‌ نێزان ده‌مرئ!

میر ده‌بی خاوه‌ن به‌لین بی؛ هه‌ربه‌لینیکی که‌ ده‌یدا وه‌ک که‌لینی پۆلا وابی؛ سه‌ری بجی نابیی له‌ گه‌ت و په‌یمانی پاشگه‌ز وه‌بی. پایه‌به‌رزنی به‌لین شکین خۆی ده‌شکینی؛ ئیحتووباری له‌ کن ژێرده‌ستان نامیتی؛ خه‌لک بێزیان له‌ ته‌رح و بیجم و دیداری و قیزیان له‌ شیوه و ئاکاری ده‌بیته‌وه.

میر ده‌بی پشوو‌دریژ بی؛ به‌ لیکدانی نه‌ستی و به‌ردیک گه‌رم دانه‌یه و هه‌له‌نه‌چی؛ له‌ کار و باری گرینگدا په‌له‌ نه‌کا و به‌ که‌وچکیک ئاو نه‌که‌ویتسه‌ پی مه‌له‌وه! به‌ریاردان به‌ هه‌له‌یه و په‌له، خه‌رمچوونی زۆر خوندکارانی به‌ستوون.

سه‌رداری گه‌ل ده‌بی رک و توو‌ره‌یی خۆی زوو ده‌رنه‌بری. کیشه و گیره و ده‌رده‌سه‌ری به‌ ئاشکرا بو خۆی نه‌کرئ. بو به‌گژدا چوونی دوژمن، به‌ ده‌ردی کورده‌ گوتنه‌ی: «سه‌د جار بگرئ، جاریک ببه‌ری» تا نه‌زانی له‌ به‌ربه‌ره‌کانیه‌ که‌یدا سه‌ر ده‌که‌وی، با له‌ گاشه‌ی وا نه‌نه‌وی که‌ ناتوانی توو‌ری بدا. با ده‌گه‌ل دوژمنی مله‌و‌ر -که‌ لئی روونه‌ پیتی ناوه‌ستی- و چانیک بدا، راوه‌ستی. زۆر به‌ نه‌رم و نیانی بجوولیته‌وه، تا هه‌لیکی باش ده‌ره‌خسئ و کتس و ده‌رفه‌ت وه‌ده‌س دیتی؛ نه‌وسا حه‌یفا خۆ هه‌لینئ، کۆله‌ی بکو‌تی و کول و کۆی خۆی به‌

زۆرۈڭز و دەس دريژكەران بر يژئ.

سەرۈەر نابئ دەرھەق لە خۆی گچكەتران ركوونی و كینه لە زگ بئ. نابئ
گرژ و سروسچ بئ. نابئ ھیندە تفت و تال بئ تفي وەكەن؛ ناشبئ ھیندە خۆی
بە شیرینی و تووک نەرمی بە ھەرکەس و ناکەسیکی ناس و نەناس نیشان بدا،
كە بتوانن قووتی بدن و رۆی ھیلن.

سەرۈەر دەبئ وەك برینگەری دلسۆز بئ. دەدەستیکیدا نەشتەر بئ؛ كوانە
پیلە، كیسەى زنجكاو و زووخاوان - بەر لەوہى بته نیتەوہ و ئازای ئازاش
بگریتەوہ - بدرئ و بسرئ و فرئ بدا. دەستی دیشی تژی لە تۆزی دەرمان و
ھەتوانی سەربرینان بئ؛ تا شوینی زام زوو ساریژ و خوش بیتەوہ.

سەرۈەر ئەگەر بە ئارەزوو بئ لە سەر بئ و بە دوور لە دەرد و كەسەر بئ،
گەرەكە ھونەرپەرۈەر بئ؛ دەنا خۆی و كۆمەل و كۆمەلگاكەشى زیانبار و
گەوھەریان لی خەسار دەبئ. نابئ وەك میرەكەى من بن كە بۆ خۆرى و ھیچ و
پېچان، دارى بەرە و بۆ بەجەوھەر و ھونەرى وەكى منیش بئ سیبەرە. ئەگەر
ھەر بەسیلە چاوی لە ئیتمەشى بنۆربا، دنیا لە گەوھەر پر دەبوو.

خانئ دەیان پەندى رندى - جگە لەمانەى ھیتامان - لە تویی دلدارینامەدا
شاردۆتەوہ؛ بە دەسەلات بەدەستانی كوردستان بە دیاری دەدا و دیاری دەدا كە
لە زانستی رامیاریش بە قەى مەبەستى دلدارى، ھۆزان و شارەزا بووہ.

وہفا و ئەمەگ

ئەوى ئیژن: «ناوی وەفا وەك سیمورخ دەنگى ھەيە و رەنگى نییە و ھەر
ناوی بئ ناوەرۆكە» نابئ سەرکۆنەیان بكرئ؛ چونكە لیٹ روون بئ ئەوانە.
نەیانیدیوہ و لە بەریان تی نەپەرپوہ. بەلام «خانئ» - كە سەرتاپای لەش و گیانی
و رەگ بە رەگى ئەمەگ بۆ كوردستان بووہ و لە نزیک وەفای ناسیوہ - دەلى
مەلین نەبووہ و نابئ. جگە لە خۆی نموونیکى ھەرە بەرزى وەفا و ئەمەگمان

شان دېدا:

لاويکه به ناوی «تازدين». نهو لاره چتو پياويکه؟ وهزيره؛ زاوای نه میره؛ به خزمایه تیش ده یگاتې. له بویریدا و دوژمن به ساغ نه بویریدا، یه کهم پیاوی خاوهن ناوه. بو زیر و زهنبه ری دنیا ش چهن دی بیژی سه د چهن دانه و له بو تان و هه موو نالی کوردستاندا سه رتوپی ده وله مهن دانه. دؤستی لاويکی ساکاره به ناوی «مهم». باوکی پياگې ده فته رداره له دیوان و خو ی پیشمه رگيکی به کاره و له ریزی چه کدارندایه؛ بل له عه گیدی و میرخاسی، چی وای نییه - که به دابی نهو زمانه ی تیا ژباوه - خو ی لای خه لک پتوه رانې. به نه جیم زاده ی نازمیرن؛ زیر و زیوی زوری نییه که کهس چاو له ده سی بیت و لئی بترسیت؛ یان لالایی له بهر بکا.

همه می هه ژار دلداريکی پر جغاره و جه رگ و هه ناو برینداره و گراو یه که ی خوشکی میره و له ناهومیتیدا گیره. له سال و مانگ به ریکه وت، ژوانیکی بو هه لده که وئ و ته می خه مانی ده روه ی؛ به لام له ویش به کاو ناگا. له ناکاو میر و یارانی به سه ردا دین. چو ن ده رچن؟ به ره و کوئ هه لین؟ هه موو لایان لی ته ناوه و هیچ ده ره تانیک نه ماوه. نه عاسمان هه لیانده کیشی نه زه مین هه لیانده لووشی؛ لهو ناوه دا قه تیس ماون. چاوه چاون که ی نابروویان ده ریزن و کهنگی لاشه یان ده نیژن.

وهفا و نه مه گی براده ر که وتو ته بهر نه زمونه وه. تازدين له رای چاره سه ری براده ری، به ره و ماله خو ی پهل ده بی؛ نالی گه وره به هه موو نه سپابانه وه ناگر ده دا و هاوار بو زیاره ده کا، فریای که ون. میر و مه زن و گر ه گره ی ده دیوانی، به نی نو که ری پاشخانی ورد و درشت و گشت له گشت، به غار ده به رنه هه واری؛ جی ژوانی لاوان چول ده کهن. دوو دلدار ی دل په شیوی دووره هیفی - که هه ر وه کی دوو بالدار ی هه ره جوانی به خو نه زانی به سه ته زمان، ده داوی راو کهر نالاون - له شه ققه ی بال ده دهن و رزگار ده بن. مالیک له رای وهفا سووزیا و بوو به پاروه

خۆشەى ئاگر؛ كە ئىستاش لە كوردەوارى نموونەى مالى زۆر قەوغا و بەدەولەتە؛ دەلێن مالى فلانە پياو، وەك مالى قەرەتازدینە. وەفاش بۆتە ئاوال دوانەى تا هەتايە بۆ تازدین و ھەرگیز بە موو لێى لانادا و ناوى تازدین دەگەل وەفادا ھەر ماوہ و ھەر دەشمینى.

رەنگە زۆر كەس - كە كەوتوونە ئەم زەمانە - بێژن وا گریمان ئەوسا وەفا بووبى و ھىستان لە بەین نەچووبى؛ ئەى ئىستا چى و كوانى وەفا؟ نەمازە لەم چەرخى بىستە ھەر پارە و خۆپەرەستىيە؛ ئەمەگ بويە ئەفسانەيەك ھەر بە تیتووش دانەيەكى دەس ناكەوى؛ نە ديمان و نە دەبىنين. بەلێ ئەمانىش ھەقيانە؛ بەلام ئەمن (منى ھەزار) مەلا مستەفا بارزانيم كە ناسيوە وەفای ئەوم بۆ دۆست و يارانى ديوە، ئەگەر تازدین بەرلە بارزانى نەژيابا، دەمگوت ئەو دەرسى ئەمەگ و وەفادارى لە لای بارزانى خويندوو و ھىندىك وەك بارزانى چووہ.

شېخى خانى و مروڤايەتى

بە درێزايى و بە پانايى مێژووى كەونارا و دێرينە، لەو دەمەوہ ئەو جانەوہرە - كە ناوى بنیادەمە و بە زوان و ھزر و وريايى گەليك زۆرە و بە ئاكارى باش و پەسند و خودايى يەكجار كەمە - ھاتۆتە سەر ئەم زەمىنە و بە خۆى دەلێ: گياندارى بە ودم و پيرۆز، رېك و جوان و لەبار و قۆز و ھەرە دلسۆزى خواوہن دۆز، لە پەستا و بى پسانەوہ ھەر خەريكى پېك ھەلپىژان و تېك چىژان و يەكتر كوشتن و خوین ڕشتن و سەر بېرىن و زگ دېرنە. ھەميشەش چىنى رېبەران لە فېلباز و جادووگەران، كە دوولينگەيان خستۆتە سەر بۆق مىلى دل ساويلكە و بى خەبەران و بووگنە پىڤەمبەرى كەران، چاوگەپىكەرى ھەرابوون؛ بە باوہشان و ھاميزان دەستەوارى چيلكە و چال و پىر و پووشكە و ئىزنگى وشكيان ھىناوہ، لە كوانووى بىرويانوودا گرى شەريان خۆش كردووہ. فلانە ھۆز، فیسارە گەل،

لەسەر ئايىنى ئىمە نىن؛ دىنيان پوچ و بىۋەتسالە. جا كە واىە كوشتىيان بۇمە
رەوايە و سەر لە بەر سەر و سامان و مال و حاليان وردە و يەخسىر و منداليان
بۇ ئىمە - كە لە سەر ھەقىق و لە حاند گومرايان دلر قىن - ەك گەزۇ و مازۇ
حەلالە. دوزمانمان - كە بەر نەفرىنى خوا كەوتوون - پاش مردن و چال
كردنيان كلى دۆزەى خودايان بۇ نىل دراوہ، تا ھەتاھەتايە دەبرزىن و
دەسووتىن و ھەلدەقرچىن. دل بريان و چاو بەگريان ھەر لەويدا دەمىننەوہ.
بەھەشتىش خانى خۇمانە و كەشىش پارەى داكردنمان لى ناستىنى!

خۇ نەمازە لە رۇژ و رۇژگارنى كە خانى تيانا ژياوہ، ھەر مە و ھەرەت و
جەنگەى زەبر و زەنگى توركانى عوسمانى بووہ؛ گەريان دە ھەموو گەلانى
بى كەس و بى دەس ھالاوہ و شەر و شۇريان ناوہتەوہ و دنيان بە زۇر خواردووہ؛
بە تۇز كالىش لە نامەردى و لە دل بەردى، ھەرگىز خۇيان نەبواردووہ. مەلا و
كالىش، شىخى رېش پانى نەزانى سەر بەر مالېش، دەستيان بۇ لە لامل داوئ؛
سەد ئۇباليان بۇ كىشاوئ كە ئىوہ جەنگ بۇ خوا دەكەن؛ داواى مافى رەوا
دەكەن.

نەك ھەر ئەوان لەو زەمانە، بگرە ئىستاش ئەو كاسە و ناشە ھەر ھەيە و
ئاوہ كە نەكوژاوہتەوہ. رېشەى كىشەى بە ناوى دىن لە پرووى زەمىن، وشك
نەبووہ و ئەو پەتايە ھەر تا سەرىك نەديو بووہ و لە پەر ھەلداوہتەوہ.

بەلام خواناسى لە زەبر (خانى) - كە سەرتاپاى گيانى بەزەيى و دلۇقانىيە -
قەت دللى بەرايى نادا لە رى لادا و خوداى بەرز ەك سولتانى تۇرى تورك، يان
كوپخا و پاشاى ئىترانى، وا نزم كا كە ھەروازى لە توونى ئاگر نىلدىن و لاشەى
مرۇ سووتاندىن بى. لە پارانەوہدا دەلى: خوداى مەزن تۇ دەتوانى گوناھبار و كافر
و خۇت نەناسانىش بخەيە بەر بەزەى خۇت و سزاىان لى دوور خەيەوہ. دەسا
ھەموو لا ببەخشە! با ھەر شەيتان لە بەزەيىت ناھومىد بى و كەسى تر نا.

خوداناسین

ئەو كەسانەى بە ئارەزوون بگەنە دیدارى خودا و بە دیستنى خەنى بىبن، با
بىنە پەپرەوى خانى و لە عىرفانى ناوئاخنى مەم و زىنى ورد بنەو؛ لە يەك بە
يەك رستەكانى خورد بنەو؛ هۆش و گۆشيان لە سەر هەست بى. تى بگۆشن
بەر و كۆشى گيان و دلان لە بەر و بەرامەى گولان - كە خانى پەرورەدى
كردوون - تۆى بگەن تا پى بگەن و تى بگەن خانى دەبى لە سەر دەستەى
مشايخانى بژاردەى وەك بايەزیدى بەستامى، شىخ شەهاى سۈورەبەردى، مەلا
ئاو، حەمانى جامى، مەلاى جزیری بۆتانی، شای نەخشەبەند و عەبدولقادری
گەیلانى بىتە ھەژمار.

دلدارانى لەم بارەو تازەكار و تازە كوورەن؛ دەبى ئەوئەندە بزانن ھەروا بى
سەر، بەرئ بوون و بەرەو بینایى چاوان چوون و كامرەوا بوون، كارئ سووك و
ھاسان نىيە؛ بە ردىنى پر و پان نىيە. ھىچ رىشتىك پلەكان نىيە بۆ سەر كەوتن
بەرەو خۆشى بى پرانەو و تاهەتایى. رىبوارى ئەزموون نەدیتوو، رى نەدیون؛ نە
شارەزان؛ بە لەش خاون؛ بى پىلاون؛ بى تۆشە و زاد و بۆيون. ئەم سەفەرەش
زۆر خەتەرە؛ پر لە بەرگر و لەمپەرە. دەشتن - ئەگەر حەوت و ھەشتن - دینە
بەریان. چۆم؛ پر شەپۆل و گۆم؛ وەكى زەریان. كیون؛ پر لە جند و دیون؛
دەچنە سەریان. لەو چەند سارا پر لە تۆز و غومارنە، خەر جى درندە و مارانە
- كە لەوەرگای نالەبار و بەدكارانە - چۆن دەرەچن؟ ھەر لە تىنەوتى و لە
گەرمان پىشيان ھەلتى. لەو گش جەم و رووبارانەى خوړین و دوورە بوارانەى،
پەى بر و چەو پىوارانەى، ناو بوھل و بەر بنارنە، پەرىنەو تەنانەت مەلەوانانى
پالەوانیش دەخاتە ھەناسەبركئ و كۆلى ھەر لە جى دەخنكى.

لەم حەمكە ھەوراز و لىژە، كوور و رۆژد و شاخ و داخ و زەرد و ماھ و كەپك و
رەووز و ھەلمەت و پىچ و گەو و خەر و دەرە، دەر و چەرە بە ئىشائە و ئەو تەپكە
سىنە كىشائە، تا دەبوورن زۆرى دەوى. لەو شوپانە، رازەوانى زۆر بە جەرگىش

تووشی دلته پئی دهن و ده پئی هیدی و به چنگه کړکئی سهرکه ون. ههرجی له جی پئی دانه نین و به هه له ههنگاو وه گوازن، رمت دهن و لهو بهنده هه زار به هه زاره بهرزه و هه له مووتوه ده ترازن. سهره ونخون هه لدیران و هه پروون به هه پروون بوون یه که.

ده یسا چوان، نهو بیچاره بی چوانه - که ههر دهسته کوتی ده کهن - به بی چاوساگی شاره زه، ده یانکری راسته وخو - بی له ری لادن - بگه نه بستوی مرادان؟

ده پئی ریونگی نه م ریبه - بی ریبه ری زور شاره زه - ههر سهر به خو مل لی نه نی و له شوینی خوی هه لنه قه نی. نه شی بؤ په ندی په سندی پیری چازان گوئی رادیر بی؛ ههر ناموز گاریه کی ده یکا بیکاته نووشته ی سهر دلی و فیر بی ده گهل دهر د و ئیش و ژان سازاندا خو رابینی.

شیخی خانی نهو پیره ده ستگیریه؛ نهو ماموستا ههر به بیر و ژیره یه که توانویه له عیرفاندا بیته خدری زنده یه ک ده هانای نهو که سانه بیت که به نیازی گه یشته سهر ری بازی خوداخوازین. به دلسوزی و دلوفانی له سهر دوندی کوی بلندی خوش دیمه نی بهنده نی خودا دینه وه - که خوی لهوئی بهوپه ری نارخه یانییه وه دامه زراوه و ساوه ته وه؛ ناوړی وه خه لکی سهر زمین داوه ته وه - به زه ی به ماک پاکه کانی گیروده ی خاکدا دیته وه. به شینه یی داده به زیته پیده شتی و گه شتی ده کا. له ساوای سیوی بی په سیو ده بیته باوکی خه مخور و له ژیر سایه ی پیروزی پیروزه واشی په نای ده؛ به شیر ی پاک ده میزینی؛ زوانی به چاکه رادینی. فیری داره - داره ی ده کا. دهستی ده گری هه تا له راست رویشان و له راسته قینه گه ییشان زور باش فیر و خیرا ده بی. له یه که م پله ی فیر که دا دهرسی نه فینی پی ده دا و سهرمه شقی عیشق و دلدار ی بؤ دانه دا. دهرسیکی وا که وا ناکا منالی هیشتا شلک و کال، ره وه ک و قوشقی و سل بکا. ده پئی جار ی گیان و دل بدا به یاری سهر زمینی، تا خوینی سهر دی

گەرم بىي و رەقايى دلى نەرم بىي و خۇي ساز و ئامادە بكا بۇ قىبوولى ئەفئىندارى راستەقانى بەرامبەر بە داھىئەرى جوان و جوانى. ئەو حانە زۆر بە ئارامى و بە سانايى لە دلدارى سەر دنيای پووج و ھەوايى رايدە گويزى و بىي ئەوھى بە خۇي بزاني، ئەپرەسىنى بەو بەھەشتەي كە ھەرگىز كەمى ناھىنى. بەھەشتى شاد و شوکور بوون بە دیدارى خودای بىي چوون.

ئەحمەدى خانى ھاوپىرى «جزيره» كە فەرموويەتى: ئەو خواپەي لە سەر چرۆ و پەلكى كەسكى دارى زەبتوون، لە شيوى پىرۆز و تەسكى بەر بنارى چىاي توورئ، وەك نوورئ بە رەنگى ئاور، خۇ نىشانى مووسا بدا و بىدوينىي، ھەر ئەو لە سەر چىنى سوورئ و لە رووپەرى پەلكى گولى سەر روومەتى كۆلمە سوورىك خۇي شانى دلتهران دەدا و بەرەو خۇيان رادە كىشى.

لە لای «خانى»ش وەك «نىشانى» ئەو سەر ھىلانە لەگەلگەي بە خەيالى خۇي مەلايە و بىرواي وايە روانىن لە كەردەي جوانى خوا نارەوايە، گايەكى مېزەر بەسەرە؛ مۆز بە لمبۇزىوھ داوھ؛ پەت پساوھ و بە بىي ئامانچ لە سارايە ھەلوھدايە. بل ژ خانى لە دەست كى تى دوو ئەفئىندارى ساكارى ديارى دنيا بكانە پىر و مريدى راست و بەھەق. دەستيان بنىتە ناو دەستى خودای داھىئەرى ھەستى خۆشەويستى و زەماوەندىيان بەرىتە باغاتى بەھەشت، لە ھەشت نەھم پەردوويان دەست نىشان بكا و بيانگەيىنى بە زىانى پىر خۇشى و ھات و ھەيەتى لە بنە نەھاتوو؟

خانى و ھونەرە جوانەكان

پازدە - سازدە سال لەمەوبەر - ھىشتا مالم لە بەغدا بوو - رۆژئ پىاوئ بە سەروسىمام مىوان بوو؛ نەمدەناسى. ناوھەكەي خۇشى پىي گوتم؛ ئىستا لە بىرم چۆتەوھ. گوتى من لە ئەمريكا بووم؛ لە زانكۆي ھونەرانى جوان خويندكار و بۆ فېرېبوونى وىنە كىشان ھەولم دەدا. لە ئەزموونى دوامىن پلەي خويندەندا يەكەم

دهرچووم؛ دهزانی بو؟ له سایه‌ی مەم و زینه‌وه. چەند تابلۆیه‌کی وام کیشا که خانی ناوهرۆکه‌که‌ی دارپشتبوون. بو نموونه:

جەژنی سەر سال و کارنەوال له سەده‌ی هەڤده‌هەمیندا له کوردستان؛ دابه‌زینی زین و ئەستی بو سەر به داوگیراوه‌کان؛ پیریژن و فال گرەوه؛ خوازیینی و زیافته و بەزم له مالی میر؛ بووک گوێزانەوه له بۆتان؛ ژوانی زین و مەم له باغی؛ زین و گازنده له کن مۆم؛ گلی و گازن له په‌پووله؛ په‌یقینی مەم ده‌گەل دجله؛ بناشتی مەم ده‌گەل دلی؛ دیمەنی شین بو مەم و زین.

هاوکاران و ئەزموونگەران له‌وه‌موو جوانی و مانایه به راستی سەریان سوور مابوو. برای هەزارا حەیفی خۆت وێنه‌کیش نەبووی تا بزانی ئەحمەدی خانی چەند هەزار گەوهەری وای له ناو مەم و زینه‌که‌یدا گونجاندوو که هەر یه‌که‌ی بو هونەرمانەدی وێنه‌کیش هەموو گەنجی دنیا ده‌ژی. من هەموو رۆژ جارێکی لێ ورد دەبم‌وه؛ هەر جارێ پێیدا ده‌چمه‌وه، شتی تازه و به‌نازترم دینه به‌رچاو. هاتووم له پاداشتی وه‌یدا به زاراوه‌ی موکوریانیت وەرگیراوه و هینده‌ی به‌هره به من داوه، سەرت دەم و سوپاست که‌م.

گوتم: کاکه! من تێ ناگەم تۆ ده‌لیتی چی. به‌و خوایه‌ی من و تۆی دروست کردوو، تا تۆ ئەم قسانە نەکرد، منی هەزار وه‌کوو که‌ر له ده‌وری شایی هەر هەستیشم به‌و شتانه نەکردوو. تۆ سوپاسی خانی بکه و به نه‌زانی من پێ بکه‌نه.

دۆستێکی زۆر نزیکیشم -که‌ ناوبردنی لێره‌دا ده‌ترسێم بو ئەو بڤه‌ بی- زۆر موتالای له میژووی مووزیکدا هه‌یه؛ ده‌یگوت: هەر ده‌رفه‌تم هه‌بێ ئەو سازانه و نامرازانه و هه‌وايانه‌ی که له مەم و زیندا هاتوون، سەربه‌خۆ له ده‌فته‌ریکدا ده‌یاننووسم و به پێی توانا شەرحیان ده‌که‌م؛ تا هەموو دنیا بزانی کورد هەر له دێره‌مانه‌وه چەند عاشقه‌ موسیقا بووه. به تابه‌تی ئەحمەدی خانی هونەرمانەند چەندی لێ شاره‌زا بووه. به هومیڤم ئەو ئاواته‌ش پێک هاتبێ.

خانی و شاعر

ئەگەر داۋود (پېغەمبەرى جوۋلەكەكان) ئاسنى سارد لە ناو لەپ و مشتى گەرمى نەرم بوو و زىنى لى دروست كەردوو، شكت نەبى كە خانى وەزن و قافىەى لە بەرد و ئاسن پەقتى دە بەر دەستا وەك مۆم نەرم و نىان بوو. ھەر مەبەستى ئەو بە دلیدا ھاتوو و ويستوو بە بىكاتە ھەلبەست، ھەر دەم و دەست بى گرى و گۆل، بى ورتە-ورت و بۆلە-بۆل، پەربووتە سەر زمانى. ھەرگىز دەمى قەلەمەكەى نەجەندوو و ھىچ وەرەقەى نەجەندوو و لاسەرى ھەلنەكەندوو؛ وەك ئىمەمانان دىومانە. ئەو پەوانى و پاراویە و مانای زۆر لە وشەى كەمدا -كە لە مەم و زىندا ھەيە- سەرسووپىن و مोजیزەيە. تۆژەرەو لە مەر و پۆزەى زمان پاراو و پەوانان، لىكەدەرەو پەوتى شىعرى ھەستىار و ھۆنە و ھەلبەستەى گۆرانى، خۆپۆزەكان و خوشخوانان ئەگەر كۆپكى بگرن و دانەدانەى شىعرى خانى -بە لىزانى و بە دانستە- بخەنە ناو تاي تەرازووى ھەلسەنگانى وشەى ھاونرخى گەوھەران، دەگەل شىعرى شاعىرانى فارسى و عەرەبى و ھىترىش لە ھەندەران، لەبەر يەكتى راگرن و پىكىيان بگرن، ھەرە باشان ھەلبۆرن و خۆ لە ھەق گوتن نەبۆرن، ناچار دەبن بسەلمىنن و ئىمان بىنن كە سەيدا ئەحمەدى خانى كەلەپوورگرى خوايەتى شىعر و ھۆنەرى ئەلىاسى نىزامى بوو و لەویش بەرمو ژوورتىر چوو.

بەلام دىسان ھەزار جارى داخ و كەسەر وشەى «ئەگەر» رايەل و پۆى لى شىۋاندووم. زمانى خانى كوردىيە و بە فرمايشتەكەى نالى، خۆكردىە. ھىچ لاوەكى و ئاوەكەكىش لە جىھانى ژيارى و نازيارىشا، كوردى و كوردى ژىرچەپۆكەى نەيارانى، بە پۆولە سووتاوى ناوى. ئاخ ھەر تاوى لە نازادىدا بژىباين، ئەوسا دەيانزانى خانى چەند پاىەبەرز و بلەندە و زمانە شىرىنەكەشى چەند پەر لە مايە و پەستە. بە داخووە جارى لە بريا بەولاوە ھىچن نىيە و ھەر

خۆزیا و بریای به تهنیاش کەس به ئاوات ناگەینێ.

من و مەم و زینی خانى

خوشک و برى کورد زمانم! لە پێشەکی وەرگیراوه سۆرانىیە کە -بە پێنى ناوەزى لاواز و کزم- شتىکم بە کرج و کالى لە ژىر ناوى «بەركولىک لە لایەن وەرگیرەوه» داناوه. ئیتر نایەوئ لێرەدا راویژم کاویژ کەمەوه. تەنیا چەند وێرە و پرەبەک -کە ئەو حاندە وەک پێویستە نەمزانیوه یان با بیژین نەمتوانیوه بیانخەمە روو- دەمەوئ یادیکیان بکەم:

۱- خانى لە خووی هەستى پەستى بیگانه پەرەستى، یانى خۆمانە گوتەنى جاش بوون و جاشەتى کردن ئەمەندە بیژى هەستاوه کە تەنانت لاگیرى لە شەیتان دەکا! روو لە خودا دەکا و دەلى: گوناھە کەى هەر ئەوه بوو بیگانه پەرەستى نەکرد و لە تۆپەرەستن بەولاوهى بەلاوه نا. لە باتى خەلات کردنى، تۆ بەلات بەسەر هیناوه! لە کارت سەرم دەر ناچى.

۲- سالى ۱۹۵۶ لە هەرەتى درویناندا -کە هاوین بوو- لە بەغداوه بەرەو سووریە رام کرد و پەنام بە ماله «حاجۆ» برد. ئەو خانەدانە گەورەیه -بە ورد و درشتیانەوه- ئەوەندە یان قەدر گرتەم کە لە وزەى زمان و قەلەم بەدەرە؛ بەلام تا سێهەمین وەرزی پەنابەریم، هیچ گاه وای نەکەوتبوو بە ناوى گەشت و گەرانیک، دەگەلیان بچمە سەیرانیک. رۆژى بیست و دووى بانەمەرى ۵۸ -کە ئەو رۆژه پێشنووسى وەرگیرانە کەى مەم و زینم تەواو کرد و لى بوومەوه- بەغار بەرەو مال چوومەوه، مزگینیم بە مالهوه دا. نانى نیوهرۆژم دەخوارد، لاویک بە ناوى محییدین -کە ئەوهى حاجۆ ئاغا بوو- لیم پەیدا بوو؛ گوتى: هەزارا تکایە لە گەلمان وەرە! ئەم دچینە عین دیوهرى. زۆر شوێنیکى دڵگوشایە. زۆرم بە لاوه سەیر بوو؛ چۆنە ئەمجار بۆ یەكەمجار ئەو روونەداوه روو ئەدات؟ دەگەلیان چووم. شەومان لەو گوندە کردە رۆژ. سۆزى گوتیان: با

بشچینه شاری جزیرئ بۆتانی.

— ناخر ریمان ددهن؟

— رهنگه.

چووین و جهندرمه رئی نه‌دا وه‌ناو کهوین. له به‌ستینه‌که‌ی ماینه‌وه؛ شارمان وه‌ک هیلکه لی دیار بوو. به دووربینیش ده‌مانروانی. پیره‌مێردیکی جزیری هاته لامان. له پاش سه‌لام و که‌لامان گوتی: له مێژووی ئەم شاره و نه‌مازه له‌و شوپنه‌واره که خانی ناوی یردوون، زۆر شاره‌زام. ملی نا له گێڕانه‌وه‌ی به‌ ده‌ست و ده‌م. فلانه جی، جیی ژوانی مەم و زینانه. فیساره شوین به‌ندیخانه‌ی مەمی بووه. هۆو هەش - که ئیستا عه‌سکه‌ری تورکی تێدان - هەر هەمان بورجی به‌له‌که؛ که بنکه‌ی فهرمانره‌وا‌ی میرانی کوردی بۆتان بوو. هۆو مزگه‌وته‌ش گۆڤخانه‌ی مەم و زینانه؛ که گۆڤیکه و دوو تهرمی تێدا نێژراوه و زیاره‌تگایه.

له‌و ماوه‌یه‌دا - که گویم دابوو هه‌مامه پیره - هات به‌ دلما گیانی خانی ره‌نگه له‌ وه‌ر گێڕانه‌که‌م رازی بووبی؛ بۆیه بانگێشتنی کردم که شاری جزیر و بۆتان - لانکی دلدارای مەم و زین - له‌ نزیکه‌وه‌ ببینم. له‌ پر و نه‌کاو ته‌میکێ خه‌می له‌ گیان خۆش، ده‌وری گرتم؛ دلم کولی؛ دامدایه‌ قولپی گریانئ، چ گریانیک ا وه‌ک ره‌ژنه‌ی تاوی بارائئ. رام کرده‌ ناو گۆرستانیک. نزیکه‌ی چاره‌ک سه‌عاتیک به‌ کول گریام؛ فرمیسکم رانه‌ده‌وه‌ستان. ده‌تگوت سه‌رم به‌ هه‌نیسکه‌نه‌وه‌ هه‌له‌که‌نا. تا کول و کۆم دانه‌مرکا، هاوړیکانم که‌سیان نه‌هات به‌لامه‌وه. ئەو کاته که ژیر بوومه‌وه و هه‌سامه‌وه، هاتن دلداریان دامه‌وه. له‌ پێچی مالاواییدا سوپاسم له‌ گیانی خانی و دۆعام بۆ مەم و زینان کرد.^۱

---

۱. ئەم وتاره مامۆستا هه‌زار بۆ پێشه‌کی «مه‌موزین» ه کرمانجیه‌که‌ی نووسیبوو؛ زۆر پێنم حه‌یف بوو لێره‌دا نه‌بێ. (ماجد)

به رگولیک له لایه ن وه رگپړه وه

له مه لېبېندى سوله يمانيدا باوه ده لېن: موکوريانى نانى به نانى ده خۇن! نيازيشيان ئەمەيه نان ده گووشنه شۇر باوه، به نان ده يخۇن. به لام من به مه شه وه نه ويستاوم؛ چووم کوردېم وه رگپړه ته وه سەر کوردى! جا بزانيں چۇن و له بهر چى؟

مندال بووم؛ له تەمەنى سيزده و چارده دا. فارسيم ده زانى و تازه ش گروو گالى کوردى خویندنه وه م کهوتبووه سەر. له و پژگاره شدا له مه لېبېندى ئيمه، نووسين و خویندن به زمانى کوردى - به رانبه به ياسای داگیر که ران - زۇر به گوناھيکى گه وړه ده ژميردرا؛ به لام خوینگه رمى و مندالى زۇر بير له وړده - وردانه ناکاته وه. هاوړيه کم بوو تۇزیک به تەمەن له من زلتر و به بير و ژيرى، زۇر له من باوخۇشتر بوو. ده مانتوانى - تاق و واز، ليروله وى - نووسراوهى به کوردى پهيدا که ين و خۇ بکوتينه ناو باخان و ده رى شار و زمانمان به خویندنه وه يان رايئين.

يه که م نووسراويکى زۇرم لى خوش هات کۇمه له هه لېبېسته کهى حاجى قادر بوو که ده توانم بليم چاوى نيشتمان په رستيم به و پشکووت. حاجى قادر هه موو شت بوو له بهر چاوم: داهينه رى کوردايه تى، يه که م بژيشکى که باش ده ردى کۇمه لى ناسيوه و ړيگه ي چاره ي نيشان داوه، ته نيا هونه رمه نديک که

دهستی له کلکی نووسه ره کانی بهرئ بهرداوه و باری بهند و باوی له
پئ هه لگوتنی ناغا و پیرانهوه خستوته سهر رچهی گهل خوشه ویستی و
نیشتان دۆستی و هورووژم بردن بۆ سهر خوینمزان. تا رۆژیک گه یشتینه ئهم
هه لبه ستهی که دهلی:

تهنها ئهمه وه ها نین، دیباچه که ی مەم و زین

پیتان دهلی چلۆن ئاکاری پیاوی چازان
هه یاران! له پیش حاجیشدا یه کیکی دیکه بووه که گه لی کوردی
بانگه یشتوتهوه سهر خوانی گهل پهره ستهی و دنه ی داوون بۆ ژیا نی سهر به خو
بوون و سهر بلندی و حاجیه که ی ئیمه ش یه کیکه له شاگرد ه ئهمه گ ناسه کانی
ئهو.

کهوتینه پئ و شوینی مەم و زین. به خوا دیتم وا رۆژیک هاوړیکه م به
گه شکه یه کهوه پیلی کیشام بۆ ده ری شار و مەم و زینکی له ژیر بهر وکی
ده رخت و ده ستان کرد به دیباچه خویندنه وه. به لام چت لی بشارمه وه؟
هه ر هینده بوو به راویژ تیگه یشتین نیازی چ بووه؛ ئه ویش چونکه فارسیه کانمان
ده زانی. له وی به ولاره هه رچی به ده وریا هاتین و چووین چمان بۆ به چ نه کرا و
هه ر ته قه مان له سه ره وه ده هات.

رۆژگار سوورا و کهوتینه ده ربه ده ری و کۆلان گه ری. له سالی ۱۹۵۳دا که له
بوخاریست گه رماوه و یازده رۆژ له جزیره مامه وه، مەم و زینیکم ده سته کوت.
ئهمجاره عه ره بيشم ده زانی. که خویندمه وه به شی زۆر زۆرتری تیگه یشتم. تا له
سالی ۱۹۵۶دا که کهوتمه کوردستانی داگیرکراوی سووریا و به باشی زاراوه ی
کرمانجی فیر بووم، توانیم هه مووی ساغ کهمه وه. تازه بۆم دهر کهوت که خانی
کییه و چی گوتوه و پله ی هونه روه ری تا کوئ بالا چووه.

مەم و زینی خانی گرینگیه که ی نه له وه دایه که چیرۆکیکی ئه وینداریه و
هۆنراوه ته وه؛ چونکه چیرۆکه که بهر له خانیش به سه تان سال هه ر بووه.

پایه‌به‌رزی خانی نه تنها هر له‌ودایه که پیش هه‌موو کوردیک هه‌ستی به دهردی کۆمه‌ل کردوو و نیشتمان په‌رستی هیناوه‌ته‌روو. به بیرى من شتى زۆر گرینگ له‌و ورده‌کارى و بنووس‌لووسى و بوژیه‌یدایه که شانى له شانى نیزامى گه‌نجه‌یى و ناوهره‌حمانى جامى داوه. ته‌نانه‌ت ده‌توانم بلیم به‌جیشى هیشتون.

هر نووسه‌ریک له نووسه‌ره به‌ناوبانگه‌کان که لیان ورد ده‌بیه‌وه، هر له مه‌یدانىک و دواندا توانیویه‌انه خو بنوینن. بۆ نموونه فیرده‌وسى له جه‌نگنامه و سه‌عدى له نامۆزگارى و حافظ له په‌سه‌ندى دلدارى چاره‌ره‌ش و باده‌دا و نیزامى له په‌سه‌ندى جوانى و خه‌مباریدا سه‌رکه‌وتوون. به‌لام خانی به‌ته‌نیا هه‌موو شتیک بووه.

خانى له باسى خواناسى و په‌سنى پیغه‌مبه‌ر و پارانه‌وه و ورده‌کارى ده‌رويشانه‌دا ده‌ستى له هه‌موو که‌س نه‌ستاندوو. له په‌سنى جوانى کچ و سروشتى خواکرد و رازاندنه‌وه‌ى کۆرى به‌زم و ئاهه‌نگدا، کى ده‌توانى له به‌رى بکۆخى؟ له راوشکار و مه‌یدانداریدا تاقه‌سواره هه‌ر خۆیه‌تى. له په‌ند و نامۆزگارى، له دهردى دل و لاوانده‌وه، له پێک گه‌یشتن و لێک به‌رانى دلدارانه‌دا، ده‌ستى هه‌موو بوژیکى له ته‌خته به‌ستوو. «هه‌رچى جوانان هه‌موو لایانه به‌ته‌نیا لاته».

با بگه‌ڕێینه‌وه سه‌ر نیشتمان په‌رستیه‌گه‌ى:

وه‌ره له‌گه‌لما بچینه‌وه سه‌ده‌ى یازده‌هه‌مى کۆچى که ده‌بیته‌ چه‌رخى هه‌فده‌هه‌مى خاچ‌په‌رستان و له‌ویوه سه‌یریکى گه‌رى گه‌ردوون بکه‌ین، بزانیسن باوى گه‌ل په‌رستى و نیشتمان خۆشه‌ویستى گه‌یبوو چ راده‌یه‌ک؟ به‌لێ ئه‌و بیره له‌ ناو رۆژئاواییه‌کاندا - تاک و ته‌را - په‌یدا بیه‌و؛ به‌لام خو له‌ رۆژه‌لاتى ئیمه‌دا ده‌توانم بلیم له هه‌موو ئاسیاشدا که‌س بۆنى نه‌کردبوو. خو

بە تاييەتلى لىم رۇزھەلاتى ناوەرەستەدا تا پەنجا سالىش لەمەوبەر سەر و بىنى بەند و باو و نوپۇز و رۇزۇومان ھەر بە بەژن و بالالى پاتشاى موسولمانان ھەلدەگوت كە نيازىشمان سولتانه كانى عوسمانى بوو.

فارسە كان بىجگە لە شەخسى و وەخسى و جەنگى ھەمەر و وەتمانى ھەزار سال لەمەوبەر، ھىچيان بە بىردا نەدەھات. خارەبە كان ھەر خەرىكى تالان و بىر و كۆچ و كۆچبار و مەر و وشتەر لەوەراندن بوون. توركىش بە ناوى ئايىنەوہ دەميان تىنابووين و بە پىتاكى ھەژارى موسولمانان، كچ و لووسكە و بادەى كۆن و خۇراكى تازەيان لە پىش خۇيان رىز دەكرد.

لە كوردستانىكى پىر لە خان و ئاغا و مىر و بەگ و چەكمەرەق، لە كوردەوارىەكى كە بە ھەزاران پىر و مەلا و بوپۇزى واى تىدا بوو كە ھەر يەكى خۇى بە نۇمانگاى زاو نەگۇرپوہتەوہ، ھەرگىز ھەستيان بە ھۇرەى توركان نەدەكرد. كەچى لەو ناوہدا مەلايەك لە قوژبنى مەگەوتىكا لە شارى بايەزىد، كە بىرىك لە خۇى دەكاتەوہ: ھەياران! مەن خۇم دەزانم لە نىزامى و جەلالەدىن رۇمى كەمتر نىم و چەپىكم دەبەر فىردەوسى و سەعدىدا نىيە؛ بۇ كەس لە مەن ناپرسى؟ بۇ ناوپرم لاى كەس بلىم مەنىش شتىكم؟ پىم دەلىن كوردى و كورتى! بەلى كورتىم بەلام بۇيە كورتىم چونكە گەلەكەم دەستى كورتە؛ چونكە ھىچ پەنا و پەسيوىكمان نىيە؛ چونكە كەسمان نىيە نرخی ھونەر و كوردەوہمان بدا، ئەگەریش باوەر ناكەن، ئەوا مەن مەم و زىنىك دەھۆنمەوہ كە ھەژارى وەك لەيل و مەجروون و شانامە و مانامە بە تۇزىشى رانەگەن. با ھەموو كەس تىيگەن كە:

كورد ھىندە نەگىل و گىژ و كاسن	داخم ئەوہ بى كەسن كەساسن
ژىر و بەدلن گەلىك دەزانن	بى خىويە بى سەر و زمانن
بۇ مەش كە ھەبايە خىو و سەردار	بەخشندە و ژىر و زىت و وشيار
ژىرى و ھونەرى بەدل كرىبا	زەنگى لە دلى ھەژار سىرىبا

من نیسته له کورې ویزه وانان   نالام ده شه کا له عاسمانان

خانی سیسه د سال له مه و بهر بیرى تازاد بوونی خستوته بیرمانه وه. خانی
داهینه رى نیشتمان په رستیه، له روزه لاتى ناوه راستدا. خانی که سیکه که به
کوردی شتیکی وا به نرخ و گوره ی بؤ به جی هیشتوین که به زور شانازیوه
خوی پتوه رانیین و به سهر به رزی بلتین: نیمه خانیمان هه یه و گهلکی که
خواهونی خانی بی، هر گیز نامری.

نه وهی که منی هینایه سهر بیرى وهر گترانی مهم و زینی خانی نه وه بوو:
وهک گوتمان مهم و زینی خانی پرپه تی له عاره بی رهق و فارسی گران. نه مهش
نابی له خانی بگرین چونکه نه وه دهمه ی نه و پنی ژیاوه ئاوا بووه. هونه رهنه دی
هر کهس به وهدا دهر که وتوه که زور وشه ی رهقی عاره بی و فارسی ده کار
بیتى. جا بؤ نه وه دهمهش به پنی نه م ری و شوینه، خانی دادی هونه روه رى
داوه.

من هه موو کهس بؤم بلئ، هر پیم وایه و لیثم روونه که گهلئ کورد
درهنگ یان زوو رزگار هر ده بی و وهک گهلانی خودا پیدای دیکه بؤ خوی
ری و شوی ژیا نی خوی ریک ده خا. ناچار نابئ وهک نیستا ته نیا گهلک و به
چهند زمان بخوینی و زمانى خو شى لی به ربه ست کرابی. جا نه و روزه ی که
من له بهر چاومه، کور و کچی کورد هه موو شتیک به زمانى خوی ده خوینی و
نه گهر زمانى بیگانهش فیر بی، دیاره هیچ یه ک له و زمانانه ی که نیستا
خهریکانه به که لکى نایه و هر بیریشیان لی ناکاته وه. نه و روزه کوردیکی
وات ده ست ناکه وئ که له مهم و زینه کونه که ی خانی بگات؛ چونکه: هر کهس
عاره بی و فارسی و زاراوه ی کرمانجی باش نه زانی و توژیکیش له ترکی سهری
دهر نه چی و زوریش له وشه ی سهر و سهره ی دهر ویشانه ناگدار نه بی، مهم و
زینی خانی بی گری و گول بؤ ساغ نابیته وه. جا هه موو رۆز له کوئ یه کینکى
وهک خۆم په یدا که ین که له سایه ی دهر به دهری و کویره وه رى و شهره شه قى
جیهانه وه و چهرمه سهرى ژیا نه وه، به ناچارى فیرى نه و هه موو ورده کاربیانه
بکری!؟ له بهر نه وه هه لم به دهر فته زانی و له زستانى سالى ۱۹۵۸ دا له جزیره

(له كوردستانى داگير كراوى سووريا) مهم و زىنى خانيم وهر گيترايه سهر
موكورىانى يان بيزين سؤرانى.

بيخويننه وه! نه گهر پيتان باش بوو، نه وا ئافه ريم بؤ خانى بنيرن. نه گهر وه بهر
دليستان نه كهوت، نه وا تاوانى من بگرن. به لام منيش بؤ پينه و په روى هه له و
چه وتيه كانم دهسته و داوينى بويزه كورده كان ده بم و فه رمايشته كهى خانى
دوو پاته ده كه ممه وه:

لیم وهر بگرن به سینه یی پروون   لیمی نه گرن، چ خوشه خوش بوون
بۆم پینه بکه ن هه له ی زمانم   با بیننه وه بیر منیش له وانم

ههزار

به غدا - ۱۹۶۰/۱/۱۵

دېياچه

چى بى ئەمە پىت و پىزى نايە
جى ناز و نيازى خۇشەويستان
گەر تۇ نەبى كى ئەوينى داوان؟
نەتنووسى بنووس كەچ و كورووچە
بۇ دەردى دەروون دەبىتە دەرمان
ئەو ھۆيە كە مېشك و دل لە كارن
ئاواتى دل و لەبەر دلانى
كارسازى و ساز و بى نيازى
تۇى بوويەتە سۆزى جەرگى بولبول
تىنى لە دەروونى دلەراندا
رووناكى نە چەشنى ئاگر و ئاو
بى جىيى و چ جىش نىيە تىانى
ھىجى نەبوو تۇ و تىت بىيە و بوو
زانسا و نەزان و گىل و وشيار
تۇزى لەو ھەك و ئاوى ئادەم
ھاتووين كەچى ھىشتە گىز و كاسىن
گەر گيانە دروشمى تۇى نىشانە

سەرنامە بە ناوى تۇ خودايە
سەردېرى پەرى ئەوين پەرستان
رووناكى دل و بىنايى چاوان
بى ناوى تۇ نامە ھىچ و پووچە
ناوت بوو شەوچرا لە بەرمان
نەديارى بە ناوى تۇ ديارن
گيان بەخشى و ژىن دەرى گىلى
دلخوازی و خوت ئەوين و نازى
نۇى چوويەتە رىنگى بەرگى سوورگول
تۇ تىشكى لە كولمى دلەراندا
رۇزىت و كەچى ونى لە بەر چاو
ھەرچى ھەيە لىيى جيا و جيانى
چى دىت و دەچىت و چى ھەيە و چوو
گياندار و نەبوو ديار و نەديار
لەو پىتەو ھە گشتى ھاتە بەرھەم
گەنجىنەى و تاكوو تۇ بناسىن
ناپۇيەكى تۇيە گەر ژيانە

هؤى تۆيه كه جىي گيان و ژينه
ناچاره كه يارى خؤل و خاكه
گل تيشكى كه لئ نه دا زه بوونه
هر چند به رواله ورده گرده
گر گيانه بلنده پايه به رزه
له ملاوه ديار و يارى ياره
هر كس له خودا نزيكه هم دوور
بو تيره يى ئاده مى له كاره
هر چى كه فرشته نه و پهرينه
ساماله، مژه، هه تاوه، هه وره
چى جان هوره و رواو و كانگه
هر لاسك و چل و وه چئ لهويدان
دلخوشى ددهن له بؤن و چيزا
چى لهش ده يه وئ ببيته پؤشاك
بو ئيمه به رۆز و شهو خهريكه
بؤمان به ته كووز و ريك و پتيكى
لاى ئيمه نه بير هه يه و نه رامن
نانى تو ده خوئين و بئ سپاسين
خوت فترى سپاسى كهى زمانى

نه و لاشه گلينه و قورينه
راسپارده ته ئهم گيانه پاكه
گيان تيشكى پريشكى تۆيه روونه
لئ ورد به وه ئهم وتاره ورده
پياو گر له شه نزمه ريكى عه رزه
له و باره وه پووج و نادياره
گا سه ربه ره ژير و گا به ره و ژوور
هر چى كه ديار و نادياره
عاسمانئ كه وا زله و بهرينه
ده زگايه كى وا به سوور و گه وره
تيريزه، ستيره، رۆزه، مانگه
ريشه و ره گه زيك له ناو زهويدان
ئهم چنده شتى به نرخ و هيزا
چى دل ده يه وئ ببيته خوراك
هر چى له مه دووره يا نزيكه
نؤى ريكخه رى هر سه ر و به ريكى
داوتينئ به بئ ژمار و سامان
زۆر به دنمه كين و رئ نه ناسين
ئهى خوايه به دل نه زانه خانى

په سنډى خودا و پارانه وه

ئهى دوورى هه موو هه له و گومانان
بئ هاوبهش و تاك و پاك و چاكى
لات وه ك يه كه پادشا و هه زاريك
چوونت نيه تا هه تا له كارى

ئهى هينه رى هه رد و عاسمانان
بئ رۆله و داك و باب و كاكى
نيتين چ وه زير و ياريكاريك
هر بوويت و ده بيت و پايه دارى

تۆنەچىيە زمانى، لال و پالە
 عاسمان و زەوى و مرؤ و فرشته
 دارا و رەبەن و بەنىو و بىئ نىو
 چىنو و چل و چال و نزم و بالا
 ھەرچىكى لە ناخى ئاخ و دەريان
 بەرھەم بوو بە ھۆى كر و نىگارت
 لەو بەرزىيە كۆشكى ھەو نھۆمە
 ھىندىكى چەقىو و ھىند گەرىدەن
 مانگى گەش و رۆزى رۇشنى دەر
 چوار ئالى و شەش رەخى ھەواگر
 خەست و شل و توند و خاو و گشتى
 ھەرىك لە بەزەت بە پار و پشكە
 داھىنەرى پاكى بىئ نمونە
 چى پاشى دەبى و چ ھات لە پىشېن
 ھەرگيان و دل و سەر و زمانىك
 ھىچ شت نىيە تۆى نە تىكەلاوى
 چى زىندووہ لاشە تۆى گىيانى
 تۆى خشلى لە رەنگى خۇشەويستان
 شىرەن دەكەيە شەكر لە پەرويز
 يووسف دەبەيە پەناى زەلىخا
 مەجرۋون و لەيل دەكەيتە ناكام
 دات وامقى شەنگ نىشانى عەزرا
 پىرى لە جىھان بە دوورى چازان
 لولولوپەرى خۇشەويستى نازدار

بىرت لە دلا بى، مشت و مالە
 ھەرچى ھەيە وردە يا درشتە
 دار و دەوہن و كەژ و بەز و كىو
 چى خۇشە چە تال چە پەر چە والا
 ھى چۆتە بناو ئەوى لەسەريان
 سەرسوورە جىھان لە كار و بارت
 كۆ-كۆ لە دورى ستىرە كۆمە
 ديارن كەم و زۆرى دوورە دىدەن
 شىنكەى لە زەوى دەبىتە راخەر
 ماكى گل و با و ئاو و ئاگر
 تۆى دانەر و رانەرى لە گشتى
 تىشكت لە ھەچى نەداوہ وشكە
 تۆى بۆنە ئەگەر نەبوون و بوونە
 چى باوہرى پىت ھەيە و چە بىدین
 ھەرىك لە تۆ شان دەدا نىشانىك
 بەرچاوى، ونى، خەرى، بلاوى
 تۆ زانى، نەمان دەرى، ژيانى
 تۆى كىنە لە ناو دلى نەويستان
 فەرھادى لە ژىن وەرپىز و پەر بىز
 تا دەست و دلى بدا بە تىخا
 رامىن و وەيس لە يەك دەكەى رام
 لە سوبى دلى، خەو لە چاوى دەزرا
 بۆ كىژى دەنيزى بەر بەرازان
 وات كرد كە لە رۆژ بىتتە كىرپار

تاق تاقكەرە ۋا لە دەۋرى ھالا
 بۇي شىت دەبى بولبولى ژيان تال
 چوۋكان دەخەيە جرووك و نوۋكان
 دەپروۋزى پەپۈولە بەم ھەۋايە
 دلدار كە ھەژار و دل بە سۆيە
 كەزىيە كە لە مل دەبن بە زنجىر
 كرتن كە گەش و ۋەشن سەرانشەر
 جوانىتە لە روۋنىيان ھەۋىنە
 كى دىتى شتى كە تۇ تيا نى
 خال و كەزى دەبنە داۋ و دانە
 چىمان بەدەيە لەۋى دەچىژىن
 لەۋ پىۋە شتى لە دەست مە نايە
 سەرپشتە بە دەستى تۇن دۋايى
 پابەندى دەكەي بە بسك و خالان
 سەرپەزى دەكەي بە ھات و داھات
 ويست لە فرىشتە بوۋ بە روۋگە
 نازدارە، لە پىشە، جى بلىندە
 پىرۋزە، بە بەختى خۇي دەنازى
 لاي تۆۋە بوۋ ھىزى پى درابوۋ
 سەرپىچى نەبوۋ لە تۇ پەرستن
 ئادەم پەرسى كەمايەسى دى
 بەدبەخت و كلۇلە بۇ ھەمىشەي
 ويستى كە نىك بىي، خرا دوور
 كىنى ۋابوۋە بوۋبىي ناگەدارت؟

تۇ دات بە چنار بلىندى بالا
 دەۋىنى لە ناۋ دېۋو گولى ئال
 رەنگان دەخەيە گيا و گلوۋكان
 گرپىكى دەخەيتە سەر چرايە
 جوان كىردنى دولبەران لە تۆيە
 ئەۋ دلتەپرى و ئەۋىنى دلگىر
 كى كىردى بە يەكترى بەرانبەر
 ئاۋىنە و ئاۋ كە دىنە وىنە
 ئاۋىنەيى پىشى توۋتىيانى
 تۇي دل دەگرىت و بۇ بەھانە
 تۇ ھەرچى بلىنى ئەۋى دەبىژىن
 دلخۋازى دلى مە تۇي خۇدايە
 رىگا ھەلە بوۋ و شارەزايى
 ھەر كەس دەتەۋى بچى بە تالان
 ھەرچىكى كە خۇت بەزەت پيا ھات
 ئادەم لە قورپى پىتر نەبوۋگە
 عىسا لە فوۋىكە دل پەسندە
 ئىدىرىس بوۋە ئاشنا بە رازى
 ئەھرىمەننى رىزى لى نرابوۋ
 نوۋزى بە ھەزارە دادەبەستن
 روۋى دانەنەۋاند لە بەر كەسى دى
 بىنگانە پەرستى نەبوۋە پىشەي
 كىردت بە ئەمەر لە ئاگرى سوور
 دەرنەچى سەرم لە كار و بارت

تۆمان ۋە كۆۋ تۆ ھەبۋى نەناسى
گىزىكە سەرى دەخاتە گىزى
يىگە ھەلە ۋە لە تۆى دەكا دوور
پىغەمبەرى سايە دا ۋ پەنا بى
پىغەمبەرى ئاشنا كە! خانى

خواناسى مەزن گوتى بەراسى
خانى دەبى چى لە تۆ بوژى
لەو بارە خەرىك بىي بە ھەر جوور
جا يارىدەرى مەگىن خودا بى
تۆ خوايەكى گەۋرە ۋ گرانى

چۆنىەتتى ۋ گەۋرە يى پىغەمبەر

يان ھەر ھەيە يان لە ھاتنايە
چى دىت ۋ دەچى لە دەست ئەۋايە
بۇ ھەر شتى ساز كەرىكە ناچار
ۋەستايى نەبى، چلۇن دەبن ساز
بىروانى لە خۆت، خودا ديارە
پاش پەردەيى كرده دىتە بەرچاۋ
بە جوانى خوداى مەزن نىشانەن
ۋىستى لە سەرى ھەبن ژمارە
ھىناى تەتەلە ۋ بنووسى دانا
زاناي يەكەمە ۋ نە لىك جيانە
ھەر سى ۋە كۆۋ سى گرىنى لكىكن
پىغەمبەرى ئىمە ھاتە بەرھەم
بۇ ھەر شتى بۆتە پىنج ۋ رىشە
چەند تىرە ۋ ھۆز لەيەك جيا بوون
چى ماون ۋ ھەرچى چوونە ناۋ لەش
گش ھاتن ۋ بوون لە بوونى ئەۋ بوون

پوون بۆتەۋە ھەرچى ھەس دوولايە
ئەۋايە كە ھەر ھەيە خودايە
كەر گەر بوۋ، دەزانى ھەيشە كەرگار
بىروانى دەزانى، دەفر ۋ ئامراز
كەر پۇچنەيى پوونى كەردگارە
گەنجىنەيى گەۋھەرى ۋە شىراۋ
چى جوان ۋ بەنرخى ئەم جىھانەن
ئەم چەند كەر ۋ كارى بىي بىزارە
پىش ھەر شتى كارسازى زانا
خۆى ئىكەم ۋ ئەم يەكەم گيانە
بە رۋالە كە سىنە، ھەر يەكىكن
داى جوانى نەم بىروسكەيەك لەم
ئەۋ تىشكى خودايە بۇ ھەمىشە
گيانان لە گيانى ئەۋ پەيا بوون
ھى بەختەم ۋ بەرەى بەخت رەش
سەرپاكى لە تىشكى پوونى ئەۋ بوون

هېشتا نە زەوى نە عاسمان بوو
 عاسمان و زەوى لەبەر ئەوى بوون
 پىڧەمبەرى بوو لە لای خودا ئەم
 ئەو پەنجەرەيە و خودا دەوێرا
 شايب بوو لە بەرگى بى ئەوايە
 دىتى لە جىهان نە دىن نە باوەر
 خوانى لە رەوشتى چاكي داننا
 چى بت پەرسە و چە جوو، چە گەورە
 خاقان لە پەناي دەھندەيى وى
 ھىرقەل نەگەيى بە تۆز و گەردى
 قىبىتى و حەبەش و فەرەنگ و رۆمان
 ئالاي دەسى ئەو شەکا لە بالا
 چى دىن و گەلن لە ناوى بردن
 ئاورگى مراند و گاورى کوشت
 تەورات و زەبوور نەمان لە نىوان
 عيسا گوتبووى کە ما بوو ھىنگىن
 دلخوازى دەويست بە دەست و بە زمان
 ھەر لەو دەوەشاوہ کار و ئاکار
 زۆرزان بوو لە گەل نەخويندەوارىش
 شوانىکى ھەژارى بى کەس و کار
 بى لەشکر و چەک بوو سەرزەوى گرت
 بۆ جەنگى کە لەشکرى دە کىشا
 بى خىوہ و بارەگاھ و ھەيوان
 دەيدىن چە ھەبان لە پاش و پىشى

ئەو سەروەرى ھۆزى سەروەران بوو
 بۆ وى بوو فرشتە سەرنەوى بوون
 پى خويىھە کى قور بوو باوہ ئادەم
 تىشكى لە دلى رەشى مە گىرا
 پىڧەمبەرى رۆزگارى دوايە
 ھەر خواری و چەوتى و ھەلە و گەر
 دلپاکى و پاک رەوشتى رانا
 بانگ ھىشتى کردە خوانى گەورە
 نوابانگى دەچوو بە نان نەديوى
 قەيسەر سەرى خوى دەدا لە بەردى
 دايانە رچەي قەراج و دۆمان
 کيسرا سەر و لاشى کەوتە چالا
 يان تەرت و تونا و بلاوى کردن
 جىگابى گش بە ئاگرى شوشت
 ئىنجىل پەريیە شکەوت و کىوان
 پىڧەمبەرى دى، لە ئىوہ مزگىن
 شىرى لە دەسا بوو، دەم بە قورعان
 ترستىنەر و موزدەدەر بە يە کجار
 زۆر نان بدە بوو لە گەل ھەژارىش
 چەند تاجى پەراند بە تىخى مووکار
 ھەر خۆزگە بە ھەي دەسى وە وى گرت
 پىشمەرگە فرشتە بوون لە پىشا
 ھەوران لە سەرى دەبوونە سەيوان
 کەس نەيدى کە لىنى بنىشى مىشى

چەند گەپنى لىيەك دەمادەمىيىستىن
 سايەنى نەدەكەوتە سەر گىل و خۇل
 دەيدىواند لىكەدار و بىي گىيانان
 گىياندار و زىياۋى ھەر شوپىنى
 بىيىگە لىيە بىيى كورانى ئادەم
 ئىتر لىيە زەۋى و لىيە عاسمانان
 كەس نايەتە پىزى سەرۋەرى مە
 كى پەيرەۋى ئىيە بىي، سەرفەرازە
 رى و شوپىنى ئىيە كە راستەپىيە
 پىيەمبەرى جوولەكان دەزانن
 پىيىسەد زىيە پالەۋانى گاور
 بۇ يارىكى ئىيە دەبوون بەرەنگار
 لىيە بارەۋە ھەرچى بەدگومانن
 قورعان و وتارى ئىيە بىرۋىن
 چواربارى چىۋىنى ھەلبىزاردوون
 ئىيە شاي مەزنى بلىندپايە
 چۈن رىيە دەكەۋى بىيەم پەسەندى
 تۈزى لىيە پەسەندى تۈيە ياسىن
 خۇي سۈيىندى بە تۈ بخوات چىيەۋە؟
 گەر ئىيە ھەمەننى سەد ھەلە و سووچ
 ھىشتا لىيە بەزەت ھومىيەدەۋارىن
 خانى كە گەلىنى گوناھكارە
 ھىۋاي ھەيە پىيە كە لىيە بىيۋورى
 ناتۋانى لىيە رىيە سەربەخۇ بىي

جىياۋى نەبوۋ چە سەد چە بىيىستىن
 ۋەدۋاي دەكەۋى گىز و گىيا و گۈل
 دەپىرسىيەۋە دادى بىيى زمانان
 كى مابوۋ كە باۋەرى نەھىنى؟
 تا بىيە بىرۋوتى ناۋ جەھەندەم
 لىيە فرشتە و ئادەمى و گىيانان
 بىي ئىيە نىيە كەس پەنادەرى مە
 شانازى بە خۇي دەكا و بەنازە
 بىيەتە سەرى خۇدا لەۋىيە
 زانانى مە ھەمۋى ۋەكى ئىيەۋان
 سەرباكى لىيە جەنگ و كىشە ئاور
 مردن بوۋ دەبوۋ ھەلىن بە ناچار
 كىشە چىيە دەكەن؟ گەلىنى نەزانن
 ھۈشيان ھەبى تىيىگەن كە چۈن
 فەرمائىشى چىۋىنى راسپاردوون
 عاسمان و زەۋىت لەبەر دەسايە
 خۇي گەۋرە دەدا پەسەندى رىندى
 بەۋ بۈنەۋە ئىيە تۈ دەناسىن
 رىيەگە لىيە زمانى مەن بىرۋە
 سەد جار بىيەرىن لىيە دۋى پىرۋوچ
 بەخشەندە ئىيە تۈي و ئىيە ھەزارىن
 ناپاكە، نەزانە، نالەبارە
 لىيە رۈزى ژمارە نەگرى دۋورى
 با پەيرەۋى يارەكانى تۈ بىي

پنځه مېه رډمکاته نکاکار

ميوانى خودا له عاسمانان
شانازی به تویه ئهم زه مينه
قامک دهنوینى مانگ ده بى له ت
داخوازه به دل که توى بى سوار
سهردارى فرشته پيش جله و ته
پيشوازان و گشتى چاوه رپيه
نيزيکى خودا به ژى که وانى
بى پهرده له گهل خودا بپه يوه
بيدونه گهلى له مهر گهلى خوت
گهر به خته وهرين و گهر کلولين
ريمان که نشان نه دا له ده ست چووين
هر خوى له بهر يوه ريزى لى نايين
خوى رازى گرينگى تى گه ياندين
ئهم رازه گرانه ناتوانين
هر خويه تى رى و شوينى کيشا
لاى چمشنى يه کن بهمشت و ناوړ
هر يه ک رهوشى کى وى تيا به
بى باوهرى، تاوى تووړه يى نه و
هر شت بهرې ئيمه جيه جى بوون
بؤ يار و نه يار ده بيته جيژن
گر ده گري بهمشت وه کوو جهه ندم
گشتمان له بهزه ي هوميده وارين
چه وتى و هه له يى مه دابووشى

نه ي بونه يى بوونى دوو جيهانان
شابازى و پاته خت مه دينه
له وزه ي هموو کس به دووړه کرده ت
ناماده کراوه نه سپى بالدار
تيز تر له برووسکه يه ک به ره و ته
نؤ به رزى و هر چى وا له و ييه
جى بيله بلندى عاسمانى
به و جى که ده چى که سى نه گه يوه
بخوازه نياز ره و ده بن بؤت
ده سکارى ئه وين له خاک و خولين
نيازى نه و به گهر همين و گهر بووين
هيزى نه و به هيز و پيزى پى دايين
نه و به و پله به رزيه ي گه ياندين
ده يزانى زه بوون و ناتوانين
بؤ کرده و ه مان له رؤزى پيشا
ده سکر دى نه و به دين و گاوړ
هر چؤن به روا له لينک جيا به
سووچمانه له به خشش و بهزه ي نه و
ناوړگ و بهمشت لميژه جى بوون
هه وړى بهزه يى که بيته رپژن
گهر تووړه يى بيته روو به يه کدم
گهر گاوړ و گهر گونا هبارين
ده رباى بهزه يى ده با بجوشى

وھك گورگە ددانى چىرە شەيتان
ھەر دەرڧەتى بى، دەمانرڧىنى
گۆرى ئەو ە بى بەش و پەرۋش بى
لەو ئاگرى پىر پەرەنگ و زىلە
بۇيان لە خودا بىە تىكاك

تۇ شوانى و ئىمە پەز لە پەيتان
رېڭى مەدە كىس لە ئىمە بىنى
كارى مەكە ئەو بە ئىمە خۇش بى
ھەر خۇي بىكرىتە دەستەچىلە
رزمگارى بىى بەرەي گوناھبار

بەدبەختى كوردان دەلى و بە مەردايە تىياندا ھەئەئەلى

بۇم نىكە دە جامى جەم قومى مەي
دلخوازي مە گشتى ئاشكرا بى
پىرسىكى گرانە بۇم ھەلىنى
نەويابە تىيە لە پاش بەرز بوون
تۇز كالى كەمايەسى نەماوە
ياخۇ ھەر ئەبى بە مانى گەردوون
بۇ ئىمە لە عاسمان ستىرىك
جارىك بىكەوئىتە كار و بارىك
پەيدا بىى بۇ مە پادشاھەك
شىرى ھونەرى مە بىتە كاىە
كوردىش لە جىھان برەو پەياكا
زۇرزان و بەبىر و مەرد و رەندىك
بى نىرخ و چىرووك و باو نەمابوو
خو تانىجىكى پى بىەخشىايى
رەنگ و كرى مەش دەھاتە بەرچاو
بىستانى ھىواي وەبەر دەھىنا
بۇ كوند نەدەبووینە لائە و مال

مەيگىر وەرە تۇ خودا دەسا دەي
تا پىالە لە من جىھان نوما بى
روون بىتەو ە بۇم شتى نەپىنى
رئوشوئى وەھايە چەرخى گەردوون
بەدبەختى سەرى لە ئىمە داوە
ئاخۇ دەبى روو بىكائە كەم بوون
تۇ بلى كە ھەلى، چ زوو چ دىرىك
بەختى مە لە خەم ھەلىستى جارىك
لەن ھەلىكەوئى جىھان پەنايەك
بۇ نوو كى بنووس پەيا بى ماىە
ئەم بەختە رەشەي لەسەر مە راكا
بۇ مەش كە ببايە سەربىلندىك
نەخشى لە دراوى مەش درابوو
بۇ مەش كە ھەبايە پادشاى
پەيدا دەبوو رىز و گەورەيى و ناو
ئىمەي لە كەساسى دەر دەھىنا
تركان نەدەبوون بەسەر مەدا زال

چۈن بۇ غەجەمان دەبووينە ژۇردەست
 ھەر رۇزى بەرئى خوداى توانا
 بىئى شەرمىيە ژۇردەسى ئەمانە
 شوورەييە لە مىر و نامداران
 كى دەستى درىژ بكانە شىرى
 ئەم بوو كى جىھانە بۇ كوپكە
 خشل و جل و شىرنى و نىشانى
 پىرسىم لە جىهان رەقى لە بەردى
 دنيا كە و ھا بە بەخشش و شىر
 سا خوايە لە تۆ سەير دەمىنم
 كورد چۈن دەبى دىل و چارەش بن
 بۇ بەخشش و دل بەناو و دەنگىن
 دەست رۇدى ئەمانە حاتەمىكە
 بۇ رۇم و غەجەم وەكوو دىوارن
 گۇپالى دەسى ئەوانە ئىمەين
 خۇيان لە گەر و ھەرايە دوورن
 يەك ھىرشى بۇ سەر ئىدى بىنى
 ئازايى و بەخشىشى بېرسى
 ھەر بۇ كورى كوردسان ھەيە و بەس
 ھىندەى كە بە جەرگ و دوورەترسن
 كەس بۇ كەسى نابى چاودەبەر بى
 لەم سەرەرقىيە و دەمارى زليان
 ھەر خۇيەتى زل، كەو و پەش و بۇر
 كوردىش كە ببايە يەك دل و دەست

ژۇردەستى شتى و ھا نەوى و پەست
 رۇم و غەجەمى لە سەر مە دانا
 ئەم شەرمە لە پىاوە گەورەكانە
 سووچيان چىيە ھۆنەر و ھەزاران
 ھەرچى بىھوى دەخاتە گىرى
 شىرىكى بە دەست و شىردىركە
 بەخشىنە بە بىر و پىگەزانى
 نەرمىت بە چىيە؟ گوتى بە مەردى
 بۇ پىاودەسەمۇ دەبىت و دەسگىر
 لەو گىژە چلۇن سەرم دەرىنم
 كەى راستە لە خۇشى دوورەبەش بن
 شىرن لە ھەرا، پلىنگى جەنگىن
 ھەر گوردى ئەوانە روستەمىكە
 ئەم ھۇيە كەوا كز و ھەزارن
 بۇ تىرى بەلا نىشانە ئىمەين
 كورد بەند و كلىلى سەرسىنوورن
 ھەر كوردە دەبن شەلالى خوينى
 مەردايەتى و دل و نەترسى
 نەدراوہ لە بەر ئەوان بەشى كەس
 كەمتر لە بەيەك گەيىن دەپرسن
 ھەر كەس دەيەوى زل و لەسەر بى
 يىگانە دەبن سوارى مليان
 ھەر بۇيەيە بوونە ھىزى خۇخۇر
 دەستيان دەكەوت زيانى سەربەست

بۇ ئىمە دەبوونە عەبد و نۆكەر
ناومان دەرئە کرد به بیر و زانین
پر نرخ و بهریز دەبوو شتی چاک

تورک و عەرەب و عەجەم سەرۋەر
پەیدا دەبوو باو و گەرەبى زىن
جیاواز دەبوو گەفتى پاک و ناپاک

هۆی ئەم نووسینە و داد لە دەست گەردوونی چە پەگەر

دەشتی ھونەری بە چۆلگە زانی
سەر بەرزى ھۆزى ھاتە بىرى
با پىشى بلىن لە ڕىگە دەرچوو
و ەك فارسى وا زمانى خۇشى
بۆى ماندوو بوو بە ھۆى خەيالىك
بى نووسەر و ھۆنەر و زمانن
دلداری نەبوو لە ناو گەلى كورد
لەم ڕىگە نە ڕىرەون نە ڕىرەر
دلرەش لە ئەوينى راستەقانى
داخم ئەو ە بىكەسن، كەساسن
بى خىويە بى سەر و زمانن
بەخشندە و ژىر و زىت و وشيار
ژەنگى لە دلى ھەزار سربا
ئالام دەشەكا لە عاسمانان
پىم زىندوو دەبوو عەلى حەرىرى
گيانى بە فرىن دەھاتە سەيران
كووتالە كە باشە، نىمە كرىار
ھەركەس كە ھەزارە كارى گەندە
سەرخۆشە، نەخۆشە، دل پەرۆشە

تۆمەز لە ورى و نەزانی خانى
واتا نە بە زىرەكى و بە ژىرى
لاسارى ھىنايە بەر، بەسەرچوو
پالاوى ڕژاند و تلىتى نۆشى
ھۆنىو تەو ە بە ەند و سالىك
بىگانە نەلىن كە كورد نەزانن
پىمان نەلى وىژەوانى بىرورد
كو؟ ئىو ە نە دل تەرن نە دل بەر
بى بەش لە گرەى لەشى و گيانى
كورد ھىندە نە گىل و گىژ و كاسن
ژىر و بەدلىن گەلىك دەزانن
بۆ مەش كە ھەبايە خىو و سەردار
ژىرى و ھونەرى بە دل كرىبا
من ئىستە لە كۆرى وىژەوانان
دەمخستەو ە ژىن مەلای جىزىرى
وا شاد ئەبوو پىم فەقىھى تەيران
چ بکەم! كە گەلى كەسادە بازار
بايەى ھونەران بە پارە ەندە
ھەركەس لە ڕىيەى دراو و قۆشە

زانستی ههمووی بدهی به پوولی
 کهس ناکا به مهیتری خو جامی
 دیتمان که جیهان وهها شیواوه
 ویستم که بجم به زیر دروستکه
 تا بؤم وه گهری زیان له نیوه
 چون فیل و فرهج نه پیشمان بوو
 دین رژی دی دراو نه هاته بهربار
 شیراوه بوو خستمه دهر مسی خوّم
 پارانه وه کهم رچیکسی زانی
 نهو پوله نه گهرچی پاره ناکا
 بی فیل و گهره نه گهرچی ورده
 رووسووره مسی مه خو نه زیوه
 پوولی مه به بی نرخ مهزانه
 جوان بی کچ و کهس نهوی نه خوازی
 نووسراوی هزار و بی په نایان
 بی نرخه له لای گهلک له ژیران
 مه زنی مه که زیر و چاکه ناسه
 نهو میره که میرزایه ناوی
 تیشکی دلی رمش و مروون ده گتیرئ
 سهد مس بی که چاو بگتیرئ پيدا
 گهر تووره بی زل ده خاته بهر دهست
 وهک دیل ده گری نه وانی پاشان
 ههر رژی هه زار نه دار و بی جی
 گیرفان ههموو داخنن له بهخشین

پنت وانه بی کهس دهسی بجوولی
 راناگری به نوکهری نیازمی
 ههر جهنگ و ههرا له سهر دراوه
 لئی که وتمه کار و بؤم نه چو سهر
 چاوم له شتیکی دی برپوه
 بی نانی بهشی ههمیشه مان بوو
 خوّم داوه ته مسگهری به ناچار
 واپه لک و بنووس ههیه و نزا گوّم
 لهو ریگه وه گه یمه کامه رانی
 تالایی ژیانئ چاره ناکا
 کرمانجیه خو شه ویستی کورده
 یان زیره بلین که نیو به نیوه
 ههر پاره یه سووکه بی نیشانه
 نه ههش به سهره به چی بنازی
 بی باشه له زاری پادشایان
 هیزایه له کن گهلک به بیران
 بؤم تی نه گه یندرا چ باسه
 سهر چاوه بی ژین و پته چاوی
 پوولیکی چرووک ده کاته زیرئ
 سهرپاکی ده بن به زیر له جیدا
 دلخوش بی بلند ده کاشتی پهست
 وهک پروت بهر له ده بن له پاشان
 ههر تاوی سته گه دا له سهر ری
 بؤ وانه نه له مپهره و نه په رژین

ده پسا ره گى يټكه سيم له بنډا
وردهم وه کوو زېږ ده چوو دهم و دست
جنگايه کى بؤ مه لى نه ماوه
خوايه ته مهنى بدهى جوانه

چاويکى خشانډبا به منډا
نهم گفته هموو دېوونه هه لېست
چ بکهم دلى هيندى تى خزاوله
نهو خوشييه بهس به شى نه زانه

پنښه سټيک بؤ چيرؤک

وهک گيانى نهمر مه يټکى تټکه
تاويکى گهرم بکه ين دل و سر
نهو ناوه که چاوى دل ده کا روون
سه رخوش که دلى نه زان و گيزم
لهو شيله رهوان و پاک و ناله
خوشاوى دور و دورى خوشاوه
دهنکيکى که مه بيرسه کامه؟
خوه دانه کى روونى وهک گولاوئ
نهو کورى که هيشته دل له دستان
تا ساز و به دل بى بهزم و ناهنگ
تا بى بهش ثمن له هوش و هستا
به شکوو له دلؤپئ بيمه به شدار
خوشاوى تريبى بهرى رهزى تهر
هيزدارى بکا دلى زه بوونم
دل بټته سهرى خه يالى باريک
بيرکم بشکينئ سهد چه پر بى
دهرچم وه کوو بولبولان بخوينم
با شهرمن نه هيلئ په رده بدرئ

مه يگير له دهسى مه ده هليکه
تا بهو مهي گيان و دل به خوکهر
مه يگير بکه پياله ناوى شا بوون
خاوين که ره وه مژى قريزم
مه يگير ده به گه وه هر ين پياله
ياقووتى تواوه له على ناوه
ره نگخوش و به چيژ و خوش بهرامه
دهنکئ دورى روونى تى بهاوئ
زووزوو بده دمستى مهى پرستان
تا پياله يى دل به مهى بکمن رهنگ
مه پسينه وه بيانده رى له پهستا
لهو به خشى زور و دوور له هه ژمار
گه شکهى مهي شيله دارى بى گهر
کارىکى بکاته سهر دهر وونم
تیشکئ بکه وټته گيانى تاريک
دا تيرى هه ناسه کار گهر بى
چلک و چه پهلئ له دل دهرينم
دل مردنى بهس بى هستئ بفرئ

گورانی و لاوکان بیژئی
 هاواری بخاته میرگ و باخان
 گولخونچه بیشکوین له چوقلان
 جار-جار بخمن له خوشی دیمهن
 سوینسه وه زمان بی بته باسان
 مه یگیر بده پیم مه ییکی گولرنگ
 کوخا و گزیر به لان نه زانن
 دهست رژدی مه که تژی که ده فرم
 سه رخوش بیم و به خوم بنازم
 مهستم که نه که ی گهلنک نه زانم
 مه مهیل به هوش و هیچ نه بیژم
 بی پهرده وهشاردوان وه سر خه
 بلویر بی دلیم به داخ و سو بی
 تیه لکه مه لاوک و سیگا و دهشت
 بی ورته دلیم بنالی وه که چهنگ
 بی ژئی و کهوان بلیت روبابم
 لهو بهرز و بلند و لهو هه وایه
 دل تهنگه ده دهنگی زیر و بهم بی
 دهردی دلی خوم بی لهم وتانه
 وا بکه مه که جیهانی بی و بنوړئ
 لهو دووی له نهوین به زام و بیمار
 با گمش بنه وه به خه بلین بهس
 داخی جگهری مه می گرفتار
 مه لاوی له پیسی و گونه ه دوور

چیژئی له نهوینی خوش بچیژئی
 خونچان بدرن بهرؤک و باخان
 بولبول بگرین له داخی چقلان
 ناوگ بیژئی له دهشت و چیمهن
 پژگاری له خه-خه می و له تسان
 سهنتوور چ نه لیت و دهف نه دا دهنگ
 دمر کهین کول و خه نهویش لهوان
 رهنگیکی جیا به خوه بگرم
 نیازم هه موو ناشکرا بخوازم
 بی مه ی گهری ناگه پری زمانم
 شیتیم که هه تا دوران بریزم
 گش راز و نه هینیان وه دهر خه
 وه که تووتی ده مم به گفتوگو بی
 چهیران و قه تار و بهست و گولگهشت؟
 بی په نجه و پت دهفم بدا دهنگ
 تو بدهیه مه ی ده بی وه ها بم؟
 زوهره له هه وام بکا سه مایه
 دلداری له لانی زین و مه بی
 زین و مه نه دی چ بن؟ به هانه
 ده ژیه نه مه زین و مه له گوړئ
 با خوم بکه مه پزیشک و زانیار
 بیننه نه مر و نه چن له بیر کهس
 ناخوشی ژینی زینی دلدار
 زین نهو کچی وا به شهرم و روو سوور

ھەرگىز لە جىھان نەين فەرامۇش
 دلدار بىخەنن بە دەردى زىنى
 بى دەرد بگرن كەنار و گۆشە
 دلروونن و ژىر و بىر روناكن
 بۇ خانى دەنئىرى ئافەرىنى
 پىنى داو بەشيك لە خۆشەويستى
 كۆرپەى دلى ھىندى پىئو ژىركەن
 مالىاوا لە دل بگەن دووسى بىر
 نەبەن لە چنۆك و زۆر بلىيان
 سەد رەنجى لە رىگەدا دراوہ
 تازەبەرە تازە پى گەشتوو
 ميوەى رەزى خۇمە نەمدزىوہ
 دلەبەندى منە وەكوو منالە
 تەوسان نەگرىتە رۆلەكانم
 خۇ كوردىيە زۆر لە لام بەنرخە
 چون نۆبەرەمانە خوین شىرىنە
 كۆرپەى منە بۆتە چاوى چاوم
 نەمخواستەوہ ھى منن سەر و بەر
 رىزىكى وشىكى يان وتارىك
 خۇم خلوەنى كەسم و خىوى رەنگم
 پاكى كچە، تازەبووك و ھووسوور
 ئەو دلەبرى شۇخ و شەنگ و نازار
 بىتھوودە نەكەومە لىو و زاران
 با چاكى بگەن ئەگەر كەمى بوو

دەيكەم بە شىتىكى وا تەر و خۆش
 دلەبر بۇ مەمى بگەونە شىنى
 ھاودەرد بووشن شىتىكى خۆشە
 لام واىە ئەوانى راست و پاكن
 ھەلبەستى وەھا ھەجى بىنى
 ھەر كەس كە خوداى بلند و پەستى
 با بىن بىيەن خۇيان لەبىر كەن
 بىكا بىرى گويى گيانى لى پىر
 ھىوامە لە راست و بى گرىيان
 ئەم نامە كە خاوە يان لە باوہ
 ساوايە منالە شىر نەمشتوو
 پىش من دەسى ھىچ كەسى نەديوہ
 ئەو ميوەيە خۆشە يانە تالە
 ھىوامە بووژى ھاووزمانم
 ئەو ميوە كە وشكە، تفتە، تلخە
 ئەو كۆرپە دەلىنى نە نازەنىنە
 ميوەى منە خۆشە بۆى نەماوم
 خشل و جل و يار و زىر و زەنبەر
 ناوناخن و پىت و تىپ بە جارىك
 ھى خۇمە لە كەس نەھاتە چەنگم
 ئەو گەفتى شىرىن و بىرى سەد جوور
 خوايە مەدە دەستى پىاوى لاسار
 پارانەوہ مە لە خویندەواران
 بۇ گالتە نەلەين ئەو و ئەمى بوو

ھەر دل چەپەلەن كە گەر فرۇشن
بۇ گەپ نەبمە نىشانى تىران
خۇرستم و خۇم لە خۇم رۋاوم
چەند گەفت و وشىكى كوردەۋارى
لېمى نەگرن، چ خۇشە خۇش بوون
چيان لى دى كەمايەسىم وەشپىن
گەر دەكرى شتىكى باش بېيژن
با بېننەۋە بىر: منىش لەوانم

جى باكژ و باشە پەردەپۇشن
ھىوام ئەۋەيە لە مەرد و ژىران
كەرمىكم و ھەوريشم لىكاوم
كوردم لە چيا و كەژ و نزارى
لېم وەربگرن بە سېنەيى روون
دلېر لە رقىش كە گوئى بدېرن
ئابروويى بوئىزى با نەپژن
بۇم پېنە بكنە ھەلەى زمانم

پەسندى مىرى بۇتان و جووتە خوشكە جوانەكەى

دەنگېزى جىھانى خۇشخوانى
ۋاى بۇ دەگوتە بە بەند و بالۇر
دلخۋازى بە جى ھەبوو ھەموۋى بوو
تۆۋى غەرەبان و سەرۋەرى كورد
زۇر دەستى گۇشاد و شاد و شا بوو
ناوبانگى ھەبوو بە مىرى بۇتان
پشت پىشتى ھەموو زل و جىھانگىر
شىرىكى خۇدا بوو دەر كىشابوو
ناۋىشى ئەمىرى زەپنەدىن بوو
ئىتر نە بەزىن نە دابەزىن بوو
ناوبانگى گەيىشتە مانگ و ماسى
بۇ ھەر دوو جىھان خۇدا پىنداۋ بوو
پوستەم ھەر شىكى ۋى بەسى بوو

رەنگېزى پەرانى مىژووزانى
ۋا نەخشى دەكرد بە رەنگى چەند جۇر
مىرى ھەبوو رۇژگارى پىشوو
سەردارى گەلى گەلى زل و ورد
پاتەختى جىزىر و بەختى چابوو
رۇم و غەرب و غەجەم لە فەرمان
خالىندى دەگرتەۋە لە باپىر
عاسمان لەۋى بى ترس نەمايوو
زىانى نەدەدىن و بى بەزىن بوو
بۇ جەنگى كە تەختى خوانى زىن بوو
ئازايەتى و پىت دەۋى بناسى
خواناسى ئەۋىش بە دەنگ و ناو بوو
حاتەم لە دەھندەيى بەزىبوو

بهرده و بگریه به داد و به خشین
 تائهو بوو بهشی که سئ نه مابوو
 نه لماس و پیروزه لال و زومرووت
 نارمال بوو همموو کمل و کولینیک
 کیزوله تزی همموو فرشته
 ژوور و دهري هر پری پهری بوو
 بئوینه له ناو بههشتی خوا بوون
 دوو خوشکی خوشیک و یهک برا بوو
 دوو رۆژت نه دی به دهوری مانگا
 نهو ناوی نرابوو خاتوو نهستی
 نهو ناوی له نیوی ناوی میر بوو
 بهس دیتنی زینئ دل تهزین بوو
 گیانی بوو ئیتر له کۆری یاران
 یهک چهشنی فرشته یهک پهری بوو
 نهو جووته له رۆشنی خودا بوون
 نه مزانی ههوینی وان له چی بوو
 ئاونگئ له ناوی ژین له سهر لیتو
 چیترا بوو تیا دهنک - دهنک خال
 بردیان برهوی بتانی چینی
 وهک هه وره هشی له رۆژ ده هالا
 چالی چه نه گه پری له جادوو
 پشکوو بوو له چوقلی سمول و شممال
 تاتای موو به سهر یهکا رڙابوو

ژیری و هونهر و به کاری و دین
 ده تگوت که به بهژنی نهو برابوو
 سه د جوړه گهواهیرات و یاقووت
 دا کرابوو به کۆ له هر شوینیک
 پیت و ابوو که هندروو بهههشته
 هیند ساده و لووسکه نۆکه ری بوو
 لهو باغه دوو نهونه مام روابووون
 سوور گول دوو له پنجی شا روابوو
 ده تروانی نه گهر له سهر روانگا
 یهک پیلوی ده کوشت به چاوی مهستی
 ئیدی له دل و هه ناوی میر بوو
 خۆت رهنگه بزانی ناوی زین بوو
 یهک ناوی جوانی که وته شاران
 یهک گهندمی و یه کئ زهری بوو
 کهنگی پهری و فرشته وا بوون
 ههر گیز که سئ جوانی وای نه دیووو
 لاجانگ وه کوو زیو چه ناگه وهک سیو
 سهر کولمه وهکی پهری گولی ئال
 تهنگی دهم و دهنگی پیکه نینی
 ره شماری که زی له بهژن و بالا
 چاوینی پهرین بوو دپری سهر روو
 بۆ خوشی وه نه وشه و گولی ئال
 سوور گول له سهری لکان روا بوو

نه و کوشکه هه جی نه وان ده مان بوو
 په یکانی بزنگ چ تیری دل پیک
 توقیبوو دلی دلان له تاوان
 هر گوشه یی چاوه گیان ده کیشن
 وهک بالی پیری له سووچی ئاسو
 له جوانی به پاس و دهر که وان بوو
 مردن بوو په نای ده برده بهر کوئ
 پر بئ له گولادی روون و ساده
 سه چاوه یی ناوه که ی زیانی
 خوینیان دهرزا دلان له تاوی
 چاوی گمش و روون ده کرد به بئ کل
 جیدار بوو له سهر جیهان بتازن
 هاتبوونه جه مان هه وال دووانه
 زین زورتری خوشکی خوین شیرین بوو
 نه ستیره بوو نهستی زین وه کی مانگ
 چاو پیس و چنوک یی دهبوو کور
 کاتی که ده چوونه سهیری باخان
 گیا و گز و دار و بهرد دهنالان
 شمشیری بره له سهر له تی مانگ
 کئ بئ دل و گیانی پی نه به خشی

پهش خال وه کوو بهر دی حاجیان بوو
 نه بروو چ که وانی بئ گری و ریک
 نازک به لهش و هه لئ به چاوان
 دایان ناه وانی موو قه لیشن
 توئی سپی په رجه می رهش و کو
 رور کاره که ریکی ناوچه وان بوو
 کئ کولمی ده دیتن و بنانگوئ
 گهردن وه کوو قوم قومو کی باده
 هه رکهس که بینئ پیی ده زانی
 سهر په نجه و نه ینو کی خه ناوی
 دینی بهر و که مبهری شل و مل
 هه لیان که ده مالی قول و بازن
 نه و دوو گوله شوخ و شنگ و جوانه
 هه رچه نده که نهستی ناز نهین بوو
 هی وان بوو جوانی گشتی شه شدانگ
 نهستی وه کوو مانگ و زین وه کوو خور
 نه و هه ردوو وه کوو دوو شهو چراخان
 گیاندار ده چوو گیانیان به تالان
 په رجه م شه و په مش له ده وری لاجانگ
 په رجوو که له سهر هه نی بنه خشی

لهرزانه و گوبه روک و کهمبه	هزانسه ویهان به زیر و گهوهه
لهو جووتی بهژن نه مامی چاوباز	نهو لهنجهی کۆتری به سهد ناز
پیر بۆ دل و دینی خو ده گریان	پۆل-پۆل کچی شوخ له دهوروبه ریان
خونکاره، ههزاره، پیره، یان لاو	خواناس و مهلا و بهنا و بی ناو
نرخه که نه زانی زۆر نه زانی	کوانی که دلی نه چیته جوانی
هتیدی به خولای چل و گول و دل	هتیدیک دل و بیر دهمه به تیکول
وهک تیکول و کاکلیکه نیوان	دۆست هه ره که بهر ده شیوی شیوان

دیشان پانانی جوانی نهو دوو چاوبازانه یه

پوول و شمه کی پزانده دنیا	هتندهی که خودای به تاق و نهیا
زۆتر له بژاردن و له پیوان	قهیسه رهچی بووی له زیر و زینوان
تا ده چته نقیمه کهی سلیمان	ههلماس و گهواهیراتی قاقان
ناهینیی که مووسکه یهک جوانی	چی نرخه گرانه پیتی ده زانی
دهریا بوو له ئاگری نهوین	نهو جوانی له رووی سستی و زین
سه ره پژی ده کرد له گرد و گۆلان	کاتی که ده کهوته سه ره شه پۆلان
سهد گیانی دهمهوله حاست دهرژاند	بۆ هه رچی پریشکی خو ی ده پهرژاند
نهو دوانه که هاتبان ده یانگوت:	دارا و نه دار و کۆک، رهش و پروت
که ریار شهوه بویه هتنده زۆرن	جوان گه یونه یه کدی، مانگ و خوړن
هه ره رۆژی بهرئ به ناله فیر بوو	گه ره بهر و پلنگ و نیره شیر بوو
هه ره گیز نه ده هاته خهونهوه خهوه	گریان بوو هه را بوو رۆژ نه گه ره شهوه
دلداره گه لیکه بی ژماره	هه ره جوانییه بی بن و کهناره

دەلدار ھەيە مەردە گيان دەبازى
يەك يارى دەوئ لە بەزم و يارى
نيو مشتەنە بۆ ستى و تازدين
نيواس ھەيە وردەماچ دەخوазى
يەك گيانى شيرين دەدا بە يارى
خۆکوشتەنە دیتە رلى مەم و زين

ئازايەتى تازدين و برايانى و دوستايەتى مەم و تازدين

با بېينەو ھە سەر وتارەكەى پيش
ھەر چەندە كە زۆر و بىژمار بوون
لەو كۆشك و سەرايەدا بوو سەد لاو
ھەريەك بە جوانى رۆژى رھوناك
و ھەك مانگى لە چارەدە بېيە راستى
سەودا سەرى پيشەيان بوو گشتى
يەك رازى دلى يەكى دەزانى
سەودا لە دلا نە ھەك بە ديتن
تييدا بوو لەوانە تازەلاويك
تازدين بوو بەلام چتۆ جوانيەك؟
مير كامە رەگەز بوو ئەو لەوان بوو
ئەسكەندەرى ناو بوو بابى جوامير
چۆن رۆژى ھەرا بە تاقە سواری
تازدين دوو براى بوو، كوا ھەكى وان؟
ئازايى لە پاش ئەوان درۆ بوو
سەوداسەرى دلبرينى پەر ئيش
گچكە و زل و خويەرى و بەكار بوون
خوين شيرين و ريك و پيك و بەرجاو
رھوخۇش و لەبار و دەست و دلپاك
مانگ زەرد بوو كە يەك دەھانە حاستى
بەستبوونى ئەوين بە داوى گشتى
گشتى دلى چووبووە سەر زمانى
ئەم جۆرە ئەوينە كەم بە پيتن
سەردەستەى گشت و خيوى نلويك
گۆدەرزى جيهان و پالەوانيك
سەركۆمەل و گەورە و گران بوو
بيستوومە عەرمب پېيان دەگوت شير
دەيتوانى بەرئ سەرى ھەزارى
پتيميردى خودا دەگەل چەكى وان
يەك عارفى ناو بوو يەك چەكو بوو

له برای و له خزم و خال و مامان
چم وت نه برا بوو شهوچرا بوو
وا بزانه به شهو چرای نه دیبوو
تای کرژی دلی پسا و باریک
دلبنندی خه مان و ناوی مهم بوو
تاژدین نه بی چی له بیر نه ما بوو
تاژدین کوری گه وره تر وه زیر بوو
جیاوازی به دل نه بوو به لهش بوو
دهتوت که بیوونه له یل و مه جنوون
جووت بوون و له خوشهوستی تاک بوون
دهرچوو له زمانی و له نانی
بیهووده یه ده مده می و هه وایی
دوستایه تی و نه مه گ برانه
دوستی مه که زور گران دمی بوت

تاژدین له سهر شهو هه موو نه مامان
لاویکی تری کهس و برا بوو
ههر رژی که شهو برای نه دیبوو
دنیا بوو له بهر دوو چاوی تاریک
هاوالی دهمانی خوش و خه م بوو
نهو چوون بوو مه میش له راستی و ابوو
مهم رژی بی نووسه ریکی میر بوو
هه لیان نه ده کرد به بی یه ک و دوو
هم جووته به جوری دل له یه ک بوون
زور پیکه وه هژگریکی پاک بوون
بؤ یه کدی بیوونه دوستی گیانی
با وای هه واله تی و برایی
هاسان نییه، دوستی گرانه
که دل به گومان، گومان دبه ی خوت

جیژنی نه ورژ

چی کرووه له ههر د و عاسمانا
وه ستایه که ناگه ره کیه نامراز
والا و به نیو و نیوه و پر
سهر سووره جیهان له باره گای شهو
هیندیکی پیاده هیند سوارن

بروانه خودای بلند و زاننا
بی مشته و رهنده بی گه ز و گاز
یه ک گه وره و یه ک دریز و یه ک خر
دهر که وتوو ه گش له کار گای شهو
سه یریش شهو ه گشتیان له کارن

دهستیک پهله کار و هیندی سستن
 هه روا له گه ره و هه شه دهو هسستی
 یهک سهر پر یهک بوژی بهستان
 بهک رۆژ ده پرستی یهک چرای شهو
 هیندی وه کوو مهم ده بن گرفتار
 هیند شاهن و هیند وه زیری وانن
 هینانی به هاری پی سپاردوون
 سه رما ده که ویتسه سهر هه لاتن
 پیریکی به بیر و زیت و دل ژیر
 جمنگه و هه رتی که دمر ده بی شین
 هه رکس ده رته چوونه دهشت و به ربال
 باپیر و نه نک له گه ل منالان
 تا پیوه بنووسی جیژنی پیرۆز
 دهیدا له دهر و له چۆلگه بای بال
 چی هیشته له یه کدی چیژ نه چیشتوو
 چاو تیر بوو هه مووی له بهر ته ماشا
 با کیژئی بینئی، چی تیایه؟
 دهشت مشت بوو له میوه یی به ههشتی
 سه ودا به دل و به چاوه بریار
 تاک بوی ده چوو جووت ده هات له ویرا

هیندی به هه ران و هیندی وستن
 یهک دیت و یه کئی ده چیت و دهستی
 هیندیکی ده نووسی هیندی و هستان
 یهک خهم دهر مویتی یهک کزولکهو
 هیندیکی به چه شنی زینی نازار
 سهر پاکي به رۆشنی و جوانن
 نه سستیره یی هیندی بۆیه ناردوون
 سال تازه ده بیته وه که هاتن
 گپرایه وه بۆم پیاوه کی پیر
 گۆیا که له رۆزگاری پیشین
 وانا که ده بوو به رۆژی سهر سال
 کیژ و کوپ و لاو و کۆنه سالان
 جیژنی هه ره زل بوو جیژنی نه ورۆز
 تاکی نه ده مایه وه له ناو مال
 نه خوازه کوپ و کچی گه ییشتوو
 رازاوه له خشل و به رگی باشا
 هه ر لاوئی له بیرى خواستنايه
 رۆژی که ده چوونه گه شتی دهشتی
 هه ر جوان بوو له یهک ده بوونه کرپار
 هه ر تاک بوو له جووتی چاو ده گیرا

سه ایرانی جه ژن و ده زگیران گرتن

دیسان که نواندی جیژنی نه ورؤز
 گش ورد و درشتی ناو جزیری
 شاری و رهمه کی و گزیر و هرچی
 پؤل - پؤل ده گهران له کیو و دهشتی
 هیندیک به په یا ده چوونه باخان
 هیندیکی به یهک - یهک و جودایی
 هیند هاتبوو خانم و ژنی جوان
 تیی هاتبوو هیند پهری و فرشته
 کیژولسه و لاو و روو به خالان
 خونه ده و روو به خال و خوین سووک
 کرپار و فروش هه موو جوان بوو
 نازداری ده هاته باری سه ودا
 جوان چاکی ده هاته ناو ته رازوو
 نه ورؤزه که ده بوو جیژنی سه رسال
 خویان نه ده هاته بیر چه جاری

له گویره یی ری و شوینی پیروژ
 بیگره له شوانی تا وه زیری
 تیندا بوو شره و گهرؤک و هرچی
 خه میان ده پهراند له سیر و گهشتی
 سواران ده گهران له کیو و شاخان
 دهستیکی به گهل به دل ته بایی
 دنیا پری گول ببوو له بهر وان
 تا وابی به ههشتی گه وره دهشته
 لیوقه ند و مه مک دوو لیمو کالان
 لاوی تهر و تازه لووس و بی تووک
 نرخ و به نرخ له سهر روان بوو
 نهک کونه پهرؤ که لاف و هه ودا
 چاو کاری ده کرد نه زوری بازوو
 مندالی ده سال و پیری سه رسال
 ناهنگ و به زم بوو تا ئیوارئ

خوگورینی تازدین و مهم له بهرگی کیژاندا

پرشنکی چرای له گومبه زی شین
 ری و شوینی گهلک له میژ و زوو بوو
 ههر رینگه درا به کیژ و لاوان

کردی ده می خاکه لیوه رهنگین
 هه ورؤزه یی جیژنه بو پشوو بوو
 دانیکی نه مان له مالی باوان

کچ ده چووہ دهرئ دلتيکی بېرئ
 تازدين و مهم نهو دوو شيردرانه
 هه وري له ملان به نويه دسمال
 کاکول بوو، ببوو به بسک و پهرچهم
 هه بويه بوو کس نهوان نه ناسئ
 بيا نه پته به بهرگي ناز نه نيان
 کور ده چووہ بهرئ گوليکي بکري
 پوشيان شمهک و جلي کچانه
 تافته کوله جه کراس و ليو نال
 هه ردوو کچي قوز، نه گهر بيا مهم
 باش گوي دهنه بهزم و دهنک و باسئ
 با بچينه وه لاي ستی و زيان

گرفتار بوونی مهم و زین و ستی و تازدين به داوی نهوین

هه ردووک ده گهران به بهرگي گوزلو
 ديتبان له پرئ له هه دهریکا
 چهند تازه جوان له چمشنی سهروان
 پؤل-پؤل کچ و لاو به دهسته-دهسته
 هيند زگزل و هيندی لات و لووتن
 هينديکي گران و هيندی سووکن
 يهک کاله له پئ يه کيکي پيخواس
 يهک سه قژنه يه کي به کاکول
 بيتوله يه کيک، يه کيک به تيتول
 مرکيوه يه کي، يه کي له سه رجوش
 هيندی له بلند و هيند له چالن
 گوي پر بوو له ناله يی به زمان
 تازدين له يه کيکي پيري پرسى
 رامن له شتيکي سه يري ناکاو
 هه کووچه و کوشک و په نجه ريکا
 پارچه ي هه موو جوړ و رهنگ له بهر وان
 هيندهش نهوه پيري دار به دهسته
 هيند پوشته و هيندی پرووت و قووتن
 هينديکي زهلام و هيندی چووکن
 يهک قيرزه ده کا يه کي ور و کاس
 يهک خؤل و مسره يه کي له سه خؤل
 يهک بوله ده کات و يهک پرووه و چؤل
 هينديکي خه والوو هيندی سه رخوش
 هه ربهک له هه وايه کي ده نالن
 هه رتک به وري سه ريکي رامن
 لالو چيه نهو هه را و مه ترسي؟

نهمرو لهمه بوونه میری سهربر
 نیتیر ئەمه هۆشی نابە لاه
 فەرمووی بەلێ دوو کوری چەلەنگن
 یان شیرێ شەتەک دراو لە کەمبەر؟
 لەم کۆمەلە بوونە جەرگ و دل بر
 دل ترسی لە چی بوو، هاتە بەرچاو
 سیبەنگی برۆن و مەستە چاون
 بیگانه و ڕەنگ نەناس دیارن
 تا چاو دیهوی بە ناز و شەرم
 یە کجی فری هۆش و دل لە تالان
 مەم بوو بە بەفر لە تاوی هاوین
 بێ هۆش لە چەقی ڕیگا درێژ بوون
 دیتن دوو پەری شەهینی چاوباز
 دلدار و شکاوی بەردی دەردن
 بەو تینی ئەوینە هەلەدەچۆقن
 دیتیان و کەوتنە چالی بیران
 باز گیرە لە داو نە زەرە کەو بوون
 دلپان کولی کەوتە باری نەرمی
 سووتا دلی ئەم دوو ناسکانه
 دل ئاوینە بوون و ڕوونوما بوون

پێی وت کچە کەم دوو نۆنەمام کور
 هەرکەس کە ببینی ئەم دوو لاه
 وتیان ئەتۆ دیتن؟ ئەو چ ڕەنگن؟
 گوتیان کە هەیانە تیر و خەنجەر؟
 فەرمووی کە بە سیلە چاو و ئاور
 لەو پرس و وەرەمەدا لە ناکاو
 بئوینە دوو کور دوو تازە لاون
 یە کە ڕەنگ و شەمەک گەلێ تەیارن
 بالا کە لە گەت نیان و نەرم
 هەر لەو جێ کە چاو کەوت بە چاوان
 فرمیسک ئەڕژان لە چاوی تازدین
 بەو تاوی جوانی تاس و گێژ بوون
 ئەو هەر دوو کوری بە ناز و نیمناز
 ڕۆژن وە کوو مانگی ڕەنگ زەردن
 وە ک تازە کوزاو بە هەلبۆقن
 دوو سوارە بەزینە سەر نەجیران
 زانیان کە نەجیرە کان قەلەو بوون
 وێستان و ڕوانیان بە گەرمی
 لەو جوانییە بەم دوو ناسکانه
 دلپان بە دلی یە ک ناشنا بوون

کوچ کرده بوو دوو دلی له ناوا
دلدارۍ وه‌های له یه‌ک گریدان
گیانیکه له چوار له‌شان بووه به‌ش
رؤزی به‌رئ یه‌کیه‌تی بوو به‌شيان
کاتئ که له باره‌گای خودا بوون
نهو روزه جیاوه بوون به دوو به‌ش
نهو تیره‌یه ناو نران به دوژمن
نهو ده‌ستی کهوت ژيانی رزگار
تیکه‌ل بوو دلی دوو جووت فرشته
نهو دوو کوپۍ دیده مه‌ستی نازار
پشکووت گولی دل رڅا کولی دل
جني گرت سه‌ری مهم له باوه‌شی زین
چاو تیر نه‌ده‌بوون له به‌ژن و بالا
تو بلئی که فرشته یان په‌ری بن
نهو گول له چ گول‌بنی روواون
ره‌گیان به گولاوئ ټاو دراون
لهو دوو گوله سیسه بوونه ټاونگ
پنم سه‌یره که هیچ نه‌هاتنه‌وه هوش
نه‌نگوستیله ده‌رخران له ده‌ستان
نایانه‌وه داو و دانه‌یی خو

دل بوونه هه‌وال له سووچی چاوا
خوا هیندی له خۆشه‌یستی پیدان
ده‌تگوت که چوار گیانه یه‌ک له‌ش
راست ده‌وئ هر یه‌کن له‌ش و گیان
گیانان هه‌موو پیکه‌وه ته‌با بوون
ناروونیه‌ته گرتووخانه‌که‌ی له‌ش
هیشتا به‌رئ مرچ و مؤړ و گرژن
ده‌ستیکی له یه‌کدی بوونه دلدار
وئ رڅوئ له گوپری نه‌م سرشته
کاتئ که گه‌بینه سه‌ر دوو زامار
دوو گول دلی دایه دووی وه‌کوو گول
بوو رانی ستی سه‌نیری تاژدین
لیویان ده‌خشانده به کولم و خالا
وتیان ده‌بئ نه‌م کچانه چی بن
نهو میوه له باخی کئ چناون
دوو‌تازه نه‌مامی کام ده‌راون
فرمیسکی له چاو و خوه له‌سه‌ر سنگ
سه‌رخو‌شی نه‌وین به بونی وا خوش
تا بیننه هه‌والی دیده مه‌ستان
گورپاننه‌وه کلکه‌وانه‌یی خو

كار ھەر بە دلە شتى دى پووشە
قال بوون بە ئەوين بەسە منالى
خۇش رۆيىن و دووى نەخۇش بەجى مان
پىئوھندى دوو ئاسكى ناسك و نازار
بەس ئالەيى دل نەبى نىيە دەنگ
و ەك مانگەشەويكى رەنگ پەريون
بىئىن و توان ھەر و ۈر و كاس
بە شلىك و دلىكى جەردە بردوو
لىتى بوونە تخیل بە جەرگى پارە
لايان ۈەككوو يەك بوو رۇژ لەگەل شەو

ھەلماسى نقىم دران بە شووشە
شیرنايەتى جىژنە بوو بە تالى
تاوپەر بوو بەجى نەما لەوئ مان
تاژدىن و مەمى بە دل برىندار
وشيارەو ە بوون شەو ە شەو ەزەنگ
دوو رۇژى بەرۇژ و ن نەديون
بىئەيز و كز و سەر و كەر و تاس
لاواز و زەبوون و نىو ە مردوو
تا گەينەو ە مال بە لارە - لارە
نە زمان و نە سەر نە خواردن و خەو

تاژدىن و مەم بە دەردى خۇيان دەزانى

تاژدىن و مەمى دوو دىدە درواو
چۇن راوئ بەجووتە كەوتنە داوئ
سووتان، نەبوو ھەل، بدەن ھەنىسكى
ئەم جووتە لە جى نەخۇش و بىئەش
سەريان كە لە سەر سەرىن ھەلىنا
تارمايى نەبى نەھاتە بەر چاو
مەم سل بوو پتر لە راستى ھاۋرىنى
تا ھاتنە سەر يەك و دوو ناسىن

نەو باز و شەھىنى پەر پرووزاو
بۇ پۇر و كەوان دەچوونە راوئ
لىى دان لەپەر و نەكاو برىسكى
خەو رۇزەيى جىژنە ھات و چوو خۇش
چەند رۇژى ترىشى ھات بە شوئنا
لىلابى لە چاو و رەنگ بزركاو
تاژدىن بە مەمى دەگوت ئەتۆ كىتى
دەرمان و بۇزشك و نوشت و ياسىن

خۇيان دى لە پېچى پاچە بەندىان
 بىچاۋ و بىدان و ئاۋ و بىتاۋ
 ۋەك چاۋى جوان نەخۇش و سەرخۇش
 ۋەك خۇنچەبى زارى يار دىلەنگ
 وتيان دەبى بۇچى ئىمە وابىن
 يان بۇچى ۋەھا كز و زەبوونىن
 بەو گىژىيە لە گىژى بىر و خەمدا
 ئەنگۈستىلە يەك نەقىم لە گەۋھەر
 ۋەك دەنكى ھەنار و ئاگرى سوور
 نووسراۋە لە سەر ۋى ناۋى زىنى
 مەم دى لە دەسى ئەۋىش نەگىنى
 ئى ھەستى كە سەيرى كرده دەستى
 دورناسى جىھان لە راست ئەۋانە
 سەد ھىندە بە سەنگى گەنجى قاروون
 ناھىنى لەۋانە ھىشتە ھەشت يەك
 پەك-پەك كە چ باشن ئەۋ نەقىمە
 ھەرچيان بە مە كرد ستى و زىن بوون
 گۆرپان لە مە خۇ بە بەرگى گۆرپاۋ
 ئەۋ بوون كە لە رۇژى جىژنە ھاتن
 ئەۋ دوۋ پەريانە دەست ۋەشتىن بوون

پېچراۋ لەش و گيان بە چەند كەمەندىان
 بىبال و لە دل برىن و لەش خاۋ
 ۋەك خالى لەسەر روان سىياپۇش
 ئالين لە رەگى دلان ۋەكوۋ چەنگ
 كەى جەنگ بوۋە ئىمە ھەنگۈۋاين
 پەر دەرد و برىن دەرد و دەروونىن
 تازدىن دى لە دەستى كاكە مەمدا
 دەرناكالە نەرخى كەس سەرەۋدەر
 شەۋبايە دەرۋى تىشكى بۇ دوور
 كىشاي دەسى باشتى بىينى
 ھىژاي ھەموو گەنجى سەرزەمىنى
 رەنگىۋە بە ناۋى خاتوۋ ئەستى
 ھىر و ۋر و گىل و ھىچنەزانە
 ھەر زىرى ھەيە و ھەچى لە ناۋ چوون
 ھىچيان بۇ نەما جيا لە پەك-پەك
 ناسيان بەمە يارى دىلەرقى مە
 ۋەدىارە كە فىرى دل دزىن بوون
 لاۋلاۋ بە دوۋ لاۋ دەھانە بەر چاۋ
 وتمان ئەۋە مانگ و رۇژ ھەلاتن
 ئەۋ خوين شىرىننە خوين رۇژىن بوون

ئەو بوون كە لە ئىمە بوونە دل بىر
ئەو ھۇشى سەرى مەيان ۋە فاندن
تازىدىن كەمى ھۇش و بىرى لايو
تىي راخوڧى: مەم! دەھەستە بەس بى
شىڧىن ئەمە، ئەو دوو ئاسكى مالىن
مەم ھاتە ۋە لام بە نالە. نالى
زۆر تر لە تە خۇم شلۇق دەبىنم
مەبىنە كەوالە سەر زەمىنم
سىنەم ھەموو ھەنجنە بە بىزانگ
بى شوڧنە دلەم لە پىرچى رەشدا
بەو شىرى برۆى كە تازە ساون
ئارا لە چە جىيە كم نەماوە
دلدارى بەراستى دای بە سەرما
گىان و جگەر و دل و ھەناوم
سوڧندم بە خودا نىانە ئارام
تا من بە دەمم دەمى دەكم شىن
ۋا دلرقي، بەو ژيانە تالە

با بىنەو سەبرى چاوكەزالان

ۋان بىلە بە ئاخ و داخ و نالان

زین و نهستی به چ دهره ئی چوو بوون؟

هر چوونه وه مالى بهو جلانه
 هر چمنده جل و شمهك كه گۆران
 دلدارى له ناو دلان خزيوو
 كس نه يده گوت نهوستى و زين
 پيرى زنى ديوى نه م جيهانه
 فهاد كوژه كهى له لا تكيك ناو
 نهو هات به سهرا له وان دهماندا
 ديتى چه ببينى؟ دووى كز و لات
 و ماتي خه يال و دووره ناگان
 رووى رۆژ چيه بوونه مانگى يه كشه و
 خوین بوونه ته به فرى تازه بارىو
 كوا كاته كه زهره ببن گولى سوور
 نهى هيزى دل و كزهى ههناوم
 باريزه رى ئيه وه هر خوا بى
 وائيه نه وه ند له بهند و بهر چاو
 چۆن وا زوو گهرا نه وه به رهو مال
 بيزن شته كه چيه و چ رهنگه
 گيران به چه داوى چۆن ته ليكه
 دهنگى بكهن و نه كهن كچانم

رووت بوونه وه نهو كه مهر شلانه
 چۆن دینه وه رهنگ و دل كه دۆران
 گول رهنگى له كولم و ليو دزيوو
 پيت وابوو كه خهلكى ژيرزه مين
 تايه بوو له كۆشكى نه م كچانه
 گه ربا زى به ناو خه يزه بوون ناو
 چاويكى خشانده به رووى كچاندا
 نهى خوايه نه مانه چيان به سهرا هات
 بهر چيله ونى ده كا چه ناگان
 چاوباز كرن نه مهرۆ بوونه مى كهو
 ياقووتى دوو ليو سپين وه كوو زيو
 دهك رۆله له چاوى پيس و بهد دوور
 هر يهك له وه رهوشنايى چاوم
 بالاو هه موو كاتى بى به لا بى
 چۆن چوونه دهرى به جووته بۆ راو
 چۆن سهيرو نه كرد له جيژنى سهرسال
 سه رگيژيه يان خه يالى بهنگه
 هوى ئاگره هه رچى دوو كه ليكه
 من بۆ خو هه موو شتيك ده زانم

چوو دیوه له ریوه پیو ده‌بیزم
 جیتان له دلایه لیو بلاو کهم
 لهو کاته‌وه چوینه دهر له مالی
 شیت بوو دل و هوشیان له دهر چوو
 پیوه‌ندی ئه‌وینی هاته پیمان
 نیمه‌ش ئه‌وه بووینه شیتی په‌ریان
 لووسایی زمانی که‌وته کایه
 ئیوه‌ی کچی پاتشان و خونکار
 کئی بی که نه‌دات به ئیوه پیتاک
 ده‌یدا سهر و گیان و دل له ری‌دا
 من بیگمئی ئیسته دیته به‌ربار
 ههر شیتی ده‌که‌م دلی ده‌سینم
 ناسراوی له لانی نیمه‌ تو کیی
 شهرمیکه ده‌مانگری بلین پیت
 ری کویره به‌درکه پر کلویه
 چند هینده که ناو براوه بۆتان
 نووسراو له سیایی نیمه‌دا هه‌ن
 دیومانن و گشتی ناسراون
 وه‌ک یه‌ک به‌ شمه‌ک به‌ سال و بالا
 هه‌نیان وه‌کوو مانگی چارده‌شو بوون
 چون دل نه‌په‌ریت و ئاو نه‌کا چاو

قوومیکی ده‌پیزم و ده‌ریزم
 شیشوکه و مووروو تیکه‌لاو کهم
 گوتیان به‌ دزی به‌ پیره زالی
 ههر که‌س که دوجاری نیمه‌ بوو زوو
 ئه‌م زۆریه زۆره هاته پیمان
 شیت بوون به‌مه زۆر و دای له سهریان
 ههر بیستی له‌مان ئه‌مانه دایه
 چاو مەس ده‌سه‌روو گه‌ریم هه‌زار جار
 کئی بی که بیی له ئیوه بی‌باک
 ده‌ستان که به‌ ده‌ستی ههر که‌سیدا
 نه‌خوازه که ئیره‌یی بی دلدار
 کام داری بلنده دایده‌هینم
 وتیان هه‌موو وایه هه‌رچی ده‌یلیی
 ده‌رمانی برینی مەت له دهر دیت
 ده‌ردی مه‌ گه‌لێک به‌ ئیش و ئویه
 چه‌نده‌ی هه‌به‌ کیز و کوپ له بۆتان
 ههر که‌س به‌ جوانی ناوی داخه‌ن
 له‌م شاره هه‌چیکی مه‌سته چاون
 نیم‌رۆکه دوو کچ به‌ ئال و والا
 دوو رۆژ که هه‌لین بزانه هه‌و بوون
 تووشیان بوو به‌ تووشمان له ناکاو

هەر چوینه نزیکی وان به دیمه‌ن	دیمان نه له ناو و گل وه کی مه‌ن
وه‌دیاره فرشته یان په‌ری بوون	دوو سڼوی به‌هه‌شتی دلوهری بوون
نهو بۆمه به جووته که‌تنه داوان	نیمه‌ش نهو شیت ده‌بین له تاوان
روومان وه کوو مانگ و رۆژی وابوون	نهو ئاوینه‌یه‌کی روونوما بوون
نهو شووشه نه‌میش چرای به‌رانبه‌ر	تیشکی مه‌ گه‌راوه بۆ مه‌ لهو سه‌ر
شوقی که‌ گه‌راوه دای له نیمه	تاواندی دلی مه‌ های له نیمه
سه‌رکولمی مه‌ ناگری به‌ گر بوون	نهو وه‌ک دوو چرای له رۆنی پر بوون
گر گرتی و که‌وته هه‌ر دوو لاما‌ن	دل بۆته مه‌ کۆی برین و زاما‌ن
سووتاین گش و نیسته کۆی زوخالین	لات وایه که‌ نوومی ناو خه‌یالین

تایه‌ن له‌م وتانه سه‌رگه‌ردانه

دایه‌ن سه‌ری سوور بوو له‌م وتانه	رووی کرده کچان وتی چتانه
چۆن ئیوه نه‌چوون به‌ تیلی چاوان	کو‌ر راو که‌ن و دل به‌رن له‌ لاوان
بۆ خۆ و کچ و کچ ده‌بین به‌ یاروو	لام وایه شلۆقه کار و باروو
دل‌داری کچان له‌ ئیوه نایه	که‌س ناچته سه‌مایه به‌و هه‌وايه
پنویسته کچان به‌ کو‌ر بنازن	لاویش گه‌ره که‌ کچان بخوازن
بیه‌ووده‌یه کچ له‌ کچ که‌ جووته	لاو، لاوی بو‌ئ له‌ هۆزی لووته
کچ سوورگولی ده‌سجنی خودایه	کو‌ر ئاوی ژیا‌ن و ژینی لایه
کو‌ر خوین و کچیش له‌شن هه‌تا جوین	بی‌خوین له‌شن و له‌شانی بی‌خوین
تا بی‌ کچه‌ کو‌ر، شه‌وه به‌ بی‌ مانگ	تا بی‌ کو‌ره‌ کچ، نو‌یژه به‌ بی‌ بانگ
کچ بۆ کچی چۆن به‌ هاوسه‌ری بی‌	جا با کچی پاتشای په‌ری بی‌

شیرن له شه کر ده بوو به په رويز؟
 رووشیک نه ده هات به بیستوونا
 به گزاده و ساده، ساز و دارا
 چلکاو چله پینی دهرک و کولان
 کاریکه نه هینده سووک و هاسان
 خو دیتن و هیشته هر له تاسان
 تنی راخوری به سیه پیری سرشین
 هوشت نیه چی ده لئی و چت گووت
 پیت ده کری نه پینی ناشکرا که ی؟
 بیرت وه کوو خوت رزیو و که ونه
 کچ یان کور و کئ و کویتندهری بوون
 نه نگوستیله یان له په نجه مانه
 بیانینه وه خپوی کلکه وانه
 دمرخن له دمسو کوتی ده جازوو
 خو ناچه ژم و قومئ ده پیژم
 ده یناسم و پیو ده لیم له ریوه
 زین دادی ده دا ده گهل هنیسک
 لیم دوور بی جگر ده بیته بریان
 هر چنده بلئی نه وند په ژارم
 گیانم بهر و چوونه دهر ده کوشی

خوسرهو که نه با سواری شه و دیز
 فره ادا و شیرین نه گهر نه بوونا
 نهو گش کور و کاله هن له شارا
 چوون و دلوو دا به دوو کچولان
 بی ناو و نیشان و کهس نه ناسان
 من دیمه وه هیچ مهن هراسان
 نهو چهلته چهلته که گه یه گولی زین
 نازانی ده لئی چی کونه فرتووت
 نه تگوت که قوم و گلی به با که ی
 نیستا که ده لئی خه یال و خه ونه
 نهو جووته فرشته یان پهری بوون
 دیومانن و ده شته وی نیشانه
 گهر جادوو گهریت نه هر زمانه
 پیریژنی زمان دریژ و جادوو
 تا رۆژ نه وه ده ست به ده سنوژم
 خپویان چه پهری و چه دیو و خپوه
 گورجنی ستی دایه ههنگولیسک
 پاراوه له تابه نی به گریان
 گومیکه له خوین دلی هه ژارم
 نهو کاته که گیزی دل ده جوشی

فېنكى كولى دىلەم ئەمەن قىمە
سۈيىدەت بە خۇدا دەدەم گەلى زووم
لېم ون بى جگەر دەبىتە قىمە
بۇ بىنەو، تاكوو بۇي نەمردووم

تايەن دەچتە كەن نوشتە نووس

پىرىژنى سەلەكە تەپلە گۈپنى
خۇي كەرد بە كۈلۈپتى جادوويكدا
مەن بىنەو ژىنكى بى پەسىوم
پەرزىنى بە گۈل بى دوو كورم ھەن
ئەمەن رۇزە كە بىنەو جىژنى سەرسال
چووبوونە گەرانى چۆل و دەشتى
ھاتوونەو شىت و رەنگ بىركاۋ
بىھۆش و زمان لە جىنە كەوتەن
دوو مېنە كەيان لە دەستى ناۋن
بىروانە چىيە؟ بلى بىزانم
فېدارىيە؟ شىتە؟ دل ئىشە؟
ھەرچى ھەيە لەم دوانە رايە
خېۋيان چ مەرو و چ خىو و دىۋن
جادوۋگەرى ژىر و سوۋك لە شانان
نامراز و پىۋولە كۆنى رانان
«جۈۋتەي كەمەي گەش نىكى يەك دىن
بۈۋولتە كە دەركەوت، نەپتى
تۆرتۆي دەمى سەلم و تۈۋورى لىك دا
بى خانە و لان و بى بىزىوم
دوۋى بىكەسى زۆر شىر و ۋىر ھەن
خۇت رەنگە بىزانى چۈنە مەندال
توۋش بوۋن بە رەمزان لە گەشتى
نە شىنكى دەخۇن نە لىك دەمىن چاۋ
نەمەۋە ھەسانەۋە و سەرەۋتەن
دەسىان لى ۋەشاۋە ھەنگاۋان
دەردەت لە كەزەي دل و گىانم
چارەم بە چىيە و چ رەم لە پىشە؟
ئالە و شەۋە دەستىيان تىايە
پىمى بلى كىن، چن و چ نىۋن
زانابە گەلى ۋشە و زمانان
دەپىروانى لە سوۋرى عاسمانان
دەمچوۋن ئەمەن بوۋن سىتى و تازىدەن

سۈرۈندى گەيىشتە «لەيل و مەجنۇن»
 جادوو گۈتى بەسىيە پىرە دايە
 لىم بوۋى بە گۈرىسى ناو ھەمانە
 كۈننى كۈرى چى؟ ھەلىدە بەستى
 لەو دەشتە لە رۇزى جىزنى نەمۇرۇز
 ئوۋ مەنگ و ئوۋ رۇز بە يەك گەيىشتە
 نەم جىزنى كە دى لە كوردەۋارى
 بۇ بەرگى كۈرۈن لە ئەستى و زىن
 ئەو بوۋن لە گىرەي ئەۋىنى بېھۇش
 ئەو سوۋتەلى گىرەلەي ئەۋىن
 گۈرۈپانەۋە كەكەۋانە ئوۋ جوۋت
 تايەن وتى تۆم گەشەي دلانى
 ئەو جوۋتە كۈرەي ئەۋەندە قۇزىن
 بەگزاۋە و خانەدانى شارن
 فەرمۇۋى لە رەۋىتى دلتەرىدا
 دوۋ دل كە بە يەكترى گەيىشتە
 نەخۋازە ئەۋانە دوۋن شىرىن كۈر
 يەك رۇلەيى نوۋسەرىكى مىرە
 ئەۋ تايەنى پىر بىر و بەھانە
 دلدارى ستى و زىن ھەزارە

بەريان تەمى خەم بوۋ، زىن و مەم بوۋن
 ھىند زۆرە دۇرۇت دوايى نايە
 راستى بىكە پىشە، بەس لەمانە
 ھاتوۋى لە دوۋ كارى زىن و ئەستى
 توۋشيان بوۋ بە توۋشى دوۋ كۈرى قۇز
 يەك دەم دەم و دل دەيەك گەيىشتە
 زۇر پىشە و باۋە كۈسەكارى
 لە كۈرۈن بوۋ جلى كچانە پەرۋىزىن
 ئەم بوۋن لەمەيى جوانى سەرخۇش
 ئەم تىنۋى كەربەلەي ئەۋىن
 شىشۇقەيى شىن بەنرخى ياقوۋت
 پىسپۇرى ھەمۇو شىك دەزانى
 كىيە رەگەزىن لە كامە ھۇزىن
 يان بۆرەپىياگ و باب ھەزارىن
 سەۋدايە ھەيە دەلىن لەۋىدا
 پىنغەمبەر و خواشيان لە پىشتە
 مەرۋارىيە يەك يەككى ۋەكۈۋ دور
 يەك خىزمى نىزىك و باب ۋەزىرە
 پىنى گۈت كە نىشانە نىن ئەمانە
 ھەيۋو چ ھەزارە بىن ژمارە

پيريش ده كوژئ چه جاي جوانه
 به گزاده و خان و مەزن و ميرە
 كين نهم دووه ساده گه ورزاده
 چل زيرى بستينم و بوټى بستم
 بپشكنه گش كهل و كوليني
 بو ديتنى گورجئ تئ بكوشه
 چاوت ده كهوئ به هر دوو دلدار
 بيانبينى دهمه و له حاست ده زانى
 رهنگينه به ناوى نهستى و زين
 تووربين پرى شووشه ئاو و هه توان
 كولانى ده پشكنين سهرانسەر
 پنى وا بوو بژيشكه هەرچى ده يدیت
 زووى ديتەوه جئ ته مالى ياران
 فەرمووى ژنى چى! بژيشكى بيزن
 پسپوړى دوو ژانى زور گرانم
 دهستى منه چاره سازى وانه
 ژانتيكه وتى نيشانى زوره
 چابوونى گريدراوى به خته
 تيشكيكه له رووى كچا جگه ربر
 بئ گلپ و گر و به بئ ترووسكه

كاروانكوژى چاوى نهو دوانه
 لیت روونه كه چهنده لهم «چزير»ه
 چاكه ي بكه په رده پوښى لاده
 بريار بئ بزانه و بيانديوتم
 جادوو گوټى خوټ وه بینه شوئى
 هر كهس كه ده لين كزه و نه خوښه
 گه خوټ بكه يه بژيشك و زانيار
 نهم جووته فرشته بو جوانى
 نه خوازه له دهست نقيمتى رهنگين
 لهو كاته وه پيره بوو به لوقمان
 ده رمان ههمه رهنگه توژ و نه شتهر
 هيندى و مړوموچ و كوور و چاوزيت
 گورجيكى گه يشته پيشه كاران
 پرسيان چه كهسى نه رى پيريزن
 چارى ههموو دهردى باش ده زانم
 چى ئيشى دلان و ژانى گيانه
 گوټيان چيه ژانى گيان چه جوړه
 دهرديكى گه لئ گران و سه خته
 نهو ئيشه له ئيوه دوور گه لى كور
 كاتئ دهرنه چئ وه كوو برووسكه

ئەو ژانە ئەوینە زۆر بەتینە
خوین فیچقە دەکالە دل لە چاوان
بەو ژانە دەژین دوو لاوی ئیمە
چاوی مە لە پیتی دەست و پیتە
هیند زیر بەرەو هەتا دەلێی بەس
زانی بە نیاز گەیی نەپۆشان
وا باشترە، شارەزای ئەوینم
دەرمانوو بکەم بکەونە باشی
تایەن تەکی دا بە تەک برایان

بێ زام و شکست و بێ برینە
دەیکا بە خەلووز دل و هەناوان
وتیان وەرە سەر دوو چاوی ئیمە
دەی بیخەرە روو هەچینکی پیتە
هەرچیت بوێ گورجی دیتە بەردەس
تایەن کە گەبیشتە سەر نەخۆشان
فەرمووی بە تەنیو دەبی بیینم
جاری دەبی تیو بگەم لە پاشی
هاوڕی هەموو چوونە دەر لەلایان

دراکاندنی بازی دل لە لای تایەن

چاوی مەلەوان لە گۆمی خوینا
وێک لانکی شرۆل شەق و شر و شکاو
بۆ دەگری؟ وەدەر خە چت لە لایە
بۆ ئیوە دەکەم گرین و شینی
دیم، پیم هەیه شەلتە بۆ برینان
باوەر کە نەکەن ئەوێم نیشانەن
ئابرووی دوو کچان مەدەن لە بەردی
نامنێرنەوێه ناھومیئەد دەزانم
هەستانەوێه گەشکە بوون لە شادی
یەک بۆنی دەکرد لە تیسکی پرچی

دوو لاوێ کە چاویان هەلینا
دیتیان یەکی پیرە هەلترووشکاو
گوتیان چ کەسینکی پیرە دایە
فەرمووی بە سەری ستیی و زینی
نەخوازە لە کەن ستی و زینان
نەنگوستیلەکانوو ئەم دووانەن
کوا بۆمەدەنی هی ئەوان بە مەردی
راسپاردەم و تایەنی ئەوانم
کاتیکێ کە پیرەیان وەھا دی
بەک ماچی دەملان لە دەستی چرچی

بەك دەستى لە بەزنى كۆرۈپ مەزىن
تايەن بەمە جەرگى بوو بە بريان
بۆلەم بە خۇداي لە زوررى سەرمان
بالدارى ھومىد بە داۋى دەگرم
ھەر چواروو ۋە كۆ دەكەم ۋە كۆۈ كۆ
ئەنگۈستىلە بۆ بەزىن ئەمامان
تازدىن لە دەسى دەرانى ھى خۇي
مەم روانى بە بى نقىمى زىنى
بەبەخشە گوتى سەرم لە بەر پىت
ئەو ناۋە كە چۆتە ئەو ئەقىمە
گەر بىدەمى بەندى دل پساۋە
ئەي داىە لە پىنى جوانى زىنى
گەر چوۋىيەۋە زىن دەبىنى ھەردەم
ئەو شاىە ئەگەرچى من گەدا بىم
با خواستىن و دىستى نەۋىرم
ناخ خۇزگە لە پىش ئەۋەي دەمردم
زۆر جوانە لە ناھى دل بىرسى

بەك كەۋشى دەخستە سەر سەر و چاۋ
دەيگوت بە دوو چاۋى پەر لە گرىان
بۆ دەردى دلۋو دەبىم بە دەرمان
دلخۇشوو دەكەم بىزىم و نەمرم
كار پىنك دى بە ئارەزوۋى دلېنگۇ
ھەر بەرمەۋە دىنمەۋە ۋە لامان
پىتى وت ۋەرە فەرموو بىيەۋە بۆي
نازى بە زىان لە سەر زەمىنى
ھەر دامەۋە پىت لەجى دەبىم شىت
پىۋەندى لە بەندى جەرگ و سىمە
بى ئەۋ لە زىان بەشم بىراۋە
با بىت بەزەبىت بە دلېرىنى
پىرسى كە لە من بلى دەلى مەم
لەيم روۋنە كە ناھومىدى نابىم
دلخۇش بە خەيالى رادەبۋىرم
دەمگوت ئەۋە زىنە يادى كردم
جار-جارە چۆنەيەك بىرسى

گەپانەۋەي پىرىژن بۆ لاي چاۋەستان

ئەۋ ھەردوۋ بەزىن ئەمامى ۋا شەنگ
خاۋى مەيى خەۋپەرىنى دۈنن
ئانىشتوۋ لە چەشنى خۇنچە دلشەنگ
بە ھومىدى مەيىكى خەمەرەۋىنن

ۋا تايەنە دى بە وردە ھەنگاۋ
 پوۋرەي بوو پەرى لە دەمورى پوۋرئ
 ماچ گەيى ھەزار لە لاق و دەستان
 دوورن لە وزەي تۆيانە رامن
 يان ھاتىھە ھەر بە دەستى والا
 ھاۋىزەرى وان دەزاني كئ بوون
 ۋا ديم وتى لاي ئەوان لە رپوھ
 چوۋ كىرۋوھ بەژنوۋ بى بەلا بى
 چاۋيان دوو پلوۋسكە خوين دەپژن
 چەند سالە ئەۋىستە پىۋ دەزانم
 چۆنتان بە خوداي ئەۋىن سپاردن
 ئەۋ جوۋتە لە باري شۇخ و شەنگى
 تاي ئىۋە ئەگەر بكن ئەۋانەن
 دوو لەت ئەۋەتا دوو ئەۋ دوو لاۋن
 ھەر ھىندە بوو شىت نەبوون لە تاۋان
 ھەر خۇشى دەكرد و گەر بلند بوو
 دل چەند تەرە ھىندە دەگرئ ئاگر
 گيان رۆنە پلىت نە ئاشكرايە
 بەسراۋە ھەموۋى بە تاقە تايە
 سوۋتان و يەكئ دەرى نەكرد سەر

چاۋيان دەگەراند ديان لە ناكاو
 سەيرى بوو كە پىرە ھاتە ژوۋرئ
 پىرۋزە گەيىشتە دىدەمەستان
 وتيان بلى ئەۋ فرشتە كامن
 ئەم دوو پەرىيەت لە تەپكە ھالا
 ئەۋ تىرى لە جەرگى ئىمە راچوون
 سوپندم بە دوو چاۋى مەستى ئىۋە
 چەندم بەزەيى بەۋانەدا دى
 ھەر جارئ ستى و زىن دەبىژن
 تايەن دەبەرۋو مەرى كچانم
 ئەۋ جوۋتە كورەۋ چلۇن بژاردن
 بەۋ خوايە كە كەس نىيە لە رەنگى
 سەرتۋپى كورانى ئەم جىھانەن
 دوو سىۋى بەھەشتى لەت كراۋن
 ۋاي گرتنە بەر بە چاۋ و راۋان
 ئاۋرى دەگەيانە نەۋت و پوۋشوۋ
 دل توۋرە ئەۋىن گرېكە داگر
 ۋەك تاقە لەش و ئەۋىن چرايە
 گەر رۆن و پلىتە گەر چرايە
 بەم ئاگرە گشتيان سەرۋبەر

گوتيان دهبی بیه چاره سازمان
 ناودیری و نیمه هیشته کالین
 تۆمان نه بی وشک نه بین و بی بهر
 توی بو مه به راستی سهرپرستی
 نه توت وه کوو دوو په پووله نهو لارو
 دهیسا دهبی چهنده چاوه ریت بن
 ههرا که به لهز بللی به تازدین
 مزگینی لهوان بی نیمه سازین
 بو وان دلی نیمه گهرم و نه رمه
 نهو په رده له پرووی کوران نه ماوه
 خوازینیکه ران بنیرنه پیشی
 تو خوا بللی بهو دوو لاوی دل بهند
 هه رچی که ده لین نزای ره وایه
 نه م دووریه مان له ناو وه لابات

کاریکی بکهی نه شیوی نازمان
 تو زمان نه بی نیمه لال و پالین
 هوشمان نه دیه ی ده کهین خهزه لومر
 هر تو کس و کار و گشت له گشتی
 بو من پروو کاو و هه لپرو و زاو
 زوو نه چیه وه زور نزیکه شیت بن
 نهو نهستی نه گهر دهویت و مه زین
 ناواتی مه شه و به دل ده خوازین
 درکانی گرانه کچ به شهرمه
 شهرمیونی دنبه گی دراوه
 هیوا هیه کهس پری نه کیشی
 چهن دیان هیه دوست و دهست و پیوهند
 گشتی له خودا بکهن تکایه
 پیکمان بیرئ و بگهینه ناوات

خوازیینی نهستی بو تازدین

چهند خۆشه نه خۆش نه خۆشی دل بی
 لهو کاته بژیشکی بو په یا بی
 چهند خۆشه وه لام بگاته دلدار
 دیسان وهره سهیری پیره تایه
 بوی کهوته وه ناو جلی بژیشکان

که م مابی نزیکی گور و گل بی
 ده رمانی دلی بکات و چابی
 مزگینی بداتی ساز بووه یار
 فیلایه که فیلای له بنه تایه
 چاویلکه له چاو و دمس به پیشکان

خوښی و بززه وا له ليو و چاوا
 پرووناکی ده کرد له وان شهوی ر هښ
 سارېژ بوو هه موو برینی دلیان
 شادمانیه باری کرد دهمی تال
 چند پیر و ردین سپی و مه لایه
 گشتی بهر و پرووی له مالی شا بوو
 پیشکشته ژیان و زیچ و مندال
 خاوهن ده سولات و گیر و بهندی
 چی سارد و گهرم نه بیته بهر بیت
 توی هاندیری بو په نابهری مه
 کی تو نه توهی ژیان سخته
 بهندهی هره چووک و نرمی تویه
 زاوا بووه نیسته بیکه زاوا
 نهستی بدهیهی به هاوسه رینی
 جیگیره شتیکی پیو رهوا بی
 تاژدین و ستی له یهک بیهستن
 پیروز بی ژیان بووک و زاوا
 به سپاسه وه کهوته دهست و پنی میر
 دارا و نهدار و لاو و پسیران
 زیندوو بی به کام و پایه داری

خوی کرده وه لانی جووته لاوا
 مزگینی له جهشنی ناگری گهش
 فینکایی ددها دلی به کولیان
 مزگینی درا به خزم و ناوال
 کو بوونه وه هر یه کهی له لایه
 هرچی که له پیش و که یخودا بوو
 گوتیان دهمرت گهری سر و مال
 مهزنی گهلی کوردی مگرد و رندی
 سه رمان هه موو پرده بازی سر ریت
 توی سایه چهور له سر سهری مه
 پروت نا له که سیک گهلی به بهخته
 تاژدین که نریکه خزمی تویه
 ساوا بوو له کوشی دایک و باوا
 هیوا نه وه یه ره وای بیینی
 فهرمووی چ ده لین دها و هها بی
 دهم راست و مه لا بلا نه وهستن
 زور شاده دلم به کاری ناوا
 همستا دهم و دهم چه کوی به دل ژیر
 خوازبینی که ران له بهگ له میران
 پارانه وه مهزنی کورده واری

ۋەك ئەو ھەلە كىيىپە يېتە يادى
 مەي كۈنە لە زارى كوۋپە رۆكە
 ھەلەكەتوۋە كەس لە دەستى نادا
 شەو ئاوۋوسە چى دەبى سېھىنى
 گىريان و كەنين بەرى لگىنك
 جارىكى ژيانە دوۋى نەمانە
 كچ بەخشە چەلىك ھەلىكى كۈركۈز
 گەر ھاتە بېرىن لەكى دەپرسى
 بېرىار بى سەبارەتى بە تازىدىن
 دامىن ۋە كوۋ خۇ لە ئىستە پىۋە
 دەستپاك و بەكار بوو ھەر لە بىندا
 دەنگ داۋەۋەيىكە ژىر و بىدەنگ
 ئەمىش ئەمەگم ھەبى لە چاۋا
 بۇ كۆمەگى ئەو كەمەر بېستەم
 نابەخشى لە رېسى بە كامرانى
 گەنجىنەيى سەرزەۋى سەروبەر
 مەردايەتى من بچى بە بادا
 بەروانكەيى كاركەرى لە بەر بوو
 لىنى كەردەۋە خۇى لە خۇى گرېدا
 خوان ھەر مەلى بېۋوۋە عاسمانىك

فەرموۋى بىكۈتن دەھۇلى شادى
 مەيگىر نە دەمى تىۋك-تىۋكە
 ھەل ھاتوۋە خەم بەدەين بە بادا
 كى زانى وچانى با نەخەينى
 دلشادى و شىن بەرەى زگىنك
 پىنكەتاتى گەرى ئەم ئاسمانە
 رېۋانكە بەرىك سەرىك تەپ و مژ
 دىنا ۋە كوۋ شىرە لىنى بىرسى
 ھەل ھاتوۋە خۇشە چاۋەرنى چىن
 مەزنايى لەۋى بۈەستى ئىۋە
 زۆر ھاتوۋە ئەو بە دەۋرى مىندا
 شىرىكە لە جەنگ گولە لە ئاھەنگ
 پىۋىستە لە رېسى كۈرىكى ئاۋا
 تۆرەى مەنە جا لە سەرمە ھەستەم
 كى بى و كەسى ۋاى ھەبى گىيانى
 گەر بىمى نە ھەر سەرىك ھەزار سەر
 نەيدەم لە رېگى كەسىكى ۋا دا
 تازىدىن كە لەۋى دەسەكەمەر بوو
 ئەو خىۋى شىكۆپە ھەر لە جىدا
 رازاندەۋە جۆرە نان و خوانىك

کولتیره یی مانگ و رۆژی هینان
عاسمانی له سهر دهسان ده گیران
برژان و نرایه بهر میوانان
سهر پۆشی فری درابوو گورجی
ئه ستیره و رۆشنی دها دوور
سهر پێژ وه کوو نهوسی پیاوی به دکار
نهرمیش بوو بهشی نهوانی پیرن
ناو ژوور ده گهران به ناز نهینی
ده تدين هه موو دهم نه ههر شهوانه
ده توانه وه ههر ده گینه سهر لئو
چهر خیای بوو له بهر شفا وه کوو گو
فینکایی دلان و جوان له بهر چاو
بۆنکی به ههشت دهاته لووتان
دنبه گ ژن و ته پل و دهفه لیده
لهو بهزمه هه مووی بیوونه هاو دهنگ
زور نا و کهرنا و ساز و سه متهور
پایزه و نیوه شهو ئهری یار
بی قورت و گری به لووس و لئکی
ده بیر دل و هوش و بیر به تالان
مه یخۆر وه کوو کووپه ورگی پر بوو

پیت وابوو له سهر سه لان له جینی نان
نهو له نگه ریه ی له زیو و زیران
تا کاور و گیسکی عاسمانان
ههر قایی زه لام له رهنگی بورجی
کۆجیله و پیاله کانی فه غفوور
شاکاشی هه مووی له چه شنی عه نبار
خواردن هه مرنگه چه ور و شیرن
ئاو خۆره و قومومۆکی چینی
ئه ستیره گه پریده بوون نهوانه
ههرمئ و هولوو شه لانی و سیو
نارنج و بههئ و هه نار و لیمو
ماستاو و گولواو خۆشاو و قه نداو
ئه سه پهنده و داری بۆن ده سووتان
ده نگه خۆشی به ناو و دهنگ سه ما که
ده تروانی هه مووی به شیوه هاو رهنگ
شمشال و کهوان و تار و ته نبوور
چه یران و نقام و خالی ریبوار
ویکرا ده رته چوو به ریک و پئکی
بلویر که ده سی ده کرد به نالان
مه یگیر به بهرامه گێژ و ور بوو

بانگی بوو له کوویه خوړ - خوړی مهی
 شت هیند هه بوو کی له چی ده برسی
 سهرنووسه ری عاسمان له ویدا
 دیتی که هه زاریه کی بنووسی
 زوهره له سه ما کهوت شکاو بال
 که یوان چوو دؤلچه ری نه ناسی
 کؤمهل هه موو دوور له دهر د و ناخان
 کؤم بیووه وه رنگ په ریو و جازر
 شاری و ره مه کی و نه ناس و گه ناس
 گشتی دلی خوش له به زم و نا ههنگ
 کاتیکی له کؤړی چوونه دهر پیر
 توی لای بزارده مهم له ناوا
 رازاوه له چه شنی یهک له بهرگا
 دهر چوونه ده ری که رابویرن

سهر خوش به خهم و که سهر هه تا که ی
 کی بیری ده کرده وه له برسی
 رامابوو بنووسی خوی فری دا
 نابریته وه تا بنووس ده خووسی
 خوی شاردموه مانگ له کونجی قهر زال
 کر یار سهری برده ورگی ماسی
 پیریژنی عاسمان له داخان
 هیچ کاری نه مابوو بیووه کادز
 دارا و نه دار به کهوش و پیخواس
 پهیدا نه ده بوو به تیت و دلتهنگ
 لاو هاتنه جیگه بانگی کرد میر
 هر خوت بیه ناریکاری زاوا
 یهک به بزه یهک کره ی له جهرگا
 گوئی تاوی له رازی یهک بدیرن

پازاندنه وی کچان و گواسته وی ستي

نهو کاته که تازه بوو کی پروو سوور
 رازاوه وه سهر کهوت له ناسو
 بووک جوانکر و تایهن و پهرستار
 چوون سازی بکه ن ستي و زینان
 روانیان له ره شایی بسک و خالان

سهر پؤشی ره شی فری دها دوور
 پازاندیه وه دهشت و دهر کهز و کؤ
 سهر گهرم و خهریک له بار و پرکار
 چون ناز دهر ری به ناز نه نینان
 دیانن که دلان ده بهن به تالان

هر گه ينه نزيك برؤي كهواني
 سهر روومه تي سوور چهاته بهرچاو
 تواناي نه بوو كل بكتاه چاوان
 سهر تا پئ گهران له چه شني شانه
 شيوان وه كوو پرچيان و نه شبوو
 نهو مووش نه پهريوي پرچي سهر بوو
 پشتين نه ده به ستره له سهر موو
 كي تواني كه تيوه راميني
 سهر يه نجه له رهنگي گول دهره نجان
 رهنگيكي خودا هه لسي بيزري
 وان و خه نه پاشي ناهوميدي
 نهو خشي كه بوو له دوو گولي شهنگ
 پيروزه كلاوي گه ييه سهر سهر
 سهر ديري له رووپهري خودا كرد
 رازانه وه يهك له وان كرا بوو
 ليزگه ي دوور و لال و بهندي گه وههر
 نه خش و خه ت و تپ و پيتي قورعان
 رهنگي له خودا وه يهك له دهستان
 بي باوهري ئهم دووه ي بدبيا
 رازايه وه شار له چه شني بووكان
 پوشاربوو هه مووي به ئال و والا

گيژ بوون له كري خوداي جواني
 سوور بووه له شهرمي وان ه سووراو
 هر بوو به خه لووزي رهش له تاوان
 دهستان كهوي مووي بو نيشانه
 چم وت؟ تهني گه ينه تاقه يهك موو
 تاي زين و ژيان و مووي كه مهر بوو
 گيان ترسي پساندني له بهر بوو
 ترسي بوو له ديني بيشكيئي
 رهنگ و خه نه چوئ لهوي دهگونجان
 گوراندني كي هه يه بويري
 چاريان به تهني له ماچي پي دي
 تيشكه ي له زهوي ده دا به حوهرهنگ
 رووناكي درا به تانجي گه وههر
 نهو رهنگي به خشل و زير په يا كرد
 خه رمانه بوو دهوري مانگي دابوو
 بسك و خه ت و خالي رهندي دل بهر
 نيشانه به خال كرابوو نيشان
 چاو روون كه ره موه ي خودا په رستان
 بيچاره ده بوو به باوهري بسا
 بازار و شهقام و مال و دووكان
 سهرخوانچه به لاله يان به ئالا

خوانچه‌ی دور و گهوه‌ری له سر سر
هرچی به‌نرخ هه‌بوو له شاران
هر لۆك بوو نكه‌ی ده‌هات له بن بار
بووله‌رزه بوو دار و به‌رد ده‌له‌رزی
ده‌ریای له مرۆ بوو چه‌وشی پاشا
جیی دهرزی نهماه‌لینن هه‌نگاو
له پرېكه‌وه هاته دهر كه‌زاوه
كۆشكى په‌ریان به‌راستی هات
سهرتا به‌پن زینو و زین و زه‌مبه‌ر
به‌س ئهو نه وه‌كوو مه‌ دووره‌به‌ش بوو
به‌لكیسی له سر بوو به‌خته‌وه‌ر بوو
ته‌ختی دهرفاند به‌ شان وه‌كى با
ده‌ریاكه‌شى گشتی ئاده‌می بوو
ناچاره ده‌گالنی یان ده‌نالنی
سووتانی ده‌وی به‌ دل له ده‌مدا
گش ئهو له‌شه هینده ده‌وری داوه
كه‌س هۆشی نهما له به‌ر ته‌ماشاشا
دیاری نه‌بوو ون ببوو له شهرمان
بیچاره په‌زاره كه‌وته شامات
ئاوازی بلوور و ساز و سه‌متوور

چه‌ندسه‌د كور و كیزی نازیپه‌روهر
باربه‌ر بووه ریز و زین به‌ باران
جیازیکی به‌دهر له سه‌نگ و هه‌ژمار
قورسایي ئه‌وه‌نده گه‌ییه عه‌رزی
دنیايي وه‌كوو بوو بۆ ته‌ماشاشا
جاریك به‌ شه‌پۆل و گا به‌ په‌نگاو
ده‌روازه‌یی خوشیان كراوه
گنیزاوه كه‌زاوه كه‌ی ستی هات
پیشمه‌و كور و كیزی ده‌س له كه‌مبه‌ر
ته‌ختی وه‌كوو به‌ختی ئیمه‌ ره‌ش بوو
لال و دوری به‌ندی ده‌ورو به‌ر بوو
سه‌د «ئاسه‌فی به‌رخیا»ت بدیا
ئهو ته‌ختی ره‌وانه وه‌ك گه‌می بوو
ده‌ریایی ئه‌وینن تیک به‌هالی
وه‌ك پۆلی په‌پووله ده‌وری شه‌مدا
بیت وابوو گیانه ئهو كه‌زاوه
ده‌رویش و مه‌لا و هه‌ژار و پاشا
ئهو رۆژه كه‌ سر ببا به‌ دهرمان
هیند ئه‌سپ و پیاده تیكشا و هات
شمشال و گه‌وال و ته‌پل و شه‌پوور

گۆرانى و بەزم و چەپلەر يازان
لەرزانە و خشلى ھەورى لاران
لەو رۇژەو ھەزەرى زەوى بوو
دريا و گەمى و پەرى لە ناوا
تاژدىن لە بەرىك و مەم لە لايى
چەند مىر و مەزىن بە چوستى ھەستا
ھەر سىنىيەكى لە زىر و ياقووت
سەرپاكي لە زىر و لىرە دارمال
رېژنەى بە تەوژمى ئەو دراوھ
زۆرتر لە چلېسى نەوسى بەدكار
رابد لە دەھندەى دەھندان
رووت و رەبەنى دراو ھەككەر
بى جووت دەپەويست كە تۇ بچىنى
پىركار و نەدار و رووت و تەپرۇش
دەتدىن ئەوى رۇژى رېك و پىكن
جيايى نەبە دل ھەبوو نەبە شەك
گچكە و زلى مەستى بادەيە و مەى
دار و دەوھنىش دەھاتە سەرچۇش
ھىند مەستى دەبەنگ ھەناسە تەنگن
ھاتبايەتە سەيرى لات و لووتان

قاقا و ھەراى منال و خىزان
رەمبازى و ھەو ھەوى سواران
تاويستە شتىكى واى نەدېبوو
بەو زەمەمە گەينە مالى زاوا
مانگى لە تەنىشتى پاتشايى
گش سىنى و يالتەبەك لە دەستا
ھەر يالتەبەكى لە زىو و زومرووت
دابارى لە سەر كز و نەدار مال
لېزمەى ھەتەكانى خست كەژاوه
جىنى ھىشتېبوو دەستەلاتى زۆردار
دەرچووبوو لە فېزى خۇپەسندان
گىرفانى دەئاخىن لە دوو سەر
دەمرووت دەگەرا ژنىكى بىنى
دارا و ھەزار و مات و دلخۇش
پىت و ابوو ھەمووى برا و بەشىكن
دلخۇش و بە دل ھەمووى ھەكوو يەك
گوئى پر بوو لە ھەى-ھەى و لە ئۇخەى
داروغەو و پىپر بېوونە سەرچۇش
ھىندىك بە گەشە و كەن و جەفەنگن
خۇيان دەنواند بە شات و شووتان

زۆرانی ده گرت یهک و یهکن گز
شیرین و به زمرده خهند و دم قهند
پاکي گولی سهرچل و له بهر دل
مانگ ههنیه و مهسته چاو و پروو گهش
خوشدمنگه گمليک و گشتی خوشرمگ
پرچی ره شه مار برؤ وه کی شیر
سهرچاوه یی ناوی ژین له لیوان
که تئ دهر پهرین له چارده سالان
هیندی کمئی گهندهموو له سهر لئو
گشتی به سهماوه بؤی دها سوور
کورگهل خولی پیده دا به شانان
ریز دوور و دریز دوا یی نایی
گؤوهند و به زم بوو تار ببوو خه
ناییته وه پرووی جهان چه جاری

مهقلاتی دها یهک و یهکن باز
له و لاشه وه نهونه مامی دل بهند
روو مهت گول و لهش گول و کراس گول
زیر که مبه ر و لار کلاو و موو رهش
هیند توپلی گوشاد و هیندی دم تهمگ
لاجانگ وه کوو زیو بزبانگ وه کی تیر
مه مکؤله هه نار چه ناگه سیوان
کیل گهردن و بهرز و پروو به خالان
هیندی گهلی لووسترن له گوئی زیو
به کویری جهانی پیری پشت کوور
کچگهل وه کوو کؤ و هه وته وانان
کؤز یلکه له لایی ره و له لایی
حهو رؤز و شهوان که رؤز نه گهر شهو
ناههنگی وه هاله کورده واری

زاوا ده چیتته پهرده بؤ لای بووک

میوان بوو له بووکی عاسمانی
کش بوو کش و ماتی تاریکایی
نهستی گری خؤی گه یانده پوو شوو
وهک ئاگرئ کهوته بووک و زاوا
فریای نه کهون هه ناوئ ده برئ

زاوا یی به شوقی رؤز، به یانی
بیگانه به دهر به رهوشنایی
نهو رؤزی ده کهوته پاشی هه وتوو
لیک دووری و لیک نزیکي ناوا
هیوا و نهوین که بوونه هاوړئ

سووتان له پهلەى له يەكدى ھالان
ئارامى و ھۆش و خۆشى پۇشين
چەند لاوى لەبار و قۇز و خوين سووک
ھەل ھاتوو ە زاوا بچتە پەردە
رېک، کەوتنە کار و بارى ياران
پەردووى چى بلى بېوو بە دووکان
مەى کۆن و مەزەى نوئ بەرانبەر
پر شيرن و ترش و چەور و خۆش چيژ
ھەرچى خەم و کول دەکەن فەرماؤش
چاويانە لە دەستى بووک و زاوا
مۆمدانى لە زېرى سوور لە دەستا
ھۆناتەو ە ليزگە زەنگيانە
دەيگوت بە زمانى ئاگرينى
تۆش رەنگ و دلت پەريو و گەرمە
بفرە و بگە سوورگولى لەسەر چل
فرميسکى دەريژى وائەمويش بۆت
راکە و بگە دەمدەمان و ماچان
حەج کەوتە سەرت دەھەستە بيکە
خال ماچ کە ھەزار چەلان نە جارئ
تير ھەلمزە ئاوى ژين لە ليوان

سووتلوى بە يەک نەگەينى سالان
دەريايى ئەوينى ھاتە جۆشين
چەندى لە کچ و ژن و لە بەربووک
ديتيان بەسە دوورى ئيش و دەردە
بە گوپرەيى رى و شوينى جاران
رازايەو ە پەردوو چەشنى بووکان
پر بۆن و بەرامى خۆش سەرانسەر
دەفر و ھەور و پيالە سەررېژ
ھەرچى دل و زار و سەر دەکەن خۆش
ئامادە و رېز کراو لە ناوا
چەند دۆست و برادەريک ھەلستا
مۆمىک لە بەرى لە دوور شەوانە
دايان نالە کۆر لە بانى سيني
زاوا بەسە ھيئەدە شەرمە-شەرمە
بولبول چتە خۆت لە گول دەکەى سل
پەروانە ببينە مۆمەکەى خۆت
ناکەى وەکە من سووتان و ساچان
وا رووگە و کابە ليت نزیکە
حەو جار بگەرئ لە دەورى يارئ
چاو تيرکە لە سەيرى شەکرە سيوان

دهست بگره به بسکی لوول دراوی	بخوازه نیاز به راشکاوی
تاژدین له نیاز گهیی به بی‌دهنگ	دی به‌سیه‌تی کات و دل بکا‌ته‌نگ
دهر کهوت و مه‌میش له‌گمل وی همستا	دل به دل‌هوه چه‌سپ و دمس له ده‌ستا
نهو چوو له ستی بیت‌ه هاوده‌م	بو پاسده‌ری ده‌ر که مال‌ه‌وی مه‌م
هر چهنده که خوشه‌ویستی خه‌لکه	پیاو هوشی له خو بی زور به‌که‌لکه
داخوازی پهری له دیو بترسه	درکیش هه‌یه هر له گول مه‌پرسه
ئیوا هه‌یه چقل و هه‌ن گلووکن	هه‌ن پیاوی به‌نرخ و هه‌ن چرووکن

پینگ‌گه‌یشتنی زاوا و بووک

زاوا که وه‌ژوور کهوت له پهر دوو	بووه جیژنی به‌راستی له هر دوو
بووک بو‌ئهم و ئهم به‌ران‌به‌ری بووک	بو‌یه‌کدی چرا و په‌پوله هه‌ردووک
له‌ولاهه ستی به باوه‌شی واز	پینشوازی ده‌هات به ناز و نیم‌ناز
مافووره‌یه زوور له لاقی دلخواز	پرچی ره‌شی راده‌خاله ری‌باز
دوو چاوی کزی شه‌وانی دووری	گه‌ش بوونه‌وه خه‌و به‌جاری بووری
پیشان وه‌کوو ری و شوینی چهند سال	بو شیرنی ده‌م به مه‌ی کرا تال
قوم - قوم مه‌یی قوم‌مژکی باده	ده‌یگوت که به باده خه‌م به با ده
هه‌ریه‌ک به پیاله‌ییکی سه‌ر ریژ	سه‌رخوش و به‌گه‌شکه بوون نه سه‌ر گیژ
شه‌رمیونی ده‌ر کهوت به باده	به‌ریبونه گیانی یه‌ک دوو ساده
باوی گه‌شه کردنی دلانه	بژن کردنی خه‌رمه‌نی گولانه
میل‌قه‌یی کولم و لیوی تی‌راو	شه‌وبوی سه‌ر و بسک و نه‌رگسی چاو

هر يک يه کی بانگ ده کرده لای خو
 هیندیکي ده گه ستران به گه ستن
 بؤ ماچ نه ژماره مانه نؤره
 ده سته ومل و هه لگوشین له نامیز
 بازارې گهرم بوو ماچ له ویدا
 تیکهل ده بوو دم به دم گول و قند
 دوو ناگری دوو له شی گه شانندن
 خوش ئیسته یه جووت و پروت و قووتن
 جووت بوون و به تاق ده هاتنه بهر چاو
 دز وستی که گه نج بهرئ به تالان
 دامرکی به لولله ناوی زیوین
 رئ تنگ بوو به گیره گه ییه کلتور
 زوری سمی تا گه ییسته سر گه نج
 خه ستاوی رزاند له تاقه چاوی
 بی رئ هه له بوون گه ییسته نامانج
 یه ک خوینی تکا له تنگی جیگه
 لهو ناوه دلؤبی خوین رزابوو
 به ولاره، شتی وه بیر نه دینان
 چه سپین بوو له یه ک که رؤز بوو گهر شو
 ده بزووته وه به یینی ناوک و نه ژنؤ

سینوی چنه مه مکی زهرده لیمؤ
 نیوا هه بوو تیکیان ده به ستن
 ماچ گه ییه هه زار بلینی نه زؤره
 ده یخسته جیوه بی گور و هیز
 ده تلانه وه یه ک به سر یه کیدا
 کولمی گول و لئوی قهندی دل بهند
 ویک کهوتن و لئو له لئو خشانندن
 چه سپان به یه کانه وه ک پسووتن
 پیچیان بوو له یه ک وه کوو دوو لاولاو
 وه ک شیر و شه کر له یه کدی هالان
 بؤلوی گمش و سوور به جؤش و پر تین
 کلچؤکی سبی و ستور و سر سوور
 لهم تنگیه کویره مار به سهد رهنج
 دهردی دی هه یا گه ییسته ناوی
 تیری له گوری کورپکی کرمانج
 یه ک خوی ده چکا له گهرمی رینگه
 جه نگی بؤ دژی تیا شکابوو
 هه و رؤزی له دهره ینان و تینان
 نه پشووه و چان نه خواردن و خه
 جار-جاره به هیمنی و له سه رخؤ

دەتوت کە دوو زیرگەری ھونەرور	لنکیان گری داوھ جووتنی گەوھەر
زاوا لە بەیانی رۆژی ھەشتی	ناچار چووھ دەر لە ناو بەھەشتی
دیتی ئەوھ مەھ ھەتا ئەوێستا	وێستاوھ لە دەرکە شیر لە دەستا
پاسداری دەر و دەر وونە ھەرگا	گیانی لە دەسایە چاو لە ڕیگا
مەھ دیتی برای لە پەردە دەرھات	وا شاد بوو مەپرسە چی بەسەرھات
گەش بۆوھ گریزی دلی کراوھ	پینی وابوو جیھانی پی دراوھ
بەرت کە ھەبێ دەبی وەھا بی	گەر وا نەبێ کەلک و سوودی نابێ
یاریکی بەراستی گەر ھەبی پیاو	سەد خزمی بەدی دەنی دە پیناو

تیپاندنی بەکرە مەرگە وەری شۆھار و دوو زمان

دایناوھ خوا کە ئەم جیھانە	بی گسانی تیاھ یان بە گیانە
سەرپاکی بە ڕەنگ بە کار و ناکار	جیاوازی لە چەشنی نەخش و ساکار
عاسمان و زەوی گەریدەموو سست	ھیندیککی بەزیرە ھیند کەر و وست
تاریکی و ڕوونی، کفر و باوەر	یان گەرمی و سەردی و شکی و تەر
بروانە بەھەشت لە تەک جەھەننەم	ڕەش لای سیی جووتە شادی و خەم
لنک دوورمە بوون و پتک گەشتن	زیندوو لە نەبوو کران و کوشتن
رۆژ و شەوھەزەنگ و سێبەر و تاو	با و بژ و خاک و ئاگر و ئاو
مالدار و ھەزار و تال و شیرین	گریان و کەنین و شادی و شین
پیاو ھەن گولی سەرسەوھری جیھان	ئێواش ھەبە پەیس و دوو زمان
ئێوا ھەبە پەست و چاکە خواپە	ئێوا ھەبە خوار و ڕوو سیایە
گشتی دژی یەک لە یەک خەریکن	لنک دوور و بە دەم لە یەک نزیکن

شارراۋە چىيە لە ناۋ ھەمانە؟
 يار ديارى دەكالە كىن نە يارى
 ھۆى بەفرە كە دۆستى مېرگ و باغى
 با بېينەۋە سەر وتارى خۇمان
 ناوبانگى ھەبوو بە دووزمانى
 دلپىس و لە شەرم و شوورە بېش
 بەدخواز و نەساز و دل بەكىنە
 سەگ بىزى دەھات ئەۋەند گلاۋ بوو
 سەرتاپى گەمارى لى دەبارى
 گۆرى بوو نەچىتە دەر لە بەر شەق
 بى دۆست و قزە و نەزان و كەر بوو
 گرژ و مېرومۇچ و كەس نەۋىستوو
 ئەم بېژوو بە كرى مەرگەۋەر بوو
 تۇ خاۋەنى ناۋ و دەنگ و ژىرى
 زۇر شەرمە سەگىكى ۋاى لەلا بى
 بەدفعەر دەبەرى مەرن ھەزار جار
 ئەيگوت: ئەمە باشترى دەزانىن
 بەرداشى لە بەردى رەق دەتاشىن
 بانىژە پىرى لە گال و جۇيە
 ھەر زەمھەرى بېتە بەر بەھىرى
 گەنج مارى دەۋى لە بەر دەرى بى

كاكل چىيە؟ لىك جوين ئەمانە
 تا يەك بە يەكى بىدا ديارى
 ھۆى دەردە دەزانى نرخی ساغى
 دەس بەردە درىژ دەكىشى بۇمان
 مېر لاي ھەبوو يەك بە دەر كەۋانى
 لە پياۋەتيا چىروك و روۋرەش
 فېلباز و بەراز و رق لە سىنە
 شەيتان و شۇفار و دەم دىراۋ بوو
 روۋزەرد بوو درۆ لە راست وتارى
 خويىتال و دزىو، گەمال و سەر رەق
 دەست رۇد و چىۋۇك و گوۋنەكەر بوو
 روۋترش و گزۇك و گوۋى نەبىستوو
 بەدفعەر بوو بە گەر بوو دەم گەۋەر بوو
 تازدىن گەلى ئەيگە ياند لە مېرى
 كى بخوازى كە خىۋى نىۋى چابى
 چىم وت؟ سەگى پاسدەرى ئەمە گدار
 ھەر جار لە ۋەرامى پەندى تازدىن
 نىمە ۋەكوۋ خىۋى ناشى باشىن
 ناشى مە ھەمىشە سەربەخۇيە
 پىسىم دەۋى ناشى ۋا بگىرى
 گول چىلى دەۋى كە پاسدەرى بى

جارىك سىيى واش و زۇرى بۇرىن
 مەزنايەتى بانى دوو ھەوايە
 زۇر جار گەلىن ون دەكەين لە چالا
 سەد جارى بەپىچ ولار و خوارىن
 زۇر كەس دەبىي بىنە تۇزى بانان
 كاريكى نەبا دروو، نە دەروا
 خونكار ھەيە تووشى رۇزى تال بن
 سەي پەس ھەيە لە دەركى ھەر كەس
 ئەم دەور و دووكلە چۇن دەكا بەند
 پياو چاوى ھەزاري پيس دەبىنى
 نەيتوانى لە مير ۋەكا پەرۋى شىن
 زۇر ترسى بە دل ھەبوو لە تاۋىن
 مير كزدى بە يار و خزم و زاوا
 ھەر مردبوو رەنگ و رووى نەمايوو
 دىتى ھەل و خۇي گەيانە كن مير
 تۇ چۇن دەبوو تۇزى رانەۋەستى
 ئەو شۇخى بەناز و نازپەرۋەر
 سەرتۇپى كچانى كوردەۋارى
 چۇن ناو دەبرىي لە گەورەمالان
 شا بايە دەبوو دە خۇي بنازى

ئىمە كە بە دەستەلات و زۇرىن
 ھەر نەرمى بە كارى ئىمە نايە
 جار-جارە يەككى دەبەينە بالا
 جاريكى دروست و راست كارىن
 تا يەك دەكەرى بە خانى خانان
 نەتبىستوو پيس بە پيسى دەروا
 دارۋغە ئەگەر نە زۇل و زال بن
 ئەم كارە نە كارى ئىمەيە و بەس
 بېروانە تەنانەتى خوداۋەند
 تا پاكى دەخاتە سەر زەمىنى
 بېھوودە بوو گەفت و پەندى تاۋدىن
 ئەو يانگىرەي بە كىن و بەدبىن
 نەخوازە كە جىن بىلەند بوو ئاوا
 ۋەك ئاگرى گرتىي ۋەھا بوو
 مەردى لە دلا نەماۋى بى پىر
 دەرچوو لە دەست بە ھىچى ئەستى
 ئەو گەۋھەرى تانچ و تانچى گەۋھەر
 جوانتر لە پەرەي گولى بەھارى
 چوى داۋتە بە نۆكەرىك بە تالان
 سەلتان دەبوو خوشكى تۇ بخوازى

دوو چاۋى منن مەمۇ و تازىدىن
 كاتىن كە سەرنجى ئەو دووهم دا
 دوژمن ھەممو كەوتە ھەلۋەلايە
 بە كىلاو زىي و بە شىر و قەلغان
 ئەم دووانە چىلۋن دەدەم بە دىنا
 پىت وا نەبى ھىندە پوچ و نزم
 رىي ناكەۋى خۇمى بىنمە رىزە
 روۋى گەفتى گەرانىدە بارى دىكە
 ھەر خۇتى لە گەۋرەيى دەزانى
 چاكەي دەبىي ون نەبى لە بەرچاۋ
 كەس نەبوۋەتە يارى كەس لە خۇرا
 شىرن كە دەمى لە رۆژى خۇشى
 ۋەك پىشۋو لە خۇ و لە تۇ بنۇرن
 بۇ فىكەيە دەرئەچن لە رىگە
 سەر ئاۋ دەكەۋن بە ئاقە چۇرئ
 لەو رۆژۋە شۇي لى ھەلكىشاۋە
 زىن ھى منە دىكەمە ژنى مەم
 وا دىبارە لە من نەماۋە ترسى
 مىرزادەيە شىرە پالەۋانە
 ترست پى بىمىنى لەو ھەۋايە

بىي گوت سەگى پىسى زۇلى پر كىن
 رۆژى شەرە كەم لە گەل عەجەمدا
 تازىدىن لەبەرىك و مەم لەلايە
 دوۋسەد عەجەمى بە تىر و پەيكان
 دىل بوون بە دەس ئەم دوۋە بە تەنيا
 شا كام سەگە تا بىي بە خزم
 سىلتان رەگەز و بىچە حىزە
 ئەم رۆيۈە دى بەلا نىزىكە
 گەۋرەم بىزى ھەر بە كامرانى
 زىر دەستى كە خۇت دەنئ دەپىناۋ
 پىۋىستە ئەمەگ بىي لە گۇرا
 بۇ تۇ كەسئ تال و سۈيرى نۇشى
 چۈۈكەش دەبى شۈپتى خۇ نەگۇرن
 با بادى ھەۋا نەبن بە جىگە
 دىۋارە نەدى و بدى نەگۇرئ
 تازىدىن كە ئەمەي لە گەل كراۋە
 گرتوۋىتە دەم لە لاي ئەو و ئەم
 ئەي بۇچى گوتى لە مەي نەپرسى؟
 گەۋرەم وتى لاۋە نۇجۋانە
 ھەرچى بلى دەسبەجى رەۋايە

مىر لەو وتە داشلەژا، پەشۇكا
پىم خۇش نەبوو بەخشىشى وى كەم بى
تا من لەسەر ئەم زەمىنە مايم
كى لىمى بوئ بە مىردى نادەم
وا زىن و دەبا بىتە كىر بار
بخوازى لە ئىمە دەستى زىنى

هيوای بەشە تاج و تەخت لە تۆ كا
نيازم بوو گوتى كە زىنى مەم بى
وا سويندى دەخۇم بە گۆرى بابم
نيرىنە لە رىچەلاكى ئادەم
هەر كەس لە سەر و گىانە بىزار
كى قەلس و وەرەز بوو لە ژىنى

***

وا باشە توخن نەبىن بە هىچ جوور
دلىان رەشە وەك خەلووز و كۆلوون
چىت لى نەوئ دوورى ئەو بەست بى
وەك بزنى بەدەم لە ناو چىرۇ بن
بەرسىم دەدرئ ھەزارى وەك تۆ

خونكار وەكوو ئاگرن دەر و ژوور
رەنگيان گەشە وەك پەرەنگ و پۆلوون
زۆردار كە برا و كور و كەست بى
نەخوازە كە پىسى لى وەكۆ بن
بۆ خواردن و بۆ كرووسنەوھى خۆ

گريان و شيوەنى زىنى ئە تاو و توئى ئەوئى

لەو بەندى جودايەتى جودا بوون
بۆ دەردى جودايى مایەو مەم
ھەر رۆژى بە سال دەچى دەمى خەم
ئەو شىتى ئەوینە بەو دەبوو رام
چۆنى گرى گرت و جەرگى تاواند
دووى خۇش بەشى خۇشيان بەماندا
دامان دوو كە ئەو دوو دەمدەمان بوون

تازدىن و ستى بە يەكدى شا بوون
بى يار و ھەوال لە گۆشەيى خەم
دلسۆزى نەبى بىتە ھاودەم
زىن تا ستى لا بوو ھەبوو ئارام
تازدىنى ھەبوو مەمى دەلاواند
دابەش ببوو خەم لە ناو ھەماندا
ئەو شاد و ئەمان مەكۆى خەمان بوون

فرميسكى دهرشت له رپى نهموينى
چل رږزى بړا له خواردن و خه
ناو بو چيه ناوى چاو رهوان بوو
رهنكى مهمى زهردى بهرپه رهنكى
رږزى وه كوو پرچه كانى تاريك
هاوراز و نياز و نازهنينان
ويستيان بهسى كاله شين و گريان
رږزى مه رهشه له رهنكى خالت
كال بوونهوه كولم و ليوى نالت
داخوازي دلى گه ييشته دهستى
تو بو كه سهر و زووخواو دهنوشى
وهك پرچى بلاو خه مان به باده
لاجانگى هه والى مانگ وه دهرخه
هه لبيتوه مانگى ناوچه و انت
سهد دل بېره به نيوه ناوړ
زهردهى به دوو لئوى كهس نه گه ست
تيراو بكه وه په رهى گولى پروت
شه ويږه له گول بكه به په رږين
كه رتى بكه لئى مه پرسه چونه
با گيانى كوران بهرن به تالان

وهك همورى به هارى چاوى زينى
گريان بوو به رږز و ناله بوو شهو
خوينى دلى ما به يى زيان بوو
دلته نگ بوو له چه شنى زارى تهنگى
وهك مووى كه مهورى له شى بوو باريك
چهنه تابه ن و دږست و هاو نشينان
دليان بوو به ئاهى سهردى بريان
گوتيان كه به ئاهو ناله نالت
بهس بگرى به ئاوى چاوى كالت
جاچ بووه له تو بړاوه نهستى
ئهو وايه خه ريكي به زم و خوشى
توش خوش به به وهى كه خوش و شاده
ها شهو شهوى پرچى سهر وه بهر خه
كيشيان بده وه برږى كه و انت
هه لپانېر وه مزږلى دلېر
نازان بده وه به چاوى مه ست
بهو خهنده كه خونچه پتى ده پشكووت
دمورى ده به بسك و پرچى پرچين
ههر بسكى سهرى گه يانده گونه
بسپيره به تپى ورده خالان

ههلبینه تهره ی لهسه ر گولانت
 دهست پیکه نهوه به بهند و بهستان
 پیتئ بد تپپی شیت و هاران
 سه د پیری بنیره بهر به رازان
 بیانیه نهوه ریگه، ر ئ نهاسن
 بوونیا به خه یال چیه؟ نه بوونی
 با تیگه ن نهو نه دینه دینن
 دلان که و کویر و دهم دراو
 بیهوش ده گهرن به شوین بهه شتا
 بو نه خشی خودا له پروت بنوړن
 هر نه یشی ده بیست له بهر گرینی
 سه ر کونه یی باوه شین و بایه
 نه م بیری ده کرد به رپی هه لاتن
 ر ئ بینئ له ناو بجئ له تاوان
 نه ی توانی شتی بلت له دهردی
 بیهووده یه له م هه زاره کو بوون
 پنج و ره گه زی له سه ر نه وینه
 ده گری، چوو هه اودمی له دهستی
 ناچار هه موو کردیان بلاوه
 هر خم دمی وا ده بیته هه اودم

با بی بهزه بیت به بولبولانت
 خوش پیکه نه با هه زار دهستان
 با هاره بگاته گوئ له گواران
 سه رخوش که هه زار مه لا به نازان
 تیان بگه یینه گئز و کاسن
 چاوه ستوو چلون ده بینئ پروونی
 تا دوور له جوانی و نهوینن
 گومر ان له جوانی بهش بران
 وهک گویره که پمت پسو له دهشتا
 بتبینن و ر ئ له خو نه گورن
 بیهووده بوو په ندی وان له زینی
 دلدار ی له ریزی ناگرایه
 هه رچه ندی به سه ر نهوا ده هاتن
 فرمیسکی هه لی نه دان به چاوان
 هیند زور بوو هه نیسک و نه ای سه ردی
 وایان دی نهوانی په ندگو بوون
 روون بووه که نه م گرین و شینه
 بیران بوو به ر ئ له تاوی نهستی
 وا دهردی ده روونه گئزی داوه
 زین مایه وه خو ی ته ئی ده گهل خم

زىن ئەگەن پەژارەدا داخىيۇي

ئەبوت بە خەم ئەي ھەۋالى ژارىم
پۇشاكى نەدار و خاكەساران
ھاۋراز و نىيازى دەردەداران
پىخۇرى لە بەردەمى گەدايان
دلدارە بە تۇ دەگاتە دلەند
تۇي لى ئەبى دل وىرانە مالە
لىي دەرمەكەۋە دەرى بېستە
خەم بۇيە بەنرخە بۇ ھەۋالى
شادى چىيە؟ يارى جارى خۇشە
خەمخۇرى كە نەكرى لەم جىھانە
دل ھۇگرى تۇيە ئەي خەمى دل
جار-جارە كە زۇر دەكەۋە پەستى

فرىارەسى زام و دەردى كارىم
خۇراک و بۇيەكەي ھەزاران
ھاۋدەنگى نەخۇش و لەش بەباران
ھاۋپىيالىي كۇرى بىنەۋايان
دەرويش دەبەيە نەزىك خوداۋەند
بىابانەكى قاقىر و كىرالە
ھى خۇتە كىلەكەت بە دەستە
جىت نايەلى يارە رۇزى تالى
خەم دۇستى دلى كز و پەرۇشە
تىكچوون بەشى ھەرد و غاسمانە
بىن گەنجى تۇ دل چىيە؟ كەمى گل
بە گلەيەۋە روۋى دەكرە ئەستى

سكالاى دوور لە دوور ئەگەن خوشكىيا

ئەي ھىزى گىيان و تىشكى چاۋم
ھاۋ ھىلكە و ھاۋ ھىلان و ھاۋ نوپن
ھاۋ شادى و ھاۋ نىياز و ھاۋ ناز
ئاكارى مە ۋەك يەكە بەلان بەخت
بۇ تۇ دەسەمۇ، لە من چەموۋشە
ئەستىرەيى تۇ ھەلاتوۋە گەش

فېنكايسەدرى گىرەي ھەناۋم
ھاۋ بال و پەر و رەگ و دل و خوېن
ھاۋ گالاتە و بازى، يار و ھاۋراز
بۇ تۇ شلى گرتوۋە، لە من سەخت
بۇ تۇ گولە، بۇ مە دېك و پوۋشە
بۇ بەختەۋەرىت نەبوۋمە ھاۋبەش

لهو خوايه گه لیک سو پاسگوزارم
چارم چیه خوايه بۆم ده نیرئ
تازدین بهشی تویه شادی هر دم
چون مه به هه والی خه ده زانم
لهو به خته ره شه نه بووی به یارم
کتی وایه به به ختی رهش بویرئ
نهمیش بهشی خۆم ههیه خه م و مه م
پیم خۆشه که هاوده می خه مانم

زین بوخچه ی دلی لای مۆمی داگیر ساو ده کاته وه

جاریکی به زاری مۆمی ده دواند
ئه ی هاده م و راز و هاو نشینم
فرمیسکی له گه ل منا ده پیرئ
نازانی دلم به خۆم ده میتئ
ده ردی من و تۆ له یه ک جودایه
تۆ خاوه ر و شۆق ده ده یته چاوم
ناسووتئ له تۆ مه گه ر زمانت
شۆقت که له سه ر سه ری دیاره
من گیان به بلیسه دل به پشکۆم
تیشکی سه ری تۆ له تۆ زمانه
هی من به له هی و به گێژه لووکه
شه و ده بیه هه والی شه و بیاران
من رۆژ و شه و سبه و ئیوارم
جار-جاره له ده ست دلی بریندار
ده ردی دلی زاری ده نواند
من تۆش وه کوو خۆم به سۆز ده بینم
چون وا ده بی هیچ شتئ نه بیژی
یه ک بگری له گه لم و نه مدوینئ
وه ک خاوه ر و زه رده پهر وه هایه
من رۆژ پهر و ئاگرین هه ناوم
وه ک من نی بسووتئ تای ژبانت
سه ودا گه ری سه ر سه ری دیاره
سووتاو جگه ر و هه ناسه بۆسۆم
گرپه ی دلی من به ئیش و ژانه
ناکوژیته وه، هی تۆ چووک و سووکه
رۆژانه ده نووی هه تا ئیواران
یه کلا نییه ئایسانه کارم
چارز له زیان ده بوو به ناچار

پهروا نه ده ما له ناگري خه م   پهروانه ده ما بېټه هاو ده م

زین پرووی گفتوگوي دهکاته پهروانه

بالداري هه ژاري شوخ و رهنگين	دلداري به دهر د و نيش و خمگين
نه ي سهر و مري هوزي سینه داغان	رېشاندهري مهرگي راست و ساغان
مهر دانه ده به خشي گيان له رېي دل	هر تو ي که له مردني نه که ي سل
له و رېگه يه خيوي نيوي به رزي	داخم که ده چي ته به ر ده لهرزي
ناويستي گه ليک له پرووي نه وي ني	هر کالي دهر ووي له روي زميني
زور شهرمه په له ي ده که ي نه و نه ده	له رزېنه که تو ز ي ناپه سه نه ده
خو رانه گري له کاتي تالي	مهرگت بو ي پوخته نيت و کالي
دلدار نه مره له پرووي زميني	که ي سووتن و مردني ده بيني
گه ر پوخته بين له رېي نه وي ني	کاتي دهر من ده که ونه ژيني
له شيان که نه ما گياني پاکن	به م بونه وه بي گومان و باکن
هر چيکي ده دي دلي ده بزواند	ده تد ي که هموو شتيکي ده دواند
ته نيا له که ساني پيس و ناراست	نيتواني ده گرت و خوي ده پاراست
له زمان شري دوو و به دگومان بوو	هاورازي هميشه بي زمان بوو
سهر تا به پي نو قمي گومي خه م بوو	ژيني هموو بو خه يالي م م بوو

سووتاني م م له دهردي دووري زيني

م م زور تری زيني دهرده دار بوو   خه م له م که يه کي بوو له و هزار بوو

پهنگ زهر د و به دهر د و بار له لیوان
 به تیاره یی وای له سهر ببوو زال
 وای گرتبوو ئاگری کلی دل
 دووی تینوو له دهشت و دهر له بهر تاو
 له پرېکی به تاوی ناوی ژبانې
 بهک چونی بوې هه لېنجې بو خوی
 بهک ژینی نهر بخاته بن دهست
 تاژدین که نیازی هاته بهر دهست
 برزابوو به ئاگری نهوینی
 دلخوښی له بیر نهما که چوڼ بوو
 کاتی که دهاته بهر ده می میر
 دل گهرم و هه ناسه سهر د و بېر پهنگ
 جار-جاره که ده چوو ه مالی تاژدین
 مه و دای نه بوو دهر دی دل بېژئ
 ناچار ده بوو دهر که وېته دهم چه م

په یوینی موم له گه ل چه می ده جله دا

ده جله چه هینده بې وچانی
 توش وهک دلی نیمه پر شه پوولی
 شیتی وه کوو من به پیچ و گیزی
 ده جله چه هینده بې وچانی
 توش وهک دلی نیمه پر شه پوولی
 شیتی وه کوو من به پیچ و گیزی

توش داوټه دلت به دیده مهستان
گرتوټه هه میزی خوت جزیره
خوشبختی گه یشتووی به ناوات
هه ردهم له گه لی ده سه و ملانی
له و خوییه بکه سوپاسگوزاری
به غدا چیه تۆ له شوین چ ویلی
درواوه به به ژنم نه و کراسه
با بزانی که دۆزه هیش چه جووره
خویناو ده رژئ له گۆله شینه
چاو بۆچی له چی هومیده واره
ده روازه و هومهران و مه یدان
من ماوم و هوگری چیا و دهشت

وهک من نه پشووت ههیه نه وهستان
کیت هینده له ناو خه یال و بیره
نهم شارهیه گهر نیاز و دلخوات
جهرگهی دلی تۆیه نیشتمانی
دلخوش بکه به سیه داد و زاری
شیتی که ده می به جیی بهیلی
به هره ی منه گریه و هه ناسه
جاریک به دلی منا ببووره
سه رچاوهیی چاوی من ببینه
بۆ دهردی دلم که دووره چاره
وه ستانه و نیرگزان و سه قلان
سه یرانگهیی تۆن و لئی ده که ی گهشت

پووی وتاری دمکاته شنه با

ناخافتنی بۆ ته نی ده گه ل با
پهروه دهیی تۆن هه چی گول و گیان
هیوامه که گیر نه بی دم و دهس
به گرانی مه زانه دهرده دارم
شازادهیی کورد ببینه زینه
ماچی بکه دهرک و سه رده رانه
سه ر دابنه وینه بوی گه لی جار

هیچی نه ده گوت که سی ده گه ل با
نه ی ناسکی نادیار وه کوو گیان
رنگهت ههیه بچی لای هه موو کس
نامه بکه ببینه کۆشکی یارم
کۆشکی به له که و مه زن نشینه
پیشان که ده چی به چاپوکانه
کاتی که ده گه یته رووبه رووی یار

تای بسکی نه له رزئ با له بهر تو
خوښی له تو ا تیر گولم بینه
زور ناسکه با نه بی هه راسان
لیکی که وه سووکئ بیده چه نگی
راسپارده یی چا به دل نه گوری
نه ی رۆزی به تیشکی کورده واری
رووناکی ده ری گلینه چاوان
وینه ی تو له کامه باخ و ره زدان
وهک هه رچی بلیم جوانی، وانی
وا باشه له بیر نه که ن گه دایان
بیانکووژه به تیلی مهستی چاوت
لیم روون نییه گه رچی نهو چ جووره
رۆزگارئ له لام بوو ئیدی ون بوو
تای ژینمی بری و دلی رفاندم
زور بادی هه و و به شات و شووت بوو
گش کهس بهشی خوئی گونا هباره
گیراوه له بهندی بسکی خواوا
بمبووره که بوئی ده کهم نکایه
بهو پرچه ره شت په نای هیناوه
به خشه نده یی خوښتره هه میسه

رووی تیکه به هیمنی و له سه رخو
پاوهسته له پینشی دهست به سینه
کولمی مه ده بهر گری هه ناسان
نووسراو که به خوونی دلمه ره نگی
گر خویندیه وه کهم له دم بنوړی
له زمان منه وه بلئ به زاری
سه رچاوه یی ناوی ژینی لاوان
جوانتر کر و ره نگی دهستی په زدان
په سنت چ بدهم نه وه نده جوانی
نه ی شاه ی جوانی پادشایان
تا ده رچی به داد په رستی ناوت
له گونا ه ی هه ژاری خو ت ببووره
هه ر هینده هه یه دلکی من بوو
گوايه په ری دهستی لی وه شاندم
کاتئ له گه لم هه وال و جووت بوو
لاسار و بزۆز بووه دیاره
بۆ دانه یی خال چوو که وته داوا
هه رچی له گه لی بکه ی ره وایه
بییه خشه گه لی نه زان و خاوه
به خشین ی گونا هه چهن د که میسه

ئەي سىرۋەيى نەرم و پاك و خاوين
تو خوا شىنە كاتى دەردەچى و دىيى
تۈزى كە لە سۆلى ئەو سىواو
بەسپايى ھەلستە ماچ كە داوين
بۇم يىنە كەمىك لە تۈزى بەرپىيى
دەرمىانى دل و سۇمايى چاۋە

سەركۈنەي دلى غۇي دەكات

جەنگى بوو چەلىك دەگەل دلى ژار
تۈ دلى دەگەل مانا نە يارى
بۇ كوي چو ئەۋەندە سويتند و پەيمان
ھىچ بى ئەمەگ و نەمەك وەكى تۈ
بى گەت و بەلىنى چەت و چىلى
دەتوت كە لەگەل تۈ راست و پاك
ئەي بۇچى لەبەر ئەوين ھەلاتى
بۇ خۇشى و شادىان ھەۋال بووم
بىرۋانە گيان چ مەرد و رەندە
جىگىرە لە گرتوۋخانە كەي لەش
تۈ چۈن دەبوو گيان بەجى بەيلى
زىندوۋىيەتى تۈ لە پىتى گيانە
بى مۇم و چرا چلۈن دەۋىرى
بۇ يار دەچى يار لە ناۋ گياندا
تۈ ئاۋىنە يەكى روو نوۋىنى

ئەي ناكەسى پى نەزانى لاسار
داتناگرى فەھىد و شەرمەزارى
خۇت چوۋى و ھزار گوتەت لە پەي مان
ھەرگىز نەبوۋە و نىيە تەكى تۈ
بىر يار ئەۋە بوو بە جىم نەھىلى
ئازام و بەدوور لە ترس و باكم
ئەي بۇچى دەۋىستى خەم نەھاتى
نامناسى كە توۋشى رۇزى تال بووم
بى ھىز و زەبوون و كز ئەۋەندە
شايم چ بە تۈ بى ئەي دلى رەش
گىانت نەبى پارچە يەك لە سىلى
رووناكى زەۋى لە عاسمانە
تارىكىيە، رى نەزان و كويىرى
ھاناي بەرە بەر كە پىت نىشان دا
گىانت كە لەبەر نەبى چ دىنى؟

هیچ ناکړئ پاشه‌رؤژ به دامان
چاری سهری خوت که چاری دمېرئ
تا بال نه‌شکاوه بفره بؤ ژوور
یادت نییه توش به‌شیک له من بووی
خو ناس بکه تا خوداش بناسی
گول لای منه تۆ گه‌یی به پڼکول
راکښت نه‌کاته پای قه‌ناره
بؤ یار ده‌گه‌ریت و یار له ماله
مالت مه‌ده زه‌نگیان به‌تالان
بمس بؤ دهم و لیو بده همنیسکان
نیزیکۍ به‌سه ده‌که‌ویه ئاگر
شینگری بکه‌ن به‌داد و هاوار
تی‌ناگه‌یه‌نم له رازی خوم که‌س
تا وا بی هیوات نه‌بی که‌چا بی
بؤ تۆ وتی داخ و دهر د و دهرمان
شیرن برژینی تال بنؤشی
خه‌م چاره‌ته ژان ژبانه بؤ تۆ
به‌و خاکه‌سهره دلی دلی سووت
دایگرتنه چره‌چه‌مان و دوو‌که‌ل
میشک و سهری ئاخنی تمپ و دوو

لیی دوور مه‌که‌موه ده‌سم به‌دامان
هر دهرچی له رېگه‌نایه سهر رئ
بی مه‌بره له دهرکی نه‌و به‌هیچ جوور
بؤ کوئ ده‌چئ چیته بؤچی ون بووی
خو و ون مه‌که‌خو نه‌گیز و کلسی
پیت وایه به‌بی مه‌چوویه لای گول
به‌ژن و که‌زیه‌ک له تۆ دیاره
چی وئلی له شوینی نه‌و خه‌یاله
بروایی مه‌که‌به ورده خالان
په‌یوه‌ند مه‌که‌خوت به‌داوی بسکان
زه‌رده‌شت نه‌پهرستی نه‌ی به‌لاگر
چه‌شنی تۆ هه‌زار مه‌لی بریندار
من چه‌شنی په‌پوله ده‌بمه قه‌نمه‌س
نه‌ی دل ده‌ته‌وئ له خو‌شیا بی
پرسیم له بژیشکی ژیر و چازان
باریزئ بکه‌ی له خوش و خوشی
چیت ئاره‌زووه زیانه بؤ تۆ
هیتد دهرده‌دلی له کن دلی گوت
وه‌ک ئاگرئ به‌ر بده‌یته هه‌ژکه‌ل
قورمی ره‌شی خسته بان مه‌لاشوو

وا لیل بوو چ شت نه ما له بیرى
 هه وراز چوو له عاسمان وه کؤ بوو
 دابارى به رېژنه يه کى کهى کهم
 له م شسته ره هيله دا له هى هات
 مهم پتې نه ده وه ست و پتې نه وه ستا
 جه يحوون چوو پال و هرسى هاتن
 شين بوو له دم هم چمه سپيندار
 تا چاو پر نه کا هه مووى گول و دار
 بهندى له شى لى بيوو به پيوه ند
 پوشرابوو به مووى سپى سيا خال
 ئاوا بيوو مانگى ناو چه وانى
 شوين داخى له ئاوى چلوى لى بوون
 ئاوينه يى رهنگى ژهنگى هينا
 هه ليان نه ده کرد و لى زوير بوون
 زيندوو بوو به دم به لام به حاسته م

ئاوينه يى پرونى هوش و ژبرى
 وهک هه ورمه شىکى سه ره بخو بوو
 خويناوى هه ناو و چاوى پر ته م
 نه رزه کونى وردى جهرگ و سى هات
 لافاوى له ده ردی دل هه لستا
 پيت و ابوو که ده جله و فوراتن
 هه رچه نده به شىنى نه و نه ويندار
 نه و ده شته بيوو به خاک و گولزار
 نه و بولبولى هينده نار هزوومه ند
 تولوى رکه لىنى وه راند پر و بال
 بالای وه کوو سه ولى بوو که وانى
 سه رکولمه يى سىوى زمرده بى بوون
 وا بيوو شه لال له ئاو و خوينا
 چى تين و توان و هيز و بير بوون
 جل رۆز و شه وان که وت له دم چه م

دهرچوونى ميرى بۆتان بۆ پاو و نىچير

وا ريزى وتارى خوى ده دا سان
 دار و دهر و به رد و هه ردی پووشى
 رازاوه جيهانه پيره وهک بووک

نىچير گرى دهنگ و باس و خواسان
 رۆزى هه ره تى به هار که خووشى
 به گيا و گول و چلووکى به کلووک

بوو بوننه بره بهری به هه شتی
 سه رچاوه یی ناوی ژین له ده وره
 مووسا ده بوو پا په تی بیووری
 هر داری به زاری خوئی خودایه ک
 هر چیمه نی شین و شادی بی شین
 هر چی مه له بووه هاوپیا له
 کهو، قاز و قورینگ و کوتر و پور
 پؤل-پؤل ده فرینه میرگ و باخان
 هر کهس کولی دل ده نیته لاه
 وابوو که به یانی خه لکی شاری
 با بئین له گه لم بچینه راوئ
 بئین هموو بئین به چه ک چ بئ چه ک
 مال و سهری خو ئه دهن به تالان
 هر کون ده به یان نه بوو، هه موویان
 پرووت و به شمه ک هه ژار و دارا
 سه ربه رز و نهوی و به پئ و شهل و گئیر
 بهو به زم و هه رایه گه بینه جئ راو
 جئ له ق بوو ورج رهوین گور و شیر
 پئی توقی دلی پلنگ و به ووران
 هی گورز گران و سوو که له سوار

هر یه ک له نوال و کئو و ده شتی
 هر باخچه یه وه ک به هه شتی گه وره
 هر کئوه له جووری کئوی تووری
 هر چومه له چه شنی هه ژدیه یه ک
 هر سووره گولئ گریکی بی تین
 چی بولبوله کرد بوویه گاله
 گاکئوی و ناسک و مامز و گور
 گهل-گهل ده چرین له کئو و شاخان
 نهو کاته یه باوی گه شت و راه
 فه رمانی سه روکی کورده واری
 گش خورت و جوان و پیر و لاوئ
 زورنا و که ره نا و ده هؤل و دنبه ک
 نئیرینه بمئینه وه له مالان
 ناماده به چه ک نه وانی بوویان
 کؤبوونه وه گشت له ده وری شارا
 پیخواس و به کهوش و میر و ناشیر
 هئندیک چه که-چه ک بریک به پرتاو
 دابهش بوو شکار له ماه و زه نویر
 هه-هه-هه گوره گور له چه شنی هه ووران
 به گزاده و پاله وان و سه ردار

ده گرن سهری کینو و دهشت و قه دپال	ده کوتن ده جنن به گورز و گوپال
ده گرن ده دپن و وزیر و میران	ناسک به که مهند و شیر به شیران
نازی و توله پیش به پیشی پیرمو	راو پچکه ده کهن که هه لفرن کهو
ده گرن به ره گه به باز و تهرلان	که رویشکی و دهر دهنین له سهر لان
زی ده کشن و تیر به گهل ده لوین	بالنده ده که ونه دهشت و داوین
کی دی به زبی به بی زمانان	ده مرن، ده می به زمه بو مه مانان
نه سپی ره سنی حدودی گوئ بهل	گریه خنه کلک و یال و چوار بهل
با کیشه وه کهن له گوشت هه زاران	ساغان به خورا بهرن سواران
نیواره که هات و راو به تال بوو	دلخوش هه موو لایه روو به مال بوو

په سنی باغی میری بۆتان

میر بووی له تنیشتی کوشکی باخیک	چون باخ له دلی به ههشتی داخیک
تانجیکی گولان له سهر جیهانی	دار سوو بوو سهری له عاسمانی
بالنده نه و هند بوو لهو به ههشته	راست ببوو به ههشتی پر فرشته
کاز دهسته ملان له گهل سنه و بهر	نیوان بوو له ناو چنار و عه ره
نارنج و به می له رهنگی زینی	زهردی که سهر و کولی نه وینی
خورما و هه نار و سیوی داران	لیو و مهم و کولمی نازداران
شه و بو و وه نهوشی تازه دهر چوو	لای پوله گولیکی کات به سهر چوو
گول پیاله می گه وهه ری له سهر چنگ	سهر ریژ له تنوک - تنوکی ناو نگ
دیواره ره زی ته کوو زی ریژ - ریژ	گیرابوو له کهسک و سوور په راویز
پیت و ابوو ستیره ناسی زانا	سال پیوی له واند هه رانه دانا

دەتدى ھەموو شوۋىن و چاۋە-چاۋە
 شىنئايى لە ناۋە دەۋرى ئاۋە
 ھىزۋى رەش و سۈۈرگۈلى شەق و گەش
 لاسا بوو لە خۇشەدل و بەخت رەش

ژوانى زىن و مەم ئە باغى مىردا

ئەو ئاسكى نىچىرى راۋكەرى خەم
 ئەو تازە نەمامى باخى جوانى
 پىۋەندى ئەۋىن بە كۆت و زىنجىر
 ئەو رۆژە كە دەرچوو كاكى بۇ راۋ
 نىرېنە نەما لە باخ و مالا
 تا ھەل ھەيە ھەستە ئەم جىھانە
 تا دەرڧەتە سەيرى گۈل كە ئەى دل
 گەشتىكى بىكە لە دەم دەرراۋى
 بىستۈۈمە ھەيە يەككى بەخت رەش
 رۆژ ئالە دەكات و داد و ھاۋار
 بىچارە لە دەۋرى گۈل دەدا خول
 دەرمانى دلى منى لە لايە
 وا خوايە دەلىم بە گەفت و پەندى
 خۇى دزىمەۋە كەۋتە باخ و گۈلزار
 كەم سەيرى گۈلان دەھانە بىرى
 باخ بۇيە بوو چۆل و دوۋرە خەلكە
 بالاي ۋە كۈۋ سەروى خستە سەر گل
 چاۋسۈۈر و تەپرى نەدىتنى مەم
 سىس و كزى دوۋر لە باخەۋانى
 مامزىكى مەمى دەكردە نىچىر
 شۇڧار و نەيار بىران لە بەرچاۋ
 خەرمانى خەيال لە دەۋرى ھالا
 چەپگەردە نەسازە بىۋچانە
 ترسم ھەيە زوو بچىتە بن گل
 تاۋى لە مەلان بگىرە چاۋى
 ۋەك ئىمە لە ئاخ و داخ و بىۋەش
 بە خويىنى دلى دەۋى بە شەۋگار
 ئاۋارە مەلىكە ناۋى بولبول
 بىبىنم و لىتى بىكەم تىكايە
 رىم پى بلى دەركەۋم لە بەندى
 بىۋ تايەن و سەرسىپى و پەرستار
 زۆرتر دلى دەچۈۋە گۆشەگىرى
 بۇ گرىۋە و داد و شىن بەكەلكە
 فرمىسكى رژاندى بن گۈل و چل

خونچە لە گەلى بەرۈك دەرى كرد
 پشكۆبوو ھەموو گولى ھەنارى
 خۇيان دەھەژاند لە گەل ھەناسان
 گالەى بوو گەلا بە نالە بۆ مەل
 ئال و گەش و سوور بوو رەنگى ئاوان
 ئاھى لە ھەوا بوو پەلە و كەش
 بۆ ئەو لە پەزارە و خەما بوو
 دايبەستە وتار لە گەل گولى زەرد
 تۆش ئاخۆ ئەوين دلى برىوى
 ئەى چىتە كە زەرد و كز ديارى
 تۆش ديارە كە بى مەمى وەكى من
 تۆش وەك منى دوور لە دلەبر و يار
 دەردى مە يەكە و منىش وەكى تۆم
 دلدارى گەيشت و ما لە من دوور
 بۆ يەكدى جگە برىراو و سووتاو
 رەنگ زەردم و رۆژ و بەختمان شەو
 برىارە گلەم نەبى لە دنيا

مىلاقە لە تاوى پەرپەرى كرد
 ھەر دارى وەكى وى لەش بە بارى
 لايان كە دەسى دەكرد بە باسان
 لە سوپى وى لە سەر لك و لە ھەر پەل
 فرمىسكى ئەو ھەندە رشت لە چاوان
 سىس بوو گول و شىنكە كەوتە ناو ھەش
 بولبول خەمى خۆى لە بىر نەما بوو
 زۆر چاوى گەرانە لە دۆست و ھاودەرد
 تۆش وەك منى رەنگ لە روو پەرىوى
 تىراوى، ھەزار پەرى، تەيارى
 تۆش دل بە كول و خەمى وەكى من
 بولبول لە گولى گولەو كرىار
 پىم خۆشە كە ببى ھەمدەمى خۆم
 خوشكىكى منىش وەكوو گولى سوور
 من ماوم و بولبولكى داماو
 بىچارە و چارە رەش وەكوو ئەو
 ھەر جارى كە بىمىاىە تەنيا

مەمۇرىي بەرەۋ باغ دەروا

جى دېتەسەرت لە راست ئەگەر چەۋت
دوو يار ھەيە دلسوۋتاۋە بۇ يەك
رېكەۋتى دەبىي و دەگەن بە دلخۋاز
مەم ھىندە لەشى گرانى نازار
كەۋتە سەرى بىرى دىنى زىنى
ھەستى نەدەكرد بە لەش بەبارى
شىۋاۋىي كەۋتە ناۋ دەروۋنى
ئاۋاتى دلى دەچۈۋ لە پىشا
سەركىش بوۋ دلى پساندى ھەۋسار
زىنىك كە بە رۇژ و شەۋ دەم و ژەم
دەيوست ھەر ئەۋەند بۇ بە ژىنى
روانى لە نەكاۋ مەمە و لە دەر ھات
عيسا گەبى بۇ نەخۇشى ھەستەم
تاساۋ تلى دا دلى و سەرى خول
بى ھىز و توان كەۋت بە بېھۇش
مەم ھات و لە گول خشاندى چاۋى
ئەى گول وتى گەرچى نازەنىنى
لاۋ چاكى ھەچەند ۋەنەۋشى پەرگەش
ھۇ بولبول ئەگەرچى دەردەدارى

ھۆيەك ھەيە دېتە رى بە ھەلكەۋت
لە پرىكى بۇيان دەرەخسى ھۆيەك
نيازيان چىيە توۋشى دىن لە رېياز
رۇژى كە نەماۋو كەس لە ناۋ شار
بىمارى نەھىشت گەرەى ئەۋىنى
چاك بوۋ بە ھەۋاي دىدارى يارى
دەرچوۋبوۋ لە دەستى دەرەنەچوۋنى
ۋەك خدرى نەمەر دەسى دەكىشا
ھىدى نەبوۋ تا گەيىشتە گولزار
گىراۋوۋە ناۋ تەمى خەمى مەم
جارىك بەتەنى مەمى بىنى
ۋا دارى ھومىدى بۇ ۋەبەر ھات
بوۋرايەۋە دل گىرى درا دەم
پىسىرى دىر لە تاۋى بولبول
سەر چىمەنى كرد بە بەژنى گولپۇش
ۋىستا لە پەناى ۋەنەۋشە تاۋى
كۋا ۋەك پەرى كۆلمى سوۋرى زىنى
پىت ناكەۋى بىچە پال كەزى رەش
سوۋتاۋى گىرى گولى بەھارى

خۆشم لە تە بەخت و چارە ڕەشتەر
 بێھوو دە ژيانى خۆت دەكەى و ن
 دەروىن لە زەوى ھەموو بەھاران
 بى نرڤە ھەچىكى زۆرە، بۆرە
 ھەر جايى ھە گول گەڕۆكە سووكە
 دامى دل ئەوينى پى سپاردم
 نايىبى زەوى چەشنى زىنى چىتر
 چ بكا و بە چ بارى چارى دەكرى؟
 لە پرىكى گەيشتە بەژنى زىنى
 ئەو بەژنى لە پەلكى گول بە نازار
 تۆمەز لە مەيى ئەوينە سەرخۆش
 بەرچاوى كەوت مەمى جگەر خوين
 پىلوى چەمى بوون لە زىنى پاپۆش
 دار گول وەگەشا بە ئاوى زىنى
 زىن ژايەو مەم بە تىرى ئەنگوت
 پىنى وابوو مەمى بە خەو دەبينى
 ويستى دەمى تەر بكا بە ماچى
 بۆى ژياوە نچىرى نيوە مردوو
 زىنى لە تەنىشت و دەست لە دەستا
 بى ورتە و لال و پال و كىر مان

تاقە گولەكەم لە گولتە گەشتەر
 دلدارى بەراستى منم من
 گول ھەر نە يەكێكە سەد ھەزاران
 ھەر دلەبرى چەشن و جۆرى زۆرە
 ھەر چىيە دەچى گول و گولووكە
 ئەو سوورە گولەى كە من بژاردم
 وىنەى لە جىھان نىيە يەكى تر
 دلدارى گوليكي وا كە نەمرى
 سەرگىژ دەگەرا بە دەم گرىنى
 ئەو زىنە كە بووى دووسەد پەرستار
 خۆى داوہ تە سەر گياوہ بێھۆش
 ئەو گەوھەرى بى ھەوالە لەو شوين
 لەرزى وەكوو ئاو و چوو لەسەر ھۆش
 فرمىسكى پەرىنە لاقى زىنى
 ئاوانگى تكاند و خونچە پشكووت
 برىواى نەبوو چاوى مەستى زىنى
 ھەر تاكوو مژى گومانى لاچى
 خۆى ھىشتە گەلىك نەزىك نە كردوو
 چۆن ژىنى گەيشتە مەم كە ھەستا
 لە خۆشەوہ ھەردوو گىژو وىر مان

تا كاتى گرىي زمان كراوه
 بەربوونە گلە و نیاز و رازان
 بى بەھرە بوو كاتى پى دەبوورى
 پىشەي كول و كۆلە رەگ دەرىن
 تالانە مژىنى لىو و خالان
 نەژمارە لەوئە ھەبوو نە پىوان
 ھەريەك دەم و دەستى بۇ دەبردن
 ھەر دەرد و كەسەر بوو دادە پاچان
 پىر تىن و دەئايىسا لەبەر مەم
 پەروانە بوو خۆي دەخستە سەر گر
 زۆر خۇشە تالانەوھى لە سەر نوین
 ئاوينەيى جەم جىھان نومايەك
 وا دەستەملان و دەم لە ناو دەم
 ھەلچوو گرى دل لە دل بە تىنان
 مەم وا مەمى زىن دە بوگشە سىوان
 با پىر بىي قولكى مل بە ئاونگ
 مەست بىن و لە شەرمى چاو بېۆشن
 ھەر نوژنى كە رۆيىبوو گەراوھ
 ھەلدە گرى سەرت بچى لە رېگەي
 بىجگە لە نىوانى چۆك و كەمبەر

داخواز بە دلە و بەلىن بە چاوه
 نەم جارە بە گازنان و نازان
 دىتيان گلەيى لە دەردى دوورى
 با دەستى دەبەژنى يەك وەرىن
 دووى تازە نەمام لە يەكدى ھالان
 نۆشيان مەيى دلەرى لە لىوان
 كولم و چەن و لىو و سنگ و گەردن
 سەر بوونە گران لە سوو كە ماچان
 زىن ببوو گەگريكى ھەستەم
 مەم ببوو پەپوولەيەك مەرگ كىر
 بىگۆز نەوھ، ئاشكرايە جى و شوین
 لەو باخە ھەبوو چ سەر سەرايەك
 مەم پىادە و زىن لە باوھشى مەم
 سەر كەوتن و گەيىنە شانشىنان
 زىن وا دەمى مەم دە بمژە لىوان
 با چاو بە بەفر كەوئ لە سەر سنگ
 خويى گەردنى يەكتى بنۆشن
 تۆلەي دەمى دوورى سىندراوھ
 ئەو نوژنە كە ماچ دەچىتە جىگەي
 نازاد ببو لەش لە پى ھەتا سەر

پاوان بوو نىۋانى رانى ھەردوو
 دلدارى بە راست و پاك و خاۋىن
 زەنگ ناگرئ ھەرچى زىرى چاكە
 جوانى و بەھار و باغ و دلەبەند
 نەخوازە ئەۋىن و ھەلەكەۋى بە چەند سال
 چۈن پەسنى بەدەم دەبى چ بىزىم
 پاسدارى لە پاكىزى لەسەر بوو
 چاۋى تەر و سوور دەبى نە داۋىن
 پىس نابى كەسنى بىنچە پاكە
 يەك بۇ يەككى ھىندە ئارەزوومەند
 رۇژىك ھەلى ھەلەكەۋى بە چەند سال
 تى ماوم و كاس و گىزى و وىزىم

مىر و راۋكە ر بەسەرياندا دىن

مەيگىر نەجى دەست لە ئىمە بەردەي
 مەستى كە گەيشتە نازەنىنان
 ھەرچەند بە روالە مەي پەرستىن
 سەۋداگەر و مەستى دەستى تۈنن
 ئەو مەي نە بە رەنگ و بۇ ديارە
 دلەمان بە خۇداۋە بەستراۋە
 مەيگىر دەۋرە لە رىخى خۇدادا
 لەۋ بادە كە دەتگەراند دۈينى
 بىھۇشى تىا سەرەنخوۋنە
 ھەر ئاقە قومىكى لى بچىزىم
 لادەم لە سەرم سەر ئىشى دۈيشەو
 ھۇشم لە دەسم نەچى ۋەكوو مەم
 رۇزى تەمەنم گەيشتە ئىۋار
 سەرخۇشم و مەست بەلان بە بى مەي
 ورتاندى لە من دەمى برىنان
 راستى بە مەيى ئەۋىنە مەستىن
 مەستى مەيەكى لە مېز و كۈنن
 ئەو مەي لە جوانى كىرگەرە
 ھىشۋى مە لە باغى ئەو چناۋە
 بۇم تىكە، پەزارە دەين بە بادا
 سەرخۇشى ھەتە ھەتە دەمىنى
 بە پرىشكى دەروون ھەمىشە روۋنە
 يەكجارى خەم و خەيال بىزىم
 وشيار بىمەۋە لە گىزى و خەو
 مەرگم بەسەرە نەيە ۋەكوو ھەم
 ئاگام نەبىرئ لە خۇم بە يەكجار

هيوای دلی ژار و هه رزه کارم
نیواره که میر له راو گه راوه
فرمووی به هه والی دیوه خانی
لیدن که رهنا و دههؤل و شه پیوور
به ریان دهنه میسه ناسک و گوران
هاو پیاله و باده گیر نه کهن رهو
دیتیان دهر و په نجره ی له سهر پشت
کینه له سهر و ژیان بووه زویر
نهو دلتهر و دلسووتاوی یه کتر
لهو بگروه و بهرده لهو هه رایه
وشیار نه بیوون پتیا ن نه زانی
میر راسته خو که وته شانشینی
گورانندی که کن له ژین بووه تیر
تاریک بوو نه کاری کهس ببینی
مهم چوو له نوینن پالی داوه
به چرا دهر و ژوور که روون کراوه
بمبه خشه نه خوش و بی برهستم
گورهم تو دهمانی چهند نه خوش بووم
نهمرؤ که نه تو ده چوو یته راوی
مهم شوهره سواری پیشرووی میر

جینگایه هه بی که لیتی وه شارم
لهو باخه به له شکر و سوپاوه
با دابه زین بدهین و چانی
ناهنگ بگهری به ساز و سه متوور
بریان بی بی مه سنگی پوران
به زمی مه له کوشکی باخه نه مشه و
پرسیاری دههاته سهر دهمی گشت
پنی ناوه ته کوشک و سهره رای میر
گیر دهه یی به نند و داوی یه کتر
لهو زرم و کوت و زهنا - زه نایه
گویی بیس نییه مهستی کامه رانی
جی ژوانی مهمی هه ژار و زینی
ویراوتی پی بنیته جیی شیر
کوژرایه وه تیشکی کولمی زینی
زینیشی وه شار ت له ژیر عه باوه
به کزیکه وه مهم وهرامی داوه
هیچ هیزی نهوهم نییه که ههستم
تا دوتنی به دوور له بیر و هوش بووم
من خوم نه ده گرت له جیگه تاوی
بیبهش بی له گهشت و راو و نیچیر

سسونا جگهرم نهما سره وتم
 شل بوو له پرىكى هيزى نه ژنوم
 بى ئهركه نهخوش وتى به مهم مير
 ميرم! وتى تووشى مامزىك بووم
 سهرمىگهلى پولى چاوكه زالان
 بوى خوشى دهنا به ئاسكى چىنى
 ده پروانى ههچەند به نيوه ئاور
 پىم وابوو فرشته بوو نه ئاسك
 پىش پىي تو له ناو ههميزى من بوو
 تاژدين له وړينه كانى زانى
 مهم شينه وتى ههلهى بېوشه
 با لهو بگهريين بېته ئاههنگ
 با تاوى به باده سهركهرم بين
 په تياره و شىت وهچولئ كه وتم
 خوم ديتوه وه وا له باغه كهى نوم
 تووشت نه بوو هيچ به تووشى نيچير
 چون مامزى؟ تووشى دل دزىك بووم
 رهوتى دل و هوش دهبا به تالان
 چم دى وهكوو من چ كس نه بينى
 جهرگم دهتوا دلهم دهبوو سر
 له كوئ ههيه ئاسكى هينده ناسك
 تو هاتى و ئهو فرشته ون بوو
 زين گهيوه ته ئيره بى ژوانى
 نازانى دهلى چى زور نهخوشه
 با مهى بگهريت و دهنگ بدا چهنگ
 بى دهردى ئهوينى دل نهرم بين

برای چاک بۆ پۆرى تهنگانه بهكاره

ئهو جوش و خرۆش و بهزم و ئاههنگ
 تاژدين دى كه مهم گهلى كهساسه
 مهم دهستى له ژير شمهك دهراى
 پاپوكهيهتى له پشت مهمى ژار
 دى كاره كه گهنبد و ناله باره
 هه رلاق و دهسيكى بوو به بالى
 زۆرتر مهمى كرد زه بوون و دلتهنگ
 لىنى پرسى به چاو برا چ باسه؟
 بسكى رهشى زىنى دا نيشانى
 جووتى كهزى رهش وهكوو دوو شامار
 بى رۆزى وهها برا بهكاره
 هه رچى زووه خوى گهيانده مالى

کیت دوزمنه چیته داشله ژاوی
 کوتیکه له پیل و گهردنی من
 بیبیله یی هر دوو چاوه کانم
 سامانی مه گهر نه چی، نهوان چوون
 بو چاری نهوان نهما بیانوو
 نهم پیاوه تیهم دهویست به ثاوات
 ناگر ده کوژیننه وه به هوی ناو
 نه مشه وه ده کوژیننه وه به ناگر
 تازدین ملی ناله داد و هاوار
 یه کجی هه موو بازی دا رووه و مال
 تاقیکی نهما به ره وه هرا چوون
 پروانه که چی له باره کردین
 به گریکی له دۆژه هی ده ریناین
 من توور بده ناگری جودایی
 له شمهک له بهرگ له خشل و زهنهر
 ما ناوی نهمر له رووی جیهانا
 کارت که هه یه به ناوی چاکه
 گهر پاکی، نه پاک له خوت جیاکه
 ده یهمن که له پوورگران به فیرۆ
 نه دراو نه شمهک به دهستی والا

نهستی وتی رهنگ له روو نهماوی
 تازدین وتی ماله دوزمنی من
 سه رمایه یی گه وره و گرانم
 مه م بوو، نهو و زین له گیزئی که وتوون
 گهر ناگری بهر نه دهینه خانوو
 مال بو من و بو تو کورپه ساوات
 بیستوومه کهسانی خانه سووتاو
 من ناوی به لاده ری براگر
 مال ناگری گرت له سه ره هتا خوار
 خزم و کس و کار و هۆز و هاوال
 هه رکس که له باغ و سه رسه را بوون
 مه م موزده ده دا به زین که تازدین
 ده ریای خه می لی وشک هه لنیناین
 تو ههسته بچوره کۆشکی شایی
 تازدین هه چی بووی هه مووی سه روبهر
 له پیاوه تیا که گشتی دانا
 له دلی خو دراو ده راوی کاکه!
 قالۆچه وه کوو ده کهن شیاکه
 به ختی که دراو، ببخشه، ببخو
 نهو کاته گیان ده چیته بالا

بازاری ئەویش وەك ئىترە وایە
كەى نرخى بەهەشته دوو وتەى روت
خۇشیت گەرەكە لە رۆژى داویى
یان بەختى بكە لە رىى ەوالان
تاژدینى، چ خوشە ەلکەوئى بۆت
دەستت كەوئى دۆستى راستەقىنە
هیچت نەبى چت لە دەستى نایە
كەى رى ەبە بچتە پىشى نابوت
پىشبارى بەرىكە تاكوو ماوى
پاش مردنى خۆت دەچى بەتالان
ناویكى نەمر بسىنى بۆ خۆت
هیزای ەموو گەنجى سەرزەمینە

پازى دلداری زین و مەم بە گۆنى میر دەگا

شای پایە بلندى خوشەویستی
ئەو سەرورەى ختوى تەخت و بەختە
وەك رۆژ كە لە عاسمانى چوارەم
بى بەرگر و پەردە تیشكى داوى
دلداری و خۆر وەكوو برانە
تیزبال دەفرن نىوانى دەفرن
پازى دلى زین، نەتینى مەم
بلىویرى شرى زمانى ناساز
لەو جووتە وەها بلالو ببوو دەنگ
لەو، مۆم و پەپولە بى برەو بوون
وەك شەوچەرە بوو لە دیوہ خانان
دووى دوور لە ەموو گوناھ و سووچىك
خونكارى جیھانى دلپەرستى
ون بوونى لە چاوشتىكى سەختە
لەم جىگە و رىگە دوورە ەردەم
كام چاوە نەبینى تیشكى تاوى
شیرانەوہیان گەلى گرانە
لەمبەر دەپەرینن و پەردە دەدرن
ہەر ەیندە زیاكە ھاتە سەردەم
ئاوازی دەدا لە چۆل و رىباز
بەو بوو گەرى كۆرى بەزم و ئاھەنگ
بەر ەرت و ویرەبەك ەر ئەو بوون
دلخۆشكەرە بوو لە نىو جوانان
ناویان چووہ ەر كەلین و سووچىك

دەيجوو لە ھەموو كەنار و گۆشە
 ۋا بزانە كە كەوتە زارى شارى
 ۋا زەنگولەشى خرا ملانى
 مندال و ژنان لە دەرک و بانان
 دل پىكەو ە بوونى زين و مەم بوو
 تا تەنپەو ە گەيپە بە كرى شەيتان
 نووك و بەدى ناىە بەردەمى مير
 بۆم دەرپخە لەم گلۆلە تايە
 چۆنى بگريى بە سووچ و تاوان
 تاق بپنەو ە خۆت و ئەم لە يەك جى
 لىم پروونە كە دىنە پروو، ونى و راز
 لىنى پرسە بلى دلت بە كىو ە
 سىنە و دلى پاكر و جوانە
 دەيلى كە دلى لە خۆشكى تۆيە
 خاوەن دەسەلات و بەند و شىرى

ھەر زارى ۋە كوو بپنشتە خۆشە
 ھەر رازى كە جارى كەوتە زارى
 وشتەر نە بەسى بوو بارگرانى
 پىكار و زمان شىر و نەزانان
 گەتياى گىر و وركە زۆر و كەم بوو
 ببوو ە سەر و بن لە بەند و بەيتان
 دەستەوبەجى رى و رى نەبوو گىر
 مير پرسى كە چۆن دەزانى ۋايە
 بۆم پروون كەو ە بپخەرە بناوان
 ھاسانە وتى بپنيرە مەم بى
 شەترنجى بكن لە مەرجى دلخواز
 دۆراندت و برتەو ە لە جىو ە
 ئازايە نەترسە پالەوانە
 دلدارەكى راست و بى درۆيە
 خۆت ئەو دەمە خىوى بىر و ژىرى

***

جوان ديارى دەدەن لە بن نەياران
 زيانباى پترە لە سوود و بەھرە
 مار مارە چوزە و سىپى و رەش و بۆر
 پىك بپنى ھەچىكى لى بخوازى
 جىت چا دەكرى لە تەنگى گۆرا

خوونكار ۋە كوو مارى ژەھردارن
 ماچت كە دەكەن بترسە ژەھرە
 خۆت تووخنى مار نەكەى كەم و زۆر
 ھەرچەندە لە لای بەنرخ و نازى
 تۆزىك لە گەلت دلى كە گۆرا

نەخۋازە كە پەيس و دوو زمانىش   لاي بن چ دەكەي لە چنگ ئەمانىش
ئەي خوايە نەكەي نزيكى سەردار   نە پياوي ھەزار و پاك نە بەدكار

مير و مەم شەترىنج دەلەيزن

شاسۋارى بىنارى خاۋەرستان   خۋاي بەرز و بىلىدى رۇزبەرستان
رۇشن كەرەۋەي بەز و كەز و كۇ   كاتى كە ۋەسەر كەوت لە ئاسۇ
تيرىزى كە رشت و دابەشى كرد   دەۋرى شەۋزەنگى دا و كشى كرد
مانگ بەو كىشە ماتە، كۆي سىتيران   ۋەك پىادە لە گۇرپى ھەلۋەزىران
مير ئەو شەۋە چەشنى شىرى زامار   ھەر جىنگل و پىچى دا ۋەكۋو مار
شەۋگارى گەياندە رۇز بە بى خەو   خەم كەۋتە دلىكى، خەو دەكا رەو
شاي تاۋى كە ھاتە سەرزەمىنى   شاي ئىمە گەيىشتە شانشىنى
فەرموۋى ئەۋى نۆكەرى بەكارن   ھەرچى لە چەك و شەك تەبارن
كى دەس كەرەۋەن ھەلىبىزىرن   دەۋرەم دەن و پاسى من بدىرن
ئەمپۇ دەمەۋى بەسەر مەما بىم   با بزانى كە ئەو چىيە و ئەمن كىم
بۆم بانگ كەن و نابى پى بزانن   تاژدىن و ئەۋانى سەر بەۋانن
مەم دى لە تەلارى مىرى دوو رەنگ   رازايەۋە كۆرى بەزم و ئاھەنگ
ھەر جى پرى خۇش و بۇنى خۇشە   مەيگىر ئەللى خۇش بە مەي بىۋشە
پاش تاۋى بە مەي كە سەرگەرم بوون   شەرمەن كە بە بادە بى شەرم بوون
ھىچ دۋانى ئەما لە دىۋو و لە درىنج   كىشاي وتە تا گەيىشتە شەترىنج
روۋى كەردە مەمى ئەگەر بىخۋازى   ويستم لەگەلم بىكەۋىە بازى

کیشه‌ی من و تویه دهست بکیشه
 هرچی بیهوی دهبی رهوا بی
 نازا و به‌کار و خیسوی ناویک
 بو جوانی نه‌بوو یه‌کیکی تای نهو
 مهرد و به‌نهمه‌گ گران و سه‌نگین
 هاوشادی و هاوخه‌می مه‌می بوو
 تاژدینی وه‌کوو پلنگی به‌برین
 هر شیره‌چه‌کی هه‌رای له‌خودا
 دلگیری برا‌گه‌هانه‌کن میر
 مؤره‌ی له‌دووباره‌بوونه‌دووشه‌ش
 دیان میر و وه‌زیر و شاشی ماتن
 میر بویه‌ده‌لی دوو دهستی تازه
 دیتی له‌روانگه‌به‌کری شوفار
 چاو و دلی چاوه‌نۆری یاره
 بروانه‌چه‌داوی کهوتنه‌داوی
 نابه‌یته‌وه‌تاکوو مه‌مه‌له‌وییه
 لیم‌روونه‌ده‌دهستی مه‌مه‌ده‌نۆری
 جینگه‌ی مه‌می کهوته‌روبه‌رووی یار
 گورجی له‌دهسی چوو فیل و فه‌رزین
 نه‌سپی به‌پیاده‌یه‌ک ده‌دۆراند

نامرازی له‌یستنت له‌پیشه
 کی بردیه‌وه‌مه‌رجی ئیمه‌وابی
 لاویکی له‌لابوو میر، چه‌لاویک
 بوسته‌مه‌ده‌سی به‌سترابوو لای نهو
 سه‌رتۆپی کوران و ناوی گورگین
 هاوبازی و هاوده‌می مه‌می بوو
 زانی چیه‌خوی گه‌یانه‌تاژدین
 ناگایی به‌عارف و چه‌کو‌دا
 رازاوه‌که‌مه‌ر به‌خه‌نجه‌ر و شیر
 له‌م‌هاتنه‌مه‌م دووباره‌بوو گه‌ش
 نه‌سپ و روخ و فیل له‌ده‌رکه‌هاتن
 مه‌م دیاره‌له‌وازی کاری سازه
 نه‌مه‌ده‌سته‌شی برده‌وه‌ده‌مه‌و جار
 وا‌زینه‌له‌په‌نجه‌ران دیاره
 رۆژیکه‌له‌مانگ ده‌گیرئ چاوی
 کابه‌وتی میری من به‌جیه
 با‌جینگه‌یی خوی به‌تۆ وه‌گۆرئ
 میر گۆرپه‌وه‌جئ به‌جیی مه‌می ژار
 هه‌ر چاوی مه‌می کهوت به‌رووی زین
 چاوپه‌که‌به‌جۆرئ هۆشی گۆراند

هؤشى نهبوو دای له دهستی شهشدهست
 فهرموو چ دلئیی، وتی: له ڕیدام
 ویستم له گهلت بېم به هاواراز
 لای ئیمه گرینی دلت ڕهها کهى
 ههرکى بى فریشته یا نه پهريیه
 گهر خواهیش و زۆره بۆت دهسینم
 قهلهاته قهرین و کهوته سههر گهر
 واقى و ڕههیی و سههرى دهماسى
 لهو ڕۆژهوه دیومه هێر و کاسم
 کرمه و له قورم دروست کراوه
 وهک سههلهکه بزووته ڕووته، پووته
 تووشم دى ههزاری وا له ڕیبار
 تاس و وری کرد، له هؤشى دهبرد
 ههلبهستهیه، گفتى سههرهخۆیه
 شازادهیه، شانشینه جینگهى
 ڕووناکییه نهک له ئاو و خاکه
 شانازی زهمینه ناوی زینه
 کینه و ڕقی میری خسته سههرجۆش
 بۆ نایخهنه بهند و بیکهنه پهند
 زیندانی دهوی لهتهک شهتهکدان

لهو دیمهنه مهم وهها ببوو مهست
 ها مهم وتی میر: دهبینه دلخوام
 فهرمووی نه شتیکی وایه دلخواز
 ڕازی دلی خۆت که ناشکرا کهى
 کیت دلبههره، کى دلت لهسهريه
 ههر ناوی بهینى بۆتى دینم
 ههل هاتوو دهیتى بهکرى بهدفعه
 ههرکس وتی یاری مهم بناسى
 زۆر بۆ مهمی چاره ڕهش کهسالم
 بیتچوووه قهرهجیکه لىو کوتاوه
 بهزنى وهکوو دارى ژهقنهبووته
 ڕی ناکهوى تۆی بى به داخواز
 نهو تهوسه شتیکی وای له مهم کرد
 گهرهم وتی راست نییه درۆیه
 نهو شوخه که بوومه تۆزى ڕیگهى
 هیلانه بلنده توخمى پاکه
 بى هه بهرو وینه نازه نینه
 نهو گۆتنى نالهبار و ناخۆش
 گوراندی له پۆلى دهست و پتوهند
 خویخۆرى که نهشکتنى نمهکدان

یه کجاره هورووژمی کرده سهر مه
ههستان وه کوو شیر و دهس به خه نجر
چۆن ئیوه دهسی مهمن ده بهستن
خۆ و هیز و گوری مه باش ده ناسن
دهوکهین به دهمی ده بان لهت و پهت
یاریده ده ری ده بین و کۆمهگ
گۆر گۆریه تی ری له خۆ نه گۆری
گفتی وی له بانی چاو و سه رمان
گیان و سه ری مهش له دهس نه وایه
وا گهردن و پیل و پیو و زنجیر
تاژدین به ری چاوی گرت ته می خه
نان خۆریه تی چۆنی بیت به رهنگار
زیندان بووه جیگه بۆ مه می ژار
بۆ گرتنی مه م په شیو و دلگیر
هه ر تووک و نزا ده هاته بهر گوئ

دوو سه د کوپی پاله وانی ههسته م
تاژدین و چه کو و برای له دوو بهر
وتیان گه لی نۆکه ران بوهستن
بهروانه مه خۆ نه گیز و کاسن
هه ری هک له مه بی و له ئیوه پینجسه ت
تا ماوه تنۆکی خوین له نیو ره گ
هه رکه س له وه چه پ له مه م بنۆری
میر سه ره وه ری گشته خیزی فه رمان
خۆی هه رچی له مه م بکا ره وایه
دهس بهسته و به یده سین له بهر میر
میر بهستی به دهستی خۆی دهسی مه م
چار ی چیه میره خاوه نی کار
خوونکار مه می دایه دهستی دژدار
ئه و شاره هه مووی جوان هه تا پیر
له و رۆژه له هه ر کهس و له هه ر کوئ

مه م له گرتوو خانه دا بۆته چله کیش

جاریک بزه به و ده جار گرژ بوون
گورجی ده یه وئ ده خاکی راکات
پنی خۆشه که چه شنی وی نه وی بی

بهروانه له رووی گه رانی گهردوون
هه رچی که بریک به ره په یا کات
نزمه و هه چی بهرزی سه رزموی بی

نابینى كه رږزى سهرزه مینى
 چه وته، دزه، لاره، خواره، دوو روو
 نه خوازه نه یاری دلسته رانه
 دلسمان ده گری به داوی نازان
 پېشان به هومید و شاد و خوشین
 مهم ده گری به داوی بسکى زینى
 نهو چاره رېشى كزى به خت كه م
 نهو بولبولی ویلى دهشت و چیمه ن
 هاوړازى خه م و كول و كه سر بوو
 تووشى بېوو دهردى گډه شارى
 چال لئى بووه چالى مانگى نه خشه و
 بې خواردن و خه و له رهنج و ئیشا
 دهر ویش كه كورشمه كا له قوژبن
 جارېك وه كوو خواپه رستى به نیاز
 هر تاوه له گهل كولى گرینى
 نهى بهندی دل و چرای دهر وونم
 مه زیت و له راست گه دا به فیزی
 له دلم دهرې كراسى نارام
 له یلى وهره شیتى خوت بینه
 شیرین تری شیرنى كه مېك داد

هر رږزه ده خاته خورنشینى
 وا هاتوو، وا ده بى، وه ها چوو
 هر ئیمه ده هېرئ له م گه رانه
 پینخوستى ده كا له بهر به رازان
 پاشان له دهسى زوو خاو ده نوشین
 رږیدلئى له چال و ژېر زه مینى
 بى دوست و هه وال و یار و هاو دهم
 زیندانی ره شى كرا نشیمه ن
 زیندان نه بوو، گډرى تهنگه بهر بوو
 هر تاوه هه زار چهلان نه جارئ
 نهو مانگه دوو جهوته بوو به یه كشه و
 بووه گډه نشین چله ی ده كېشا
 دوستى نه بى هر شتېك ده كا ون
 گا-گا وه كى دلته ران به دلخواز
 بهو وینه یه رووى ده كرده زینى
 نهى بهسته به تو نه بوون و بوونم
 ناپرسى له ئیمه: چیته زیزى؟
 گیروده بى تو م و نایه یه لام
 چاوى تهر و سووره ژینى شینه
 یادېك به دلت بگا له فهرهاد

دنيا كه له من بووه به زيندان
 فرمايشی خوشهويستی خوايه
 دنيا كه بههشتی گاورانه
 هرچهنده دلم گهليک پرؤشه
 سويندم به دوو ليوی تهنک و نالت
 سويندم به بهری بهیانی لاجانگ
 سويندم به دوو چاوه مهسته کانت
 سويند بهو بزهيهی که دپته ليتوت
 سويندم به نه مامی بهژن و بالا
 تا ماوه همناسه بهک دهزانم
 لهو بنده کهوا شهتهک دراوم
 رؤشم که بهرن به ناخی گلدا
 هرچهنده که مير بهسر منا هات
 بی جی نه بوو زؤر سوپاس کهوا بوو
 سازادهی و من گه دا و هه ژارم
 تۆ رؤزی به تيشک و من گلی رهش
 تۆی تازه نه مامی باخی ژينی
 مهم سیه په پووله بهک له پردا
 تۆ مانگی گهشی و له بی بهشی من
 من لوولوو په ر و نه تۆی هه تاوم
 نه مرؤ به تهنی منم موسولمان
 فرموده یی نهو دياره وایه
 زيندانی دلی به باورانه
 چونکه له ريگهی ته دایه خوشه
 بهو بسکی رهشت به ورده خالت
 بهو هه نیه که شوق ده دا به رووی مانگ
 سهد جاری به شیوی ناو مه مانت
 سويندم به دوو مه مکی شه کره سيوت
 سهد سالی تریش بژیم له چالا
 تۆ ناچیه ده ری له ناو گیانم
 پیت وا نه بی ليت هومید براوم
 ده رناچی هومیدی تۆم له دلدا
 نه مجاره به لانی دوژننا هات
 نهو جل نه به بهژنی من برابوو
 چون ریم ده کهوئ ببيتته یارم
 من چقل و دروو، نه تۆ گولی گهش
 تۆی گهوه هری شه و چراي زه مینی
 ويستی که بسووتی خوی له گردا
 داده رزی به تيشکی تۆ لهشی من
 ليت دوورم و نوقمی ناوی چاوم

با يادی گولم دلډم ده رينئى
 با برزى له شم له گرتووخانه
 ده روئشم و نه شكوت نشينم
 مهم بهرله وه بمرئ مردنى دى
 پا بېووه كه و ته ريزى چاكان
 تيشكيكى گه پشته ناو ده روونى
 هيشتا چله يه ك نه بوو بوو تپه ر
 سوور بوونه وه بوى شتى نه ينى
 هاوېشتى له دل نه وينى تېكول
 گيان باوېته تى چى له لاشى پو و چل
 گولگه شت و به هه شت و ده شت و چيمه ن
 دار و ده وه ن و چل و چيا و كه ژ
 هه رچى كه به دل له وى ده نؤرى
 زينيكى ده هاته پيشى چاوان
 نه ستيزه گه رى ده كرد له چالا

دلدارى هه زار نه وه نده دينئى
 نه سرين له گلينه بېنه تانه
 دلخوښى نه وينى رويى زينم
 نه م مردنه ژينه! مردنى چى؟
 ده رچو و بوو له چينى ناو و خاكان
 روونى دلى بېووه رېنموونى
 سه رپاكى گومانى بوونه باوه ر
 راستى وهرئ هات و كه و ته شوينى
 گول هاته به رى له باتى پېكول
 گه پچارى مناله دارى كو ته ل
 له و چاله وه بوى بېوونه ديمه ن
 بئ گيان و ژياو له ناو، له سه ر به ژ
 هه رچيكى به بېرى يا ده بؤرى
 دلدارى به راستى راسته ناوان
 چاره ي ره شى خوږى ده دى له خالا

زين گله يى نه گه ردوون و چاره رېه شى خوږى ده كا

نه و زينى به داوى دل گرفتار
 تا مهم نه خرايه گرتووخانى
 له و كاته وه يارى كوټ له پئ دى

نارامى له لانه ما به يه كجار
 هيواي نه بېرى له پېك برانئ
 ده وره ي دلى دابوو ناهوميندى

سەيرانگە و شانشىنى دلىگىر
دوژمن بوو لە خواردن و لە خەوتن
بى ھىز و توان و دەستەئەژنۇ
دەتوايەوھە بۆى دلى رەقى بەرد
زەردىك وە کوو رەنگ و رووى خانى
گەر لىي نەدەبۇوھە ھىچ دەرووى پروون
چەم کردووھە بۆچى بوويە دوژمن
مەم بىوھە بەشم، ئەوھەند بە قىنى
تۆ تاقە مەمىك بە زۆر بزانى
تۆى ئاگرى ھەلدەكەى لە كولمەم
خوین شىرن ئەكەى مەمى لە زىنى
سوودت چ وە چنگ كەوت لە بندە
بۆ تووشى كچىكى وەك مەنت كەرد
دوو دل كە بە ئاگرت پرووكان
لاى ھەركەسى بەزم و پىكەنەنە
دەردى دلى خۆت بە مەن بىژە
تۆ يووسى مەن دەخەيتە چالى
بۆى تانە لە چاو و دل كەساسم
مەن بوومە گەدايە چاو لە رىگە
يان بىرى لە دەورى مەم دەھالا

بۆ ئەو بىوھە بەند و كۆت و زنجىر
ئاراي نە بە رۆژ، نە شەو سەرەوتن
ھەر مەم مەمى بوو بە داد و رۆرۇ
لاواز بىوو، بىوھە موويەكى زەرد
بارىك بىوو، چەشنى بىرەكانى
ھاوارى دەكردە چەرخى گەردوون
تۆلەى چ دەسىنى دىيە گز مەن
ھىشتا بە مەنت رەوا نەبىنى
لىم بەدى، برادەرى دزانى
تا گر بگرى بە مەن دلى مەم
تا بىخەيە بەر گەرى ئەوینى
ئەم قۆزە كۆرەت نىشانى مەندە
سووچەم چ بوو پاشى بۆ و نەت كەرد
چىت پى گەمى تۆ جگە لە تووكان
ھەر لای مەن و مەم شەپۆر و شىنە
ھەر ژەھرى كە پىتە رۆى بىژە
گوى نادەيە ناخ و نالەنالى
ھەر چاوەروانى بۆى كراسم
بى يووسپ و بى پەنا و جىگە
دەم دەم دەگەلى دەكەرد سكالە

يېت و نەبى من به بى تۇ خۇشم
ئارام نىيە رۆز و شەو لە دوورى
بەو خوايە كەوا لە ژوورى سەرمان
ھەر ناوہ كە ماوہ خۇم نەماوم
رۆزان و شەوان لە چاوى گريان
سویراوى سوروشكە بۆتە شەونم
نەو زىنى كە ديوتە وا نەماوہ
ئەم جۆرەيە دەردى من شەو و رۆ
لەو جىگەيە كىيە ھاونشىنت
ھىچ كەس ھەيە ئاخۇ بتدوينئ
گىرۇدەيى ئىمە چۆنە بەندىت
ئەي دل وەرەدەر لە لەش بەبى ھەست
پاريزى بكن گەلىك لەو و لەم
لە زمان منەوہ بەرن پەيامى
داخۇ لە چدايە يارى دلدار
داخۇ لە گەلم تەبايە يان زىز
ئىستەش وەكوو سوور گولى بەھارە
كۆشك لە مە بۆتە بەندىخاننىك
ھەرچۇنئ بىي ھەلىك سەرى دەم
خۇزىا لە منىش قەلس ببا مىر

سەد ھىندەيى تۇ منىش پەرۇشم
سووچى منە باشە لىم بىوورى
دەس ناكەوئ لىم بىزىك بە دەرمان
بىداريىە بۆتە كارى چاوم
خوينساو دەرژى ھەناوى بريان
خەو نايەتە چاو كە بىيە خەونم
ژاكاو پەر و پەلكى ھەلەوہراوہ
بى تۇ ئەوہ ژيانمە، ئەدى تۇ؟
چۇن دەيەيە سەر بە دوور لە زىنت
تووشىت بووہ يار و خەمەرەوينئ
تۇش كەوتووہ بار لە لىوى قەندىت
ئەي گيان وەرە بىخە سەر لەبى دەست
چوستى بكن و برۇنە كن مەم
بۆم بىننەوہ زوو لە مەم وەلامى
ناوى منى جارى دىتە سەر زار
لەو كولمە گەشەي نەبۆتە پايىز؟
يان وينەيى بولبولى ھەزارە
پىم خۇشە كە ھەلكەوئ بەھانىك
خۇشتر لە بەھەشتە چال لە گەل مەم
ويپراي مەمى پىم دەخستە زنجىر

هەر جاره کی تر مهمم بدیبا   گویم لی نه بوو با بیا هه چی با
چهند خۆشه له کاتی گیانه لاوم   په نجهی مهمی لیکنی په لکی چاوم

تاژدین و برایانی له بیرى چاره‌دان

بیرئ که له دهردی دل بیوو پیر   خوش گفـت و شیار و زیت و دلگیر
ناگا له جیهان، گه راوی شاران   گیرایه وه سهـرگوزه شتی یاران
گیرانی مهم و گرینی زینی   وهک ناگرئ کهوته رووی زهمینی
هەر تیره و هۆز و ریز و چینی   هەر خییـوی ئهـوین و دل برینی
کئ بیوووه زهدهی دهسی نهوینی   بۆ ئهم دووه کهوته کۆری شینی
ئهم ناگره تهـنیه وه له لاوان   سووتا دلی دلتهـران له تاوان
بئ چوون ئهوی دۆستی دوور وکۆن بوون   تاژدین و سـتی مهـپرسه چـون بوون
بۆ زینی به دهردئ چوو بیوو نهستی   گریان و شه پۆر بری برهستی
تاژدین کولی مهم به جۆرئ گهستی   شیت بوو دل و هۆشی چوو له دهستی
هاواری دهبرده بهر برایان   ئیوه و دووسـئ پیر و که یخودایان
ملکهچ ههـموو روو له کۆشکی شا کهین   با بۆ مهمی چارهـپـهـش تـکا کهین
میر بهـشکه نهـرم ببـئ به جوورئ   له گوناـهی مهـمی هـهـزار بیوورئ
عارف وتی ئهـو له ژیری دووره   دهوپیـکـئ پـلاری شهـرم و شووره
کاریکی نهـیتـه چـنگ به گهـرمی   بیهووده به نووکه نووک و نهـرمی
خۆتان دلی مهـزنوو باش دهـناسن   کئ بیستی به فوو نهـرم بـئ ئاسن
پێک نایه شتیک له کۆر و دیوان   مهـیدان ههـیه لیـی ببـینه میوان

كە بمانەۋى بۇ مەمى بىكۆشىن
 چوار ئاۋىنە و زى دىبەر كەين
 ھەلسوۋر نەۋە گورزى پالەۋانان
 يان مەم دەبى بىتە دەر لە ناو چال
 مىر ئەۋ دەمە باش نەھاتە پىشى
 تاقىيان كەنەۋە لە لاشى بەكرا
 ئەۋ بىرى بە خەنجەران لەتۈپەت
 مىر بىت و لەسەر سەگى ۋەدەنگ بى
 ھەرسىكى مە ئاشى جەنگ دەگىرپىن
 ھەرجى وتى لەل بىجىرئ پەل-پەل
 سازكەين لەھىيەك گەرەك لە خوينى
 بىرپىن بىرپىن بە شىر و نىزان
 ئەۋ چىك و گەمارى زۇرى-زۇرى
 پا كەينەۋە جى لە نالەباران
 دىل بىنە دەرى لە كۆت و پىۋەند
 نازدار و جوان لە سەر تەلاران
 بۇ و بىۋ بىيەن لە نازەنىيان
 نازدەين و چەكۈ لە ئەم وتارە

پىۋىستە كە بەرگى جەنگ بىۋىشىن
 خۇد بچنە سەر و پەرى لەسەر دەين
 بىۋىنەۋە دوۋ دەمى دەبانان
 يان ھەرسى دەخەينە چال سەر و مال
 ھەرىك لەمە شىرى دەر بىكىشى
 نەك ئەۋ سەگە با، لە مەم چ دەكرا
 بۇ تۆلەيى مەم دەبىتە دەر فەت
 پاداشتى كلۆيە گاشە سەنگ بى
 ۋەك دەنكە گەنم سەران دەھىرپىن
 ھەر سەر كە بىزۋوت بىچىتە شاكەل
 كى سەر بىرپىن بىرپىن
 سواران و سەران زىگان و رىزان
 لاناچى بە خوينى گەش نەشۇرى
 بىكەينە جەژن لە ناۋ ھەزاران
 دىلان بگەرى و بىتە گۆۋەند
 «دەستۋ نەرزى» بلىن ھەزاران
 چەپلە و گول و دەنگى ئافەرىنان
 زانىيان جگە لەۋ نىيە چچارە

پاسپارديه ک راده سپترنه لای میر

کاتئ شه وه کی شه وی بهرئ کرد
نه سپی ره شی شه و برایه سهر خاو
گرتیه ده سی گورزه ناگرینی
کینشای له که مهر گه تیخی زیرن
تاژدین و برای له گهل گزنگی
شمشیر له که مهر، جگهر وه کوو شیر
نه سپانی ره سن عه رب نه زادن
په خشان به چه پوک و کوئل و سمکول
خاریان ده دری و دلی نزاران
زرم و کوت و هه و- هه و گوواندن
گوتیان به کوران به ره ی کهس و کار
وا گهر دنی ئیوه ده کرئ ئازا
تاژدین یه کی خزم و که یخودا و زیر
تا که نگن به سی بی زور و بیداد
پی وانه بی مهم گونا هباره
نازانئ که پاتشای نهوینی
دلداری له سهر که سیک بی زال
ئیمه که له گهل مه ما چوارین
ههر چوار سهری مه هه میشه وه ک گو

روژ زینی له پشتی ئه سپی شی کرد
شی زهرده یی تاوی خسته پرتاو
زهرد بؤوه له ترسی رووی زهمینی
نیسئ دهره وین که خو وه شیرن
ناماده یی کار و سازی جهنگی
کیشرانه دهرئ ئه سب له پشتیر
پیت وابوو فرین له خو حه وادان
پیان ده هه ژا دلی چیا و چؤل
بو ناشتنی جهنده کی نه یاران
ههر کهس له خه و بوو رایپه راندن
یان بمرن و یانه مهم بی رزگار
خوشی له کوپکی بمرئ ئازا
له کوپانه وه رایسپارده کن میر
دوستان کز و دوژمنان ده کا شاد
دیلی دهستی دلیه ئهم هه ژاره
دایگر تووه رووی هه موو زهمینی
چاو به سته یه، گوئ که ره، زمان لال
بو به خته وه ری وی چوار دیوارین
ناماده و چاوهر پی شقی نو

یان دهر بکهوئ له بهند برامان
چیمان له دلایه پئی بیتژین
نایکا گله یی له خوئی دوا جار
یان به کری بنیرئ بیته لمان
توژئ کول و کو بهوی دهر پژین
ناخوئی نه گهر بیته سه ربار

میر له بهریان داده نوئی

پاسپارده گه یاندی پاسپی
بو که وله ده بینئ راهه، ریوی
داخوازی ژبانئ شیرئ رووته
میرم وتی شل بجوره پیشئ
زور حه ستمه بینه به ره لستت
فهرموو که له ری دوو چاوی تاژدین
نهم ئاگره دامرینه جارئ
کینهت نه هه میسه ئاشکرا که
دوژمن که له تو پتر به هیزه
پئی ناوئ که بهرگی جهنگ بیوشی
دوو پیاله ده بی هه بن له کن میر
یهک خوئی له دوستان په یا کات
یهک فینکی بدا به توئی له ش و دل
پنک نایه چ شت به توند و گهرمی
سووپی شهو و روژ له ناو جیهاندا
جیهک نه بوو به کری لی وه شیرئ
چالیکئ ده کوئی که وته نیوی
چاری نه بوو که وته کلکه سووته
نابئ دلی نهم کوپانه بیشئ
نهرمی که نه که ی ده چم له ده ست
به خشم مهم و بیته هاوسه ری زین
تا چاری ده که یت هه لیک به بارئ
ئالوژی به هیمنی ره ها که
جئ مهرگی له باوهش و هه میزه
ژههریان له گهروو بکه به خوئی
یهک شیر و یهکئ ژههر ده گهل شیر
یهک ژینئ له دوژمنان جیا کات
یهک زیندوو بهرئ بکاته بن گل
وه ستایی دهوئ و ده هو به نهرمی
بروانه خودا به مهی نیشاندا

داینواوه له بهرمه بؤ نمونوه	تاریکیه لایه، لایه روونه
پیک دئ له شوی رهشا به بیدهنگ	کاریکی به رۆژ نهاته بهرچهنگ
بؤ میری نهوونده پرست له مانه	نهو زؤلی چرووکی دوو زمانه
خونکاری له باری برده باریک	پی بیری له پیش پری به جاریک
رازاندیهوه پیس دلی و دزیوی	هینایهوه هینده شیر و ریوی
پینی داسوووه نهوونده توانی	میر ببوو ههسانی ژیر زمانی
گه ناسی له بیر چوو، کهوته سهر گهر	زوو باوه ری کرد به گفتمی بهدغه
من بۆچمه بی نهوان سهر و ژین	فهرمووی به سپارده بیژه تازدین
لهو رایه که خیوی تاج و ته ختم	نهو مایهیه بؤ شکوه و به ختم
لیم بیرئ منیش له ژین بهراوم	نهو هویه که من بلنده ناوم
تاریکه شهوم، چرامه تازدین	گه نجینه و ههژدیهامه تازدین
زین و مهمی ویستوو پیشکشی بن	خوی دانی وه کوو برابهشی من
لیم زیز بووه من سهیر ده مینم	چی خواستوو من به جی نه هینم
بیریار بی ده سهوله جی رهوا بی	ههرچی به دل و ده می نهوا بی
گنرایهوه گفتمی میر له لایان	راسپارده گهراوه کن برابان
بؤ میر به نزایه سهر گهرم بوون	شیرانی به کینه وانهرم بوون

به کری شوفار داوی مهرگ بؤ مهم دمنیتهوه

پهردهی رهشی شهو که دادراوه	نیواره که رۆژ چرای کوزاوه
نهستیره تیا درهوشی کو - کو	عاسمان وه کوو سیلی پر له پشکو

ئەو رۆژە پەرۆش و مات و خامۆش
مەزنی بە کزی که هاته بەرچاو
کار وانییه بۆ نەبیتە بەر بار
تۆ زین و مەمئ لە دل دەرایی
ماکە ی کول و دەرد و خەم ئەوانەن
بئ کیشە مەمئ لە ناخێ راکەم
تازدین و برای دەخاتە بن گل
پیتی ناوئ هەرا و گورین و راسان
مەم بۆتە خەلووز لەبەر ئەوینی
هەتوان دەسی تۆیە بۆ برینی
ئەو بەندی لە دەسیە بیچرێنە
پەروانەیی ژارە چاو لە یارە
نازی دەمئ، گیان دەدا دەم و دەست
خۆ ناگرئ لە حاندی مەستی چاوی
ژیر گل بکە ماکی دەرد و کیشە

ئەو میری هەمیشە شاد و دلخۆش
دلپێسی گلاوی زۆلی بەدناو
گەرەم! وتی دامەنیشە خەمبار
دەخوازی که شادی بیتە داوی
هەوی ناگری کیشە ئەم دووانەن
گەر پێگە بەدە ی گەر پێکی واکەم
زەهراوئ لە تۆ که لێی نەکەن سل
کارپێکی که پێک دئ سووک و هاسان
تۆ هەستە برۆ و بلئ بە زینی
مەم تینووہ تۆی که ناوی ژینی
تۆ خۆت هەرە مەم لە چال دەرینە
زانپومە که مەم گەلئ نزارە
هەر چاوی کەوئ بە زینی چاومەست
سووتاوہ زووخالە جەرگ و ناوی
بەو بۆنە گیانی مەم بکیشە

کەمیان ئەوہیە که گوئ لە مستن
رێشانەدەرە بۆ گوناھ و تاوان
گوپچکە ی دلی وان بە دەستی گوپیە
پێسان بە جوان دەگرنە باوہش
راست، لار و خوار، بەراست دەزانن

سەردار هەنە باش و کاردورستن
خۆش باوہر و سادەیی لە باوان
گوئ نادەنە دل که زۆر بە جییە
بە گلێنە سپین گەلێکی چاوہش
باوہر کەری پیاوی دوو زمانن

چيان يېى بلتى ھەر دەلتىن بە چاوان
خۇراناھ گىرن، دژن، بىھ كىنن
گوى نادەنە راستى و درۇيان
كاريان دەسپىرنە دەس چرووكان
دەزگاي مەزنان كە رزد و بەدفعە
سەردارى كە خىوى بىر و ھۇشە
باش تاقى دەكاتەو دەراوان
چل جار دەگىرن چەلىكى دەپىرن
ھەركەس كە دەپىتە كار بەدەستى
لەو گىفتى ژيانى گەل دەكەن تال

نايكۇلنەو بەيخەنە بناوان
ھىمنايى و پشوو بە كەم دەبىنن
زوو بايى دەبن بە بىرى خۇيان
بىبىچە و ھىچ و پووچ و سووكان
لتى كۆوہ بوو، بوو بە دارى بىتەر
بۇ چىنى ھەژار دلى پەرۇشە
دانانى لە دەورى خۇى گلوان
گۆشتىكى گەنيوہ چۇنى دەكەرن؟
با ھۇشى ھەبى و بەخۇى بوەستى
با گوى كپ و كەر بكا و زمان لال

مىر بەو بىرەو دەپىتە لاي زىن

زانايى شيار و ژىر و بىرورد
شۇفار وەكوو بىووە رىنموونى
دەلدارى زىنى داوہ تاوئ
تا ئىستە ئەوى كرا بىراوہ
بە خواری بزوتەمەو لە گەلتان
ئەم كارە كە كارى سەربەخۇ بوو
بىچارە ئەوئەندە چاوى لىت بوو
بىستەم لە بژىشكى ژىر و پىر بىر

واي پەردە لە رازى مىر وەلا برد
بەم بىرەوہ چۆوہ ئەندەروونى
فەرمووى كول و كۆ لە دل دەراوى
ئازارى مەم بەھىچى داوہ
بىمبورن و مەيگىرن لە دلتان
تۆزىكى گوناھى چاوى تۆ بوو
ھۇش و دلى لا نەمابوو شىت بوو
شىت چار دەكرىن بە كۆت و زنجىر

ئەو مېۋە يېيى كالى بوۋ خستەمە چالى
خۇشتەر بوۋە ئىستە تىك گەشتەن
ۋا ئىستە كە بوۋنە يەك دل و گيان
نرخى دل و دلستەرى دەزانن
رېتان دەكەۋى بېن بە ئاۋال
دلدارى لەسەر ۋە پاتشاھە
سەرکۈنە يېي مەم بکەم ئەگەر من
مەم بوۋ بە ئەۋىنى تۆ گرفتار
تېرى دەسى تۆى لە دل چەقىۋە
تا تۆى نەبوۋ چى نەبوۋ لە پىشا
بىكت ۋە کوۋ مارى رەش مەمى گەست
زنجىرى كەزىت لە گەردنى خست
تۆ كرتە نچىرى بازى چاۋت
ھەر خۇت بچۆ لای و بېدۋىنە
ئەى خۇنچە يې سوۋرگولى نەشكوۋت
ئەو تىنۋوۋە چاۋەكەى فورانى
ئەى ئاۋى ژيان بچۆرە كىن مەم
زىنىكى دوۋسەد بىرىن لە جەرگى
ئەو ئابروۋمەند و خىۋى شەرەمە
لەو گەتە كولايمەۋە بىرىنى

ماۋەى گەيىنم گەياندە سالى
جوئى نابنەۋە كاتى پىك گەشتەن
بۆ يەكتىرى ھەر دوۋ بوۋنە بىرىن
دل چەسى يەك، لەبەردلانن
يەكتەر بىزىن لە جىي دەمى تال
مەم سوۋچى نەكرد و بى گوناھە
پىم ۋايە خۇدام دەبى بە دوزمىن
جەرگى بە بژانگى تۆ بىرىندار
كولمت دل و ھۋشى لى دزىۋە
ئەم سورمەيە كى لە چاۋى كىشا
پرچت دەس و پىي و دلى ئەمى بەست
گيان و دلى بۆ تە بۆتە پىخوست
خاۋپىچە بە تالى بىكى خاۋت
زنجىرى لە دەست و پى دەرىنە
رەزگار بکە بولبولت، بىن جوۋت
تۆى ۋا بکە ئاۋى تۆى بگاتى
ھەر نامرى كە پىتى تەر بكا دەم
بە ۋاتەيە كەۋتە گىزى مەرگى
ئەم دل بە ئەۋى كولاۋ و گەرەمە
يەكجارەكى ھاتە جۋش ئەۋىنى

زۈۋوخاۋى ھەجى ھەبوو دەرى کرد
 شەرمىۋىنى پەردە بوو لەبەريا
 سەررېژ بوو زۈۋوخاۋى دل لە ليۋان
 بە كۆلىكى بەگور پەراندى سەرپۇش
 كەم مابوو كە خۇشى راپىتىنى
 پا بو ۋە چىك، چىلى نەبوو گىر
 باراندى لە چاۋى مىر تىكەى ئاۋ
 مەى سوۋرە رزا لە زارە شىشە
 گرتى بەزەبى بە دەردى زىنى
 بېھۋودە بوو ويىستى بىدوۋىنى
 كۆ بوۋنەۋە لىي بەرەى كەس و كار
 ئەم خويىنە بەجى نەبوو كە رشت
 زىنى لە جىھان كە نەبوۋە تاكى
 ھەرگىز نەكەۋت پەلەى لە داۋىن
 چۆن وردى دەكەى بە بى بەھانە
 ھەلكاتە ھەزار و بى گوناھى
 بەم زۆرە گىيان لە لەش جيا كا
 كەى كۈشتى زىن بە من رەۋايە
 بو يارە نەخۇشە گەشكە دارە
 من چۆن لە دەسى دەدەم ھەۋايى

خويىناۋى دلى لە چاۋ سەرى کرد
 دلدارى بە پىلى چەشنى دەريا
 لەمپەر كە ۋە لا برا لە نيۋان
 دەرياي كەسەرى كە ھاتە سەرچۆش
 ۋاي زۆرە ستاند شەپۇلى خويىنى
 ئاۋمالكى رقى دلى رەقى مىر
 دوۋى ئاگرى جەرگى زىنى برزاۋ
 پىت ۋابوو ھەزا ھەزارپىشە
 پا بوۋە دلى لە كىمى كىنى
 زىن بى دل و دەم شەلالى خويىنى
 گىيا لە سەرى درىزى شەۋگار
 وتيان ئەمە چى بوو بۆچى كۈشت
 زىن گۈلبىنى باخى شەرم و پاكى
 بى سوۋچ و گوناھە پاك و خاۋىن
 ئەۋ گەۋھەرى شەۋچراى جىھانە
 كەى ۋا بوۋە مەزن و پاتشاھى
 بەمچۆرە دەخاك و خويىنى راكا
 چى ئىۋە دەلىن، وتى: نە ۋايە
 كۈشتەى مەمى بىكەس و ھەزارە
 زىن ئاقە گۈلىكى باخى شاىى

نه سرين له دووچاو و بار له ليتوان
 هاوار ده گه يشته عاسمانان
 مهم مرد و ژيانى دا به نيوه
 هستا و له سمنيرى پالى داوه
 دى مير ده گرى به تاوى باران
 خه مباره، هه زاره، ليو به باره
 گوږى ته كه بوته رېبه رى من
 مابوو وه كوو مهم له چالى رهدا
 چاريكى بكه ي كه پنى بچارى
 ده رچوونى نه دى هه تاكوو نه مړو
 گيانم ده فرى به دووى گياندا
 رابرد و گيان گه يشته پاكي
 گيانم ده نه وند زه بوون و كز بوو
 گيانى مهمى گه ييه كه وته پيشى
 وا گه ينه ژيانى خوش و نازاد
 ده ستملى يه كن له عاسمانان
 بى جى نيبه جنى هه يه له هر جى
 بوونكى مه فرشته يى خودا بوون
 نه مړو له به همشتى پيك گه يشتن
 مانيان نه مړه و نه ما جيا بوون

ده ستمى كه سوكار به جارئ شتيوان
 بووه شين و شه پور له ناو جوانان
 له پرى وتى: يه ك ده هات له ريوه
 زين پيشى كه مردبوو ژياوه
 ده يروانى له هاودهم و له ياران
 هه رچى كه س و كار هه ده داره
 رووى كرده براى وتى سهرى من
 گيرابوو گيانى من له له شدا
 هه چاوى له ليوى تو بوو جارئ
 بو هيشتنى نابروو، دلى تو
 وا نيسته كه خوت رچت نيشان دا
 روى رمش و لمش له ناو و خاكى
 چمنده لشمه كه له خوى و مرز بوو
 پى دمر نمده كرد له دمر و نيشى
 ده رچوون له جيهانى پوچ و به رباد
 به ربوون له كه مهندي دووزمانان
 گيانى كه پاك فرى له سر جى
 هاوچوونى يه كين مه لين جودا بوون
 گيانى مه كه پاك و پاك رهوشتن
 وا نيسته به جارئ دلنيا بوون

دەرياي بەزەوى خودايە بەشمان
 گيانمان گەيىنە ھەواری ھەرمان
 نە ژيانى خوشک بە کاک سپاردن
 مايەى ئەوئ بئەشە لە دۆران
 ئەم خۆشن و ئێوہ بۆ پەرۆشن
 مەم پيشەرەوہ بۆتە رېبەرى من
 چيم ديتووہ ئەو نيشان منى دا
 زۆر پايە بلسندتریش لە شا بوو
 پىخوستيە تانجى پاتشايى
 بئەترسە لە گيژ و تۆز و باھۆز
 ئوای کەوتم و گەيمە کيوى سينا
 ئەم بوو کە لە گيژى رايپەراندەم
 پاكانەمى کرد لە لای خودای تاک
 لەو کاتەوہ مەم نەماوہ مردووم
 مەم پيەم دەلئى تۆزئى تر بويستە
 پيى خۆشە خەموو نەبئى کە کوشتوو
 تەرمى مە بە ناو و داو وەشێرن
 ھەمدەم بە مەم لە بەزم و گەشتى

تينوو لە زەوى کە ماوہ لەشمان
 قابىلکى گلین کە خاکە سەرمان
 نيتەر نيە ترس و خۆ وەشاردن
 نە توانەوہيە لەوئ و نە گۆران
 تۆزى مە گەييشتە رۆژى رۆشن
 مەيکەن بە کر و ھونەرەوى من
 ئەو پيرى کە من دەسم بەوى دا
 گەرچى لە روالەتا گەدا بوو
 جئ بەرزە لە بارەگای خودايى
 گيان و دلئى بۆتە شيوى پيرۆز
 کيشاي دەسى من بە رى ئەوينا
 مەم بوو لە بەزەى خودای گەياندم
 ھينامیە دەرى لە پەردەکەى خاک
 پيو و نەبئى من ئەويستە زىندووم
 خوازراوہيە ئەو گيانى ئيستە
 ماللاوا بکەم لە ئێوہ گشتوو
 تەنيا ھەر ئەوہەندە راسپيرن
 ديسان دەگەریمەوہ بەھەشتى

زىن دوا پاسپىرى خۇي بە كاكى دەلى

۱. پاسپىرى زىنىۋا بىو بۇ مىر
 ۲. كۆپىت بى گيان و دل سەر و زىن
 ۳. ئەو يەك دوو ھەناسە دوا پىشوو من
 ۴. ھەر رۇزى بەرى كە من مەم گرت
 ۵. لەو ناوچەيە خىوى دەستەلاتم
 ۶. مەم بۇ من و كامرەوايى بۇ تۇ
 ۷. چاوت لە بەشم نەبى كەسى من
 ۸. دانىشە لە تەختى سەرورەرى خۇت
 ۹. سازى بدە كۆرى بەزم و ئاھەنگ
 ۱۰. سەرخۇ بىكە سادە و روالان
 ۱۱. گىش ماىيە بى بەزم و شادومانى
 ۱۲. لە خواردن و خواردنەو بىن ساز
 ۱۳. ئازاد بىكرىن كەنىز و بەندەن
 ۱۴. پەخشان بىكە زىر و پوول و پاران
 ۱۵. لىم خىر كەو پۇلى نازەنىنان
 ۱۶. جوان بىن و بىچن لە دەور و بەرمان
 ۱۷. با گەرە و كەيخوداش لە ناوا
 ۱۸. بۇن خۇش و گوللاو بلا گەلىك بىن
 ۱۹. بۇ ئىمە نە باوى ئاو و خاكە
 ۲۰. ئەي مەزنى بىلىنداپايە و زىر
 ۲۱. ھەردەم دەبەرت مەن دووسەد زىن
 ۲۲. ھىوام ھەيە خەم نەخۇي لە دوو من
 ۲۳. شەشەنگى كەساسى و خەم گرت
 ۲۴. پەيدا بوو بۇم لە رىي خەباتم
 ۲۵. خەم بۇ من و پاتشايى بۇ تۇ
 ۲۶. بۇ تۇ ھەموو شت، كزى بەسى من
 ۲۷. لار دابنى تانچ لە سەر سەرى خۇت
 ۲۸. كۆۋەند بىگەرت و چەنگ بدە دەنگ
 ۲۹. دلخۇش بىكە پىر و كۈنەسالان
 ۳۰. چى خۇشى دەرن بە زىندەگانى
 ۳۱. دەنگ داتەو دەنگى ساز و ئاواز
 ۳۲. رزگارى درى بە دىل و بەندەن
 ۳۳. كۆيان بىكەو گەلى ھەزاران
 ۳۴. خوين شىرن و دەم بە پىكەنىنان
 ۳۵. با بىنە سەما لە دەورى تەرمان
 ۳۶. پىرۇزى بىكەن لە پووك و زاوا
 ۳۷. پىويستە پتر لە ھەر شىتىك بىن
 ۳۸. پىك گەيشتنى دوو گىيانى پاكە

گیانمان له بههشتی لیک دههالی
داخوازی بهرام و بونی خوشن
ناواش بکه نیسته بو مهم و زین
با جوان بکرین به چهشنی نهو دهم
رمبازی بکهن به یادی جاران
دلخوش بن و لاوکان ببیژن
چونت به دلی مه جیه جی کرد
بو میش وه کوو نهو چرا و برا بی
دلخوش بی و شاد و دهم به خنده
ریکیان خه به چهپک و بهزم و ناههنگ
جیی دوو کهس و ناقه چاوهیهک بی
بترووسکی له دوورهوه له بهر تاو
دلیان له گولانه بووک و زاوا
کاری مه که سووک بېم له لایان
زینی نه به ناو و دل دهنیژن
زین مردن و زینی چاره رهش بوو
خوی بیت له گهلم گلم وه سه رکا
سوار بی و بچی شان به شانی زاوا
مهم بی کهسه هر نهوی برابه
هر مالی که دهمده خهی له مالی

له شمان که دهچینه گور و جالی
لهو بهز مه فرشته تیده کوشن
روژی که ستیت دها به تازدین
بازار و شهقامی شار و دهم چه
با دهر چنه دهشتی شور ه سواران
بوتانی لیان بیتنه جیژن
وهک نهو دهمه خوت ستیت بهرئ کرد
هیوامه له گهل منیش وه ها بی
بو تهرمی منیش دوو سی نهو هنده
پیشمان خه گورانییژی خوشهنگ
دهر بهستی وه کوو کهژاوهیهک بی
زیر کفتی بکهن هه مووی دهر و ناو
بهلکی گولی رابخه له ناوا
بمگوینمهوه چهشنی بووکی شایان
کیزوله به دلپری نه بیژن
بهز می ستی خوش و روژی گهش بوو
با نهستی جل و خشل دهر کا
تازدین دهری خا نه سپ له خواوا
مهم چون بوو که نهو ستی درایه
لهم رووه نه توش هه یا به سالی

هر چټكى بهخت دهكهي له ياران
 دمس پر كه بهرئ دهكهي گهدايان
 پټ دټنه گمشه و بزه كلؤلان
 هر رږځئ كه دهگري دمستي بڼدهس
 نهسرين ددهسري به چاوي گرياو
 شادي كه ددهي به دل خمينيك
 دلخوشي ددهي بهوي له شيندان
 چند هلدهكهني رهگي ههژاري
 مزگهوت و ميوانگه چيت درووس كرد
 چند كووه دهبي پيتاك و باجت
 پيشمهركه و نهفسهران و نوكره
 هرچندي كه خوښمزان دهنيزي
 چي دټه دهست ههمووي گر و ورد
 واي دانئ به ناو جيازي من بي
 پاش بارئ بلان بهرئ كړئ بوم
 كمس نهوشي شتي كمه زني مهم
 بو بووكي كه با بهچنگه، نهنگه
 بو ټيمهيه جني نياز و ثاوات
 يهكجاريه كوچ و ريگه دووره
 دهر ماوي له بيري خوت من و مهم

هر خواردنئ دديدهيه ههژاران
 چند دالده ددهي به بيپهنايان
 هر بهرگي دهكهپته بهر شرولان
 هرچنده دهبي به كمس له بټكس
 هرچندي دهكهي به دادي دماو
 ههتوان كه دهخپته سر برينيك
 ديلاڼ كه ومدر دهخي له زيندان
 تا پټ ههيه پيتي كوردهواري
 دهرمانگه و فيرگه ريگه و پرد
 چند ريز دهنري له تهخت و تاجت
 مانگانهيي كار بهدهست و نووسر
 چند خوښي له دوژمنان دهنيزي
 تالان و برږ له دوژمني كورد
 با گشتي لهسر نيازي من بي
 پيم ناكړئ هيچ بهرم له گهل خوم
 شانازي بكه له كن نهو و نهه
 بهردووي مه نهگهرجي گوري تهنگه
 نهو جينگهيه دوور له بهزن و بالات
 راسپيري كه زوره، ليم بيووره
 چندي له دهست دي زور نهگهر كهه

مەم تاج بەسەرىكى ئەو جىھانە	خزمایەتى مەم بە كەم مەزانە
ھەلدە گرى ھەلىگرن بە شانان	نەرمى كە دەچىتە گۆر خانان
بۇ گۆر و بەرەو مەرگ بە پى دىم	ھەر چەندە منىش لە لای ئەو جىم
لەم مردنەشا بەخت پەشم كەى	خواكەى نەچى چىدى بى بەشم كەى
روومان لە يەك و دەسى لە مل كەم	بەننىزە لە ژىر گلا دەگەل مەم
بۇ ئىمە نە جىى پەرۋشە مردن	مىوانى مەم چ خۇشە مردن
فەرەموى دلە كەم سووتاوە بۇ تۇ	مىر كەوتە گرین و داد و رۇ-رۇ
بۇ ئىوە لە دلەمەوەم پەزىوان	سۆيىندم بە خوداى خويە و نەدىوان
بەھىنە لە مردنى بىستە	خۇت ھەستە سەرىدە بىدوئە
كەس نابى لە يەكتىرەو جودا كا	زىندوو بن و بچنە ناخى خاكا

زىن سەرى كۆشتەى خۇى دەدا

سەردانى مەمى گەلى رەوا دى	زىن ئەو بەزەبى لە پرووى برا دى
دەريای لە جوانى كەوتە گەوھەر	رازايەو ھەر لە پى ھەتا سەر
ئەستىرە لە دەورى رۇزى ھالان	ئەستى بە سەتان لە دىدە كالان
دەرچوون وەكوو دور دەرىن لە قاپۇر	چاومەست و بەلەك خىر و كەزى شۇر
كوا ماوە كورى گەدا و كچى مىر	دەرويشە دەچىتە دىدەنى پىر
دل بەستەيە زىن و مەم كەمەندە	ھىوانە لە كۆشكە وا لە بەندە
زىندان بووە باخى نازداران	دەرگا كە كرايەو لە ياران
دى مردووە نايە دەنگ و خوستى	چووە سەر مەمى بەرلە زىنى ئەستى

مال بیکهسه کەس نییه له مالا
 کوژراوه تهوه گهری ژيانی
 بئێرۆنه چرا و پلیته سووتاو
 هاوبهندی گران و هاوخه می بوون
 دهه چوو له سهری مه میس پرووسکی
 هالا نهوی ژوور لهوی نهووتر
 تا بوونه یه کییک و پیک گه یشتن
 شه رهش له مه بوو به رۆزی پرووناک
 بئێ خۆش نییه رایی لهو خهوی خۆش
 پیت وایه که نه بووه ئه و شتانه
 راگو یزتن و توانه وهی درۆیه
 چیدی له گیان بلیی زیانه
 له م رازه گرنگه شاره زا بوون
 بردنیه ده ری له ناو خه یالان
 تا کهنگی ده نووی له خه و به بیدار
 هاتۆته بهرت گیان و ژینت
 و ناوی ژیان و ته ره که لیوان
 هه له چوو تهپ و دوو که لی هه ناسه
 فرمی سکی له چاوی مهستی باری
 سه ریۆشی دراند له سنگی نه رمی

گیان چۆته ده ری له به ژن و بالا
 والا به قوتووی دوری گیانی
 گولزاری وشک بووه به بئێ ناو
 پرسی له کهسانی هاو ده می بوون
 وتیان له ده ریوه هات ترووسکی
 یه ک وینه یی مانگ و رۆژ، ئه ووتر
 یه ک بۆ یه کێ کهوته تیشکه رشتن
 به م جو ره درموشی سه رده می چاک
 له و کاته وه مه م نه ما له سه ر هۆش
 تا چاوی دلت له سه ریه تانه
 گیان تیشکی خودایه سه ریه خۆیه
 خوین لانه یه بۆی، نه خۆی گیانه
 هاو ری که له گه ل مه ما گرابوون
 پشاند هری باش بوو بۆ هه والان
 نهستی چووه بن سه ری مه می ژار
 هه له بینه سه رت بینه زینت
 تینووی؟ چووه له مه ره روو له نیوان
 له م مردووه به و وتار و یاسه
 زین دهستی گه یانده دهستی یاری
 نه سه رینی رفاندی پووشی شه رمی

جەرگى كەڭرى رەقى دەتاوان
 رايىمالى لە دەورى كۆلمە بسكى
 رۇژ تىشكى گەياندە مانگى بى تىن
 پىت واپوو كە رۇژ ھەلات لەويدا
 گيان بىنەو ھەر بە باي ھەناسەم
 بووزايەو ھەشېراو لە زىنى
 ھىز كەوتەو ھەر، رەوى زەبوونى
 تىن ھاتەو ھەر دل و ھەناوى
 لەو مردوۋە بوونە خوڭن لە لەشدا
 خالى رەشە بۇ تە بۇتە كابە
 لىو بمۇزە لەباتى ئاۋى زمزم
 ھەر سوۋرى بەدەى حەجەت رەوايە
 مەم چەشنى پەپوۋلە چوۋ ھەرەو مۇم
 سوۋتاندى پەرى گەرى ئەوينى
 جىيى راز و نىياز و گەتوگۇيە
 پەروانە وتى تە شەوچرامى
 زىن! گيانى مەمى بە گۇرى چاۋت
 زىن! دلېرى تۇ بە تىرى برژانگ
 زىن! جەرگ و دلەم بېرشتە بى تۇ
 زىن! بى تۇ ھەموو شىتېك درۋيە

گرەيى بە كۆل و كزەى ھەناۋان
 باي گەرمى ھەناسە و ھەنسكى
 روۋپۇش كە ۋەلا درالە روۋى زىن
 تارىكى مەرگ ھەلات لە جىدا
 ئەي مەم! وتى بۇت گەلى بەتاسەم
 بۇي ژايەو ھەم بە گەتى زىنى
 داي تىشكى ئەوين لە ناۋ دەروونى
 ھەر چاۋى كەوت بە مەستى چاۋى
 فرمىسكى كە ھات بە چاۋى رەشدا
 ئەي مەم ۋەرە رابە لاۋى چا بە
 رووم تى بگە روۋگە خۇشە من بم
 لەم بەژنە كە نەخشى دەستى خوايە
 باۋەش ۋە كرىم و چاۋەرى تۇم
 ھىشتا نەبېوۋ نىزىكى زىنى
 سەرخۇشى يەكن بە رەنگ و بۇيە
 زىن ئىژى پەپوۋلە رېنومامى
 مەم! خۇشى و فېنكى دلەم ناۋت
 مەم! داۋمە بە تۇ دلەم بە شەشداڭ
 مەم! داۋى خەمى مە گەشتە بى تۇ
 مەم! سىنەيى من بەھەشتى تۇيە

زین! گهر دنی دل لهرسته بؤ تو
 زین! بهسیه گیان له تاوی تو سووت
 خوینیان له ههناو و چاو دهچؤرا
 پینکها تووه ریکه کار و بارت
 گهر میر ده گهر! له دووی نه مانت
 زین بؤت بووه هاوسه ری هه میشه
 لوقمان نه وه تا، نه گهر نه خوشیت
 بؤ دهسته ملان فره ی نه ماوه
 لوولوو پهری رۆژه لات بپشکوو
 مردووش بی، نهوا له سهر ته عیسا
 بیتگانه یی بهرده، ناشنا به
 نهو شوخی هه میشه چاو له دوو بووی
 ده رچوو له خه یال و بؤته مالت
 بیتهووده مه ده ژیان به بادا
 رابویره په لهت چیه له مردن؟
 وا باشه له گهل مه بیتیه کن میر
 بؤتان دلی ئیسته گهرم و نه رمه
 به خشنده یه مه رده خیتیو یوردن
 چی مایه یی به زمسه ساز دراوه
 میر دووره درؤیسه، راستگؤیه

مهم! نهو مهمه سیوی دهسته بؤ تو
 مهم! بؤ مه نهو یسته پروو گه یه پرووت
 نهستی و کس و کار که بوون له گؤرا
 وتیان بده موژده بهخته یارت
 بؤ زین که زه بوون بیوو گیانت
 وا میر به زه یی ده کاته پیشه
 وا ئاوی ژیان، نه گهر نه نوشیت
 مه جروون! نهوه له یله سهر تی داوه
 بولبول نه وه تا نهوی گولت بوو
 په روانه بی، مؤمه هه لگریسا
 دیوانه یی ده رده، رابه! چابه!
 نهو پهریه که توی به نارمزوو بووی
 هه رچۆنی دهاته بهر خه یالت
 دهست مه خه بهر بهشی خودادا
 دهه نئ ده می زین و دمس له گهردن
 خو ژیر که ره ها که کۆت و زنجیر
 پیروژه یه سیبهری له سهر مه
 نازایه گهلئ له چاکه کردن
 هه رچی کس و دۆسته بانگ کراره
 خوشبهختی و خوشی رووی له تویه

ئاۋاتى دىلت بەجى دەھىنى
دەتداتى ھەممۇى بە سەرفرازى
دركاندى دەمى لە جىنى ۋەراما
لام بىكەس و دىل و بى پەنايە
خانۇچكەيە جى گەمەى منالە
زىنباريە جى گوناھ و سووچە
پىاو چۇن دەبى خۇى بەوى سىپىرى
بەخشندەيە بۇ ھەممۇ گوناھىك
ئاكارى بەجىن و رىك و پىكن
نەخش و كرى خال و بسكى لىن كرى
ئىتر بە كەسم نەماۋە كارىك
گىانى لە خەوى نەزانى ھەستاند
بىن مردن و چوون و ترس و باكە
خستىنە بەھەشتى نازدارى
خۇشى و گەشى گشتى بۇ مە كۆمە
مۇرىن و دەچىن دل و دەروون پاك
مەى پىك گەبىنى لەۋى دەنۇشىن
زۇربان ھەيە تۋوى پىس دەچىنن
بىن ئابرو پەل دەبن بەرەو گۇر
رازوۋەتەۋە پەرى و فرشتە

ھەر بىگەيە ھىچ دىلت نەمىنى
زىنت دەۋى چى تىرىش دەخۋازى
مەم بىستى ئەمانە تۋزى رامما
لاتان ئەۋى مەزن و پاتشايە
تەختى ۋى بنى لەسەر خەيالە
دەزگايەكى دۋور لە مان و پوۋچە
خونكارى بە مردنى نەۋىرى
خۇم داۋەتە دەستى پاتشاھىك
خونكار و ھەزار لە لاي يەكىكن
ھاۋىنەيى پروۋى زىنى چى كرى
لەۋ ئاۋىنەدا ئەۋم دى جارىك
ۋەستاي من و زىنى دلمى ئەستاند
ئەۋ خىۋى شىكۆيە، پاكە، تاكە
ھەر لەۋ دەكرى سوپاسگوزارى
دەستى بەزەيى درىزە بۇ مە
زۇر باشبۇۋ نەگەينە يەك لە پروۋى خاك
دوۋ نۇبەرى باخى ناز و خۇشىن
دىلدار كە لە سەر زەۋى دەمىنن
داۋىن تەر و شەرمەزار و سەرشۇر
گۆۋەندى مە خۇشە لەۋ بەھەشتە

مرزگىنى دەدەن لە چوونى ئىمە
 كوا ئىمە دەچىنە كن فرشتان
 جىنى دلەبر و دلەپان جودايە
 ھىوام ھەر ئەومند ھەيە لە لاي ئەو
 كاتى كە نزاى لە دەم براوہ
 ھەروا نەزا لە ژىنى تالا
 گيان دەستى لە ئاو و گل كە بەربوو
 پەروانە لە رۆشنایى ھالا
 شانازى دەكەن بە بوونى ئىمە
 جىنى ئىمە بلندترە لە گشتان
 بو ئىمە ژوانگە لاي خودايە
 ھەرچى زووہ بچمە بارەگاي ئەو
 دەرگاي بەزەيى خودا كراوہ
 بالداری گيانى فرىبە بالا
 بە نيازى گەيشت و بەختەوہر بوو
 جىمالە زەوى لەشىكى والا

شىن بۆ مەمى ھەزار و كوژرانی بەكرى بەدگار

دەيگوت ئەوى شىنى بۆ مەمى كرد
 بوو شىن و شەپۆر لە ناو جزيرئ
 بۆتانی لە گەورە تا بچووكان
 داراو و نەدار، بلند و نزمان
 دەرويش و بەریش و مەستى بادە
 كوڤخا و بەرەلا و ھەلە و شەل و گىر
 چاويان تەر و قوربەشان و رەشپۆش
 بىگانە و دوورە دەست و خۆيى
 بۆ شوئى دەرويسى بەكرى پركين
 بۆكوئ؟ وتى سىسەمارى بەدفعەر
 ئەو رۆژە كە ئەو ھەزارە پى مرد
 گش پياو و ژنىك و لاو و پيرئ
 زاواو و خەسوو خەزور و بووكان
 زانا و نەزان، نەناس و خزمان
 پاك و بەچلەك، بەكولەك و سادە
 گشتى وەكوو يەك ببوونە شىنگىر
 پەيدا نەدەبوو يەككى دلخۆش
 ھەر كەس بەرە تەرمى مەم دەرويسى
 تا گوم ببى، كەوتە داوى تازدين
 ئەى ماكى ھەموو بەلا و گزى و گەر

پىستىر لە ھەموو سەگ و بەرازان
خوئ پىۋە كەرى دلى برىندار
چىدېت دەۋى كەتنى خۇت بە من كرد
ھىشتا دەتەۋى لە دەس مە دەرچى
بتكەم بە يەكەم لە تۆلەيى مەم
لاشەي سەگى چەسپى سەرزەۋى بوو
رەۋىناكى نەدى لە ناو چىرادا
ھاۋىشتىيە سەر لەشى مەمى ژار
شالاۋى دەبىرد ۋە كوۋ زەھايى
بۇ تۆلە گىيانى وىش بىكىشى
پاپاي بوو لە مردن و نەبوۋى
زۈۋ پى و دەسى خستە بەند و زنجىر
كۆمەل لە دواۋە مات و سەرشۆر
بۇ ھەركەسنى ماكى دەرد و خەم بوو
ئاگاي كە لە بىردنى برا بوو
دەروازە و بەندى تىك شكاندن
تەرمى مەمى گرتە مېز و باۋەش
گرىيان لەگەلى بە تاۋى باران
دەنگى دەگەيشتە عاسمانان
رەۋىيان دەرنى بە دەم سەماۋە

نەي لەمپەرى بەردل و نیازان
ئاۋرۋوبەرى دلتەرانى دلدار
كۆست كەۋى ۋەك مەمت لە من كرد
نەۋ دەردە كە دات بە مەم لەسەر چى
بىگرە لە دەسم دەبانى دوو دەم
يەك بر سەرى بەكرى پى نەۋى بوو
كاتىكى كە ھات بە لاي بىرادا
دايگىر لە سەرى كلاۋ و تۆمار
دېۋانە و ھار لە تاۋ بىرايى
نيازى ھەبو ھەرچى يىتە پىشى
كى لە دەمەدا بىا تىخوۋنى
ھاۋار لە دەسى بىرايە كن مىر
تەرمى مەمى كەۋتە پى بەرەۋ گۆر
كۆتەل كە لە پىشتى ئەسپى مەم بوو
تاۋدېنى لە بەند شەتەك درابوۋ
زنجىرى لە دەست و پى چىراندن
ئەنگۈچكى سىپى نىايە ناۋ ھەش
خىزم ۋەكس و كار و دۆست و ياران
شەپەي دەس و سىنەيى جوانان
ھەرچى ژن و كىژە پۆر كراۋە

بىر مەنگ و خەنە لە خوڭ شەلال بوون
 پىيان ھەلئەگوت بە بەند و باوان
 ھىندىكى لە پىش تەرم سەماكەر
 مەر دەسەر بە چاۋ و چاۋ بە ئەسرەن
 چىنگى دە کوتا بە سنگى نەرما
 ۋەك ئاۋى ژيان لە ناۋ رەشىدا
 زوھرە بە سەماۋە كەوتە ناۋ تەم
 لە سوۋى دەتۋاۋە جەرگى كىوان
 گرپانى ژيانى كەردە تالى
 جەرگ و دلى رى بە كەند و كۆ بوو
 بوولەرزە دەكەوتە نزم و بەرزى
 فرمىسكى كچان بە ھۆى كولى دل
 بارانە لە سەر گولان دەبارى
 پەيدا بوو، نىشانى شىنە بۆ مەم
 رەشيان لە بەرايە بۆ مەم و زىن

گشتى لەپ و پەنجە سوور و ئال بوون
 رىزىك لە كچان يەكئە لە لاوان
 پۆلىك لە دوايەۋە لە خۆ دەر
 پىر كەوتنە ناۋ بەتاۋ دەكەن شىن
 زىن ھاتە سەما، لە پىشى تەرما
 پەخشان بىۋو موۋى بەسەر لەشىدا
 ئەو كاتى سەماي دەكرد لە تاۋ مەم
 رۆ-رۆى كە دەھاتە دەر لە لىۋان
 دار و دەۋەنى دەگەل دەنالى
 لەو شىنە مەرۋ ئەۋەند ۋەكۆ بوو
 رەۋتيان دلى عەرزى پى دەلەرزى
 ھىند دادەۋەرەنە روۋى ۋەكوو گول
 پىت ۋابوۋ لە ھەۋرەكەي بەھارى
 چارشىۋى رەشى ژنان ئەۋىدەم
 روۋپۇش لە روۋان كرايە پەرژىن

زىن دلى بە بەكر دەسوۋتى و بۆى دەپارتەۋە

لاشكى تخیل لە بەينى دوو دار
 ئەو لاکە كەلاكى ماكى گەر بوو
 كىشەي لە زەۋى تەرە و تونا كەرد

دىان كاتى كە گەينە قسنى بەر شار
 زانىان ئەۋە بەكرى مەرگەۋەر بوو
 تاژدىنە سەرى لە لەش جيا كەرد

بارايه وه بؤى له مير و تازدين
 هرچهنده به سووچه لى بيوورن
 جياوازي به چى بى باش و ناباش؟
 دايى له به ريوه بؤ مه مانان
 نهو روزه به ديشى دا به به دكار
 زور هسته لىكى هه لوه ژين
 گهنجى هه بى ماري وا به لوه
 مار هويه كه گهنج نه چى به تالان
 هيج دور نه بوو نابرووى مه چوبوا
 راستيو دهوى بؤ مه دوستى چا بوو
 گومرايى ده بوو به ربه رى مه
 پيروژ نه ده بووين له كورده واري
 زور زور نه مه گى هه به له سه رمان
 دؤراندى له رپى مه دا زيانى
 هيوام هه به شاد و به خته وهر بى
 لهو جى كه من و مه منى ده نيژن
 با هه بكهوى له بهر ده رى مه
 پاسى مه بديرى لهو جيهانى

چيروكى به كر كه گه بيه كن زين
 بياوچاك له رق و له كينه دوورن
 بى فهر كه به چاكه نه درى پاداش
 خوى سازده رى ههرد و عاسمانان
 رۆژى كه نهو بى دا به دلدار
 چون ده كرى كه پاك له پيس وه شيرن
 لاي سووره گولان دروو رواوه
 گول سبه به دور له درك و دالان
 گه ر پيسى وه كوو به كر نه بووبا
 هه رچهند به رواه ناته با بوو
 گه نه نه ده بوو به له مبه رى مه
 وا ده نه ده چوين له شه رمه زارى
 نهو رپگه بى پاكي خسته به رمان
 هه رچهنده به خوى گه يشت زيانى
 پىم خوش نيه هيج گرى وه بهر بى
 ئيدى به سه نابرووى مه ريزن
 نهو بيووه سه گى كى پاسده رى مه
 لاي نيمه بنيزرى با گيانى

ئاوينه به زينه، نهو به روونى
 كى به خشى كه سى له دهستى بمرى؟

بروانه به زهى دل و دهروونى
 ئاوينه و ئاو گه ماري ده گرى

هر کس که به زه‌ی خودانه‌بینی   نه‌پرووکتی به ناگری نه‌وینی
 نه‌کولایی له ناو نه‌وینی پاکا   پیی وایه کس نه‌و شتانه ناکا
 پاگان که به زه‌ی خودا ده‌بینن   وه‌ک هۆزی فرشته دووره کینن

زینیش له سوئی مهم دلی ده‌توقی

دل گه‌سته‌یی هه‌ژدیهای نه‌وینی   کوژراوی دوو چاوی مه‌ستی زینی
 گیراوی گونا‌های بینگونا‌های   سووتاوی گر و دومان‌ی ناهی
 نه‌و تازه نه‌مامی وا له‌به‌ر دل   به‌ژنی به نه‌کامی که‌وته بن گل
 وه‌ک گه‌وه‌ری گه‌نج به خاک سپیرا   ماریشی له پیینی وه‌شیرا
 نه‌و کتلی چه‌قا له بن سه‌ری مهم   ده‌یگوت که سه‌رم بلند و گه‌ورهم
 کوا کتلی که شان له شانی من دا   کئی نوستوو وه‌ک مهمی له بن‌دا
 شای کۆمه‌ل و هۆزی سه‌رفیرازان   میوانمه ده‌بم به جیی نیازان
 زین هات و له ده‌وری کتلی هالا   لینی کرده نسی به به‌ژن و بالا
 خوین هه‌لده‌وه‌ری له چاوی نالی   ده‌توایه‌وه دل له ناله‌نالی
 چاوی وه‌کوو هه‌وری خاکه‌لیوه   پێژنه‌ی به گوری دهرشت له جیوه
 فرمیسکی له گۆری مهم که باری   ره‌نگا به مراری گۆری یاری
 چه‌ندی ده‌کشاند له دل هه‌ناسه   تیکرا نه‌وی خزمه یا نه‌ناسه
 فریادی بلند ده‌بوو به گریان   کئی بوو دلی بو‌ی نه‌بی به بریان
 پێشمه‌رگه و نه‌فسه‌ر و وه‌زیران   ده‌رویش و له‌پیش و لاو و پیران
 دلدار و جوان و نازمه‌نینان   دارا و نه‌دار و دل‌برینان

رؤ-رؤ ده گه ييشته چهرخی گهر دوون
 بردی گور و هیز و تاو و تینی
 ده یگوت به سهد ناخ و زاری ئه ی یار
 باخ بووم و ببوو یه باخه وانم
 وشکه، کزه، زهرده، پهل وهر یوه
 بادامی دوو چاو و سیوی کولمه م
 بی ناز و له هه لوه رینه بی تو
 توی خاوه ن و تو دهناسن و بهس
 میوه و گول و په لکی داوه شینم
 بسک و خه ت و خال بده م به تالان
 بو تو قور و خول و گل و هسه رکه م
 وه ک گیانی په ژار و پر له ئیشم
 هه ر په لک و شکوفه و چلیکی
 توش جینگه ده گوری، جی له گوری
 بو تو نه بی با بچی به فیرؤ
 هه ر پارچه یه کم ده خسته شوینی
 کاتی که ده مرم و دیمه پالت
 چاوی به لک و برؤی که وانیم
 سه ر سینه به نه رمی مه م به کالی
 نه ممایی، ده بی چ بی وهرامم

ویکرا وه کوو زینی دل به خه م بوون
 هاوار و گرین و داد و شینی
 رۆنیشته له په نای سه ری مه می ژار
 نه ی خیی دل و له ش و گیانم
 له و رۆژه وه باخی خوت نه دیوه
 شللیه یی لیو و پسته یی ده م
 دوو مه مکی به ره و شکینی لیمؤ
 لیت پروون بی که نادریته ده س کهس
 نه م به ژنه له سه ر تو راوه شینم
 شه بوون و وه نه وشه و هه لالان
 وه ک گول شه کی دروو ده به رکه م
 بسکان هه موو تابه تا بکیشم
 نه م باغی گولمه به ریک و پیکی
 بو تو بوو که بیی و لینی بنؤری
 من جوانی چ لی ده که م به بی تو؟
 ترسم که نه با دلت ده مینی
 جوانیم و منیش که بووینه مالت
 لیتم ده وئ ره نگ و بووی جوانیم
 سه ر کولمه به سووری لیو له ئالی
 بسکی ره ش و به ژنی وه ک نه مامم

نە يىگانى كەمايەسى و پەشىنى
 رازاومەوۈ بۆت لە چەشنى نۆ بووك
 سەر خۇشت ئەكەم بە بۆن و رەنگم
 تورت و شەقە مەمكى شەكرەسىوم
 بىگۈيزەوۈ سازە كار و بارم
 ترسى نەگەيىن بە يەك بەسەرچوو
 ئاخىكى دواى بەژىنى ھىنا
 لەش كەوتە زەوى و چراى كوزاۋە
 نوئ بۆۋە دووبارە داد و ھاوار
 ديسان لە قورى پەژارە راچوون
 گىرايەوۈ كۆز و كۆرى شىنى
 فرمىسكى وەراندە سەر گلى مەم
 بارانەيى چاۋى خىزم و ياران
 ئەو گۈرچە وا مەمى تيا بوو
 بوخچەى گول و بۇنى خۇش كراۋە
 پىك گەينەوۈ دوو مەلى بوھىشتى
 وا كىردمە يار و ھاوسەرىنت
 رابوردنى خۇشى ئەو جىھانت
 خۇش ھات و جىگاي لە بانى چاۋە

چى لامە دەبى بگا بە خىۋى
 بۆ ۋەى كە لە دىدە تا نەبىم سووك
 ۋەك پىشۋوۈ بەژنى شۇخ و شەنگم
 ئامادەيى ماچى تۇن دوو لىوم
 ھەرچۇنى منىت دەۋى تە يارم
 گۈرچەيى تۆ دەكەينە پەردوو
 ھامىزى لە كىلى مەم ۋەرىنا
 گىيان ھەلفرى چوو بە لاي خۇداۋە
 لەو كۆمەلى پەر پەرۋش و ئازار
 توۋزالكى بىرىنى كۆنە لاچوون
 ژان چۆۋە دلان بە مەرگى زىنى
 ۋەك جۆ و پلۇسك و چەم، ھەموو چەم
 شۇرايەوۈ گل بە تاۋى باران
 قاپۇرە دورى كە داخرا بوو
 سەرپۇشى سەرى كە ھەلدراۋە
 زىنى شل و مل خرا تەنىشتى
 ئەى مەم وتى مىر دەبگرە زىنت
 پىرۋز بى لە تۆ و لە دەزگىرانت
 لەو گۈرچەوۈ مەم ۋەرامى داۋە

***

زانى چىيە نرخی خۇشەويستى

نەو رازە گرینگە ھەرچى بىستى

دلتەنگ دەژيان و دلنيا چوون
دۇراندنى بۇ نىيە دلى پاڪ
ژيانىان نەمرە و لە ناو بەھەشتن
ئامادەيە لاي خودا بەشى وان
گيان خۇشە بەھۇي ئەوين جيا بى
دلدارى بوئ لەباتى ژينى
خۇش و گەشەيەك لە ژين نەبىنى
خو يارى دەبى و زيانى ناك

بۇ وانەيە ئافەرىن كەوا چوون
خاككوى نەبوون و چوونە ژىر خاك
ئەو يارى كە پاڪ و پاڪ رەموشتن
ليو توونى و كام لە يەك نەديوان
ژيان خۇشە لەگەل ئەوين برا بى
ھەر كەس بە جوانى چەشنى زىنى
يان وينەيى مەم لە رىي ئەوينى
سەر دائى لە رىي نيازى پاكا

***

بە نياز و نزاى جگەر برىنان
بەو دلتەرى دوور لە كامەرانى
بەو چاۋە فرىشكى ئال دەرىژى
خوايە بە خوناۋى ناۋى سوورگول
بەو شىتى ھەژارى لەيلى دلتەنگ
ئەي خوايە بە پىك گەيىنى ياران
بەو زىنە كە كەوتە سەر كلى خەم
ئەو كاتە كە دەردەچى گيانى
بۇ دوايى نەيىتە دارى بى بەر
گيان و دلى فىرە باۋەرى كە
خاۋىن دەمە، كەردەۋەي گلاۋە
سەرگەرمە بە كارى پىچەۋانە

ئەي خوايە بە نازى نازەنinan
ئەي خوايە بە شىرنى جوانى
خوايە بە دلى ئەوين دەچىژى
ئەي خوايە بە نالە نالى بولبول
ئەي خوايە بە ئاھى لەيلى بىرەنگ
ئەي خوايە بە ئاھى ليۋبەباران
ئەي خوايە لە رىي كولى دلى مەم
بى بەش لە ئەوين مەھىلە «خانى»
پىغەمبەرى خۇش بوئ ھەتا سەر
بى كىن و لە دۈستى پرى كە
سەرزارەكى زۇر بەچاۋ و راۋە
ئاكارى لە كارى چاك نەبانە

مه يهنله وه هينده بؤ كول و خهه
 با بهر بهزه بيت كهوئ وه كوو مهم
 هه رجه نده نه چوته ريزي پاكه
 بيه خشه وه كوو به كر به چاكه

چقلى مهم و زينان

زور سهيره نهوانه چون ژيا بوون
 دوای كهوتنه ژير گليش وه ها بوون
 كي فيري چ بوو له كاتي ژينا
 پيشهئ نه مه بوو له ژير زه مينا
 له و گوره كه زين و مهم تيا بوو
 تومزه به نهوينئ ناو درابوو
 رسكا بوو دوو نه مامي سهركهش
 راش و شل و شين و ناسك و گهش
 تورت و شق و پرگهلا و به سيهر
 يهك شهنگه بي و يه كيش سنوبهر
 نالان به يه كا نه مانه چين-چين
 وهك دهسته ملان ده بوون مهم و زين
 گلكوي به كرى چنوكي به دكار
 داريكى رواند دروو، چقل دار
 تينكول گر و پهل-پهل و رهش و خوار
 وهك كووتى بنى له به هره بي پار
 هاويشتى پهلئ به ره وه نه مامان
 هر تهنيه وه پيچى دا هه تا سه
 هيدى نه بوو تا له يه كدى كردن
 هر خويه كه ده يگرى به شيرى
 وا دياره له مردنيش ده مينئ
 پيوازه سه گانه يهك بكهئ شين
 بهر ورده ببئ له ناو گولاوئ
 هه روزه له لايه كي له تي كه
 نيوانى تهنين و بوو به له مبه
 چقلى مهم و زين به زين و مردن
 ناچيته ده رئ ده لين به پيرى
 بهد خوي چوو، خووي دهنگ ده چينئ
 سه د ناوي بدهئ به شير و ههنگوين
 رايگويژه له سيهر و هه ناوئ
 قه لشاوي پري كه زوي سپي كه

شه كرى له په لانى داببيژه
پيت وا نه يې بؤت ببښته شووتى
دوشاوى له سهر گه لا بېرژه
به هرهت نه وه: بؤگه نيو له ليووتى

پياوچاكي څه ون به به كرموه ده بينى

ناگا له جيهانى پير يه كئ پير
گؤيا هه بوو پيرئ دووره دنيا
سهر گهرمى هه واى خودا پهرستى
خواناسى به دل نه سهرزمانى
چه وسابوو له رڼگه دا گه لئ سال
تيكه ل به خودا ببوو به جارئ
خواه خوا بوو هه موو دلؤبى خوښى
هر ليكى بنايه په لكى چاوان
جاريك له نيوانى رؤژ و شهودا
بالدارى گيانى كه وته گه شتى
وا تاج به سهر يكي شوخ له دهرگا
ويستاوه به هيمنى له جيوه
نهى پايه بلند وتى نه تو كيى؟
به كرم وتى مامى پيرى زانا
نهو دهرچوو كه بووم دل و به خترهش
نهو كؤشكه ده بينى هه شت نهؤمه

گيرايه وه بؤم شتيكى دلگير
ده زيا له چيايه كا به ته نيا
دايگرتبوو بيري خو شه ويستى
دلروونى نه وينى راسته قانى
تا گيانى له سهر له شى ببوو زال
بئ نهو به كهسى نه ما بوو كارئ
ده يزاني گه ليك شتى نه بينى
ده يدى لمى سهر به ژ و بن ناوان
يان نيوه شيار بوو يان له خهودا
چوو گهر دشى كرد له ناو به هه شتى
زؤر قؤز و ته يار له رهنك و بهرگا
روو خو شه، گه شه و بزهدى له ليوه
نهو كؤشكه به كئ ده كا كه توى لنيى؟
به خشيمنى به زهدى خوداى توانا
لاى زين و مهمى كراومه هاوبهش
هى وانه حهوت يه كيكي خؤمه

لیرهش نهوه چاوه دیری وانم
 زور به خته وهرم گه لی به نازم
 لام وایه که لیره راده مینی
 زین تالکهری زین و دوزمنی مه
 ناگات له جیهان ههیه نه لیره
 هه رچهنده به دل به وان نه یار بووم
 نه مهیشت که به یه ک بگن به خوشی
 خوم کرده چوقل له بهینی وانا
 بروانی به لام به چاوی دووربین
 کی زور له جیهان زیانی خۆشه
 کی ره نچدهر و دل به دهر د و ئیشه
 بو ئیره نهوئ وه کی ههوییه
 تا تو له به کیکی چاونه پووشی
 لای واییه هیچ به بیر و ژیرئ
 من زین و مه م له سهر زه مینی
 کیشامنه بهرئ به داخ و دهر دان
 نهو چهرمه سه ره م که داوه پییان
 هوئ من بوو به وان درا به هه شتیک
 نازدین وتی چون ده بی که توئ کوشت
 بی گوت که خودا له ویش ده بوورئ

پیشه م وه که پیشه، دهر که وانم
 دۆستیانم و پاسه وانی رازم
 له و باره وه دوودلی ده چینی
 چون رو نه بریت له ناو جه حهنده م؟!
 جیم ئیره به گوئ له من بدیره
 ماکه ی گهر و به دفهر و گه مار بووم
 ههر یه ک له ده سم زووخواوی نۆشی
 خوشم له سهر ئه م شتانه دانا
 ئه م تالیه دای به ریکی شیرین
 زور وایه که لیره دل په رو شه
 دوا ی کۆچی دوا یی زور له پیشه
 وه ک دوزمنی سه ختی خوینه خو ییه
 بو ویدی بکۆشی با به کۆشی
 دوو شووتی به دهستی هه لده گیرئ
 تووش کرد به په زاره و گرینی
 دهستم له جیهانی ئیوه بهردان
 وایسته ده بینی چۆنه جتیان
 دایانمئ ئه ویش له هه شتی مشتیک
 چی دیته وه رتی که خوینی توئ رشت
 به خشی نی کهری به قه لتی شوورئ

خستم هه چی ده بووه بهر هه لستم
 رزگار نه ده بون له بهند و بهستم
 وهک کونده به بوو ژيام هه يا چووم
 هر دهر دئ له دل هه بوو په راندی
 دهر چوون دلی تنگ له چاوی تنگم
 نووسراوه نه ویش له چاکه کاران
 ده یکه لیه وه زوری به هر ه داران
 ناداته نیشانی خونه ناسان
 دووی دوژمن و دوست له بهر مهم و زین
 بیرى من و تو له وانه دووره
 هر باشیه دیته ریت له پاشان
 پیت شادن و کز بی بۆت په روشن
 له گونا و هه له ی نه زان ده بوورن
 گهر یار و نه یاری، سهرنخوونی
 گهر دوژمنی راکه قاچی گهستی
 گهر دوور بی له کاری پیس و ههرزه
 ههرچون بی به زه ی خودا ده بینى
 هر بنده له سهر بریک به هانه
 هر خوی که سی بی که سه و بزی کار
 باش ورد بهر وه تی بگه چ جووره

بۆتان که وهره ز بیوو له دهستم
 وهک مار نه وی هاته پینشی گهستم
 وهک دهر دی گران له گهل په یا بووم
 نه وهستی که نه له من وه شاندى
 ناسووده کران هه زار له چه نگم
 گیرا بووه بوی نرای هه زاران
 کار هن به رواله ناله باران
 خوا رازی گرینگی خوی به هاسان
 پروانه ده به خشی به کر و تاژدین
 نه م رازه گهلئ نه یین و کووره
 ههرچونئ ببی نزیکى پاشان
 گهر یاری به دل له ریت ده کوشن
 گهر دوژمنی نه له کینه دوورن
 ناکهس نه چی هر ببی تخوونی
 مرداره له شت که سه گ په رستی
 دلدارى گهلئ بلند و بهرزه
 هر کهس که ده بی نزدیک نه وینى
 به خشینى خودا به دوور مه زانه
 نه خواهه له گهل هه زاری دلدار
 له شیه به سهر بری مه بووره

دۆستان دەپ چەندە بەختەۋەر بن
بەدكارىيە بۇ بەكر بەكارە
ھانات بەرە بەر خۇدا ھەمىشە

دوژمن بە ئەۋىننى بە ھەرەۋەر بن
تاۋدىننى دەبەخشى يارى يارە
دلدارىيەكى پاك بىكە بە پىشە

چى ئوۋسىۋە و بۇچى ئوۋسى

پىپۇرى وتەي بەنرخ و كرمۇل
بىنھۇشە وتار پەرىنە پەستە
سەرخۇش بوۋە ھاتەران دەبىزى
دىۋانەيى باادە بىر بلاۋە
ۋەك دەنگى نەينىكە دەنگى نايە
گەر شۇرى بخاتە سىنگى گويدىر
چۈن تازە دەكەۋنە سەر گەر و گال
بۇر و كەۋە، زەرد و پەش، سىي و سوور
ھىندى شىر و پروتە، دەستەيەك كۆك
ۋىزەي موكرى و لوران و سۇران
ھۇنىومە بە بەند و باۋى كوردى
بى جىشى ھەيە و شتى لەبەردل
پروانە دەزانى زۇرى پەندىن
دەرخستى رازى دلستەرانە
دلدارى بەھەشتە، بىنە، ژىنە

ئەي گويگى ژىر و زىت و پىتۇل
خانى لە مەيى ئەۋىننى مەستە
سوۋراۋى بە شىرنى دەچىزى
نازانى كە تىرە يا تراۋە
ھەرچىكى كە پىت دەلى ھەۋايە
بى جى نىيە خۇشە دەنگى بلوۋر
لەم نامەيەدا بە چەشنى مندال
ھەرچىكى دەسم كەوت مت و موور
ھىندىكى چىروكە، ھىندى چىروك
زاراۋەيى بۇتىان و گۇران
كۆم كەردەۋە گىش درشت و وردى
پوۋچىشى ھەيە و پەر و بە كاگل
پروامە گەلىكى دل پەسندىن
ئاۋاتى دلسم چ بوۋ لەمانە
جوانتر لە ھەموو شتىك ئەۋىنە

گیانی که ئه‌وینی بۆته مایه وهک رۆژه ئه‌وین به‌تیشکه، رونه
 هه‌ر رێه‌وێ رووی ده‌لای خودا بێ
 گیان و دلی سه‌خت و ره‌ش له‌ ئاسن
 تۆزیک له‌ ئه‌وین به‌ سه‌ر مسا که
 هه‌ر دل که ئه‌وین بکا به‌ پیشه‌ی
 گه‌نجینه‌یی رازی بێ-نیازه
 هیچ که‌س نییه‌ بێ به‌شی ئه‌وینی
 دوو تیره‌یه‌ چی له‌ سه‌ر زه‌مینه
 یه‌ک چاو ده‌برێته سه‌ر کچۆلان
 ئه‌و گه‌وه‌ری دل ده‌دا به‌ ماچی
 خۆرای له‌ ده‌ستی ده‌رده‌هێنن
 ئیدیش به‌ هه‌وا به‌هه‌شتی ده‌کړئ
 خوا لای وی له‌ کولکه‌ بۆته چه‌رچی
 جا هه‌ر که له‌وانه‌ یان له‌مانه
 له‌ ژبانی ده‌ته‌کنه‌وه و که‌ چووشن

وه‌ک ئاوێنه‌یه‌ و خودا نومایه
 خاوین که‌ره‌وه‌ی دل و ده‌روونه
 با بێ و به‌ ئه‌وینی شاره‌زا بێ
 ئاوێنه‌ ده‌بن ئه‌وین بناسن
 پاش تۆزێ بنۆره‌ زیری پا‌که
 دل‌داری بگا به‌ پنج و ریشه‌ی
 کارسازی له‌ لایه‌ کاری سازه
 که‌مه‌تر هه‌یه‌ زۆر به‌ که‌م نه‌بینی
 یه‌ک چاوی له‌ ژینه‌ یه‌ک له‌ دینه
 بازاری نه‌دیوه‌ چۆته‌ چۆلان
 پنی وایه‌ به‌ هیچی دیکه‌ ناچی
 کۆشکیکی به‌ پووشکه‌ لی ده‌سپینن
 فیزیکی ده‌گاتی ده‌ستی ده‌برئ
 ده‌بداتی به‌هه‌شت به‌ ریش و پرچی
 بێ-په‌ره، کویره، رێ نه‌زانه
 بیچاره‌ به‌جاری ده‌م له‌ پووشن

ورد‌ه‌کاریه‌کی ده‌روێشانه

مه‌یگنێر بده‌ پیم مه‌ییکی کۆنه
 ئه‌م رایه‌ل و پۆ و چنن و ته‌ونه
 پێشم بلی ئه‌م جیهانه‌ چۆنه
 پیت وا نه‌بی هیچ و خه‌ونه

له دوايه نه مانه، گډره، مهر گه
 ريشه دلى خوش له سر خه مانه
 ده سمايه يي ژين و بوون له عه رزي
 هينديكي درشته هيندي چووكه
 داخم كه نه مر نيه و سهر يكه
 وهك ريكي ده خن كه رسته بو ژين
 ديسانه نهون كه هوى نه مانن
 گهر ناو نه بي توري خول به بايه
 ههر لاش و سهرى مرو ده هيرئ
 تو زاشي نه وه كه وردى كردوون
 ههر كه وتنه بهر، بلاو و پرژن
 لاي ناگره گشتي به كديگيرن
 ههر مانه وه يه به بډگه نيوي
 نه مر و نه ژيه ژياني گاور
 خاوين به هه وين و چاك رهوشتن
 نه وه دنكه به ناو و داو ده چيني
 لني دهرده كه ون پهل و گول و چل
 گيره دى ده كهن و ده بي به تيشوو
 تل پي دهرئ له گيرى گيرزهو
 ليكي دهم و چه قـ چه قى زمانان

ژينمان له بهرا سهر يكي بهر گه
 ههر مانى كه دپته بهر، نه مانه
 نه ستيره و مانگ و رور له به رزي
 هينديكي گران و هيندي سووكه
 ده زگايه كي جوانه ريك و پيكه
 عاسماني به روشني و زهوى شين
 وهك مايه يي ژيني خوش نه مانن
 ناگر وه كوژئ ههوا ههوايه
 عاسمان كه گهر و كه ناش ده گيرئ
 نيز راوى له بن گلا كه مردوون
 ههر لاش و سهرن ده ويوه دهرژن
 نه م جار هه شيلدرين هه ويرن
 تووش بوونه به دهردى داتولويى
 فهرموويه خودا: كه ده چنه ناو
 نهو گياني كه پاك و پاك سروشتن
 جووت بهنده به تايبه تي هه لينئ
 دهر زيت و بلاو ده بي له بن گل
 بهر ده گرئ هه زار نه وه ندى پيشوو
 بيزنگه ژيان جيهان وه كوو كهو
 بهر داشي خلينه و ددانان

هر چهرخ و خولیک و ورد و خاشه
دابهش ده کړئ به هیزى له شدا
گا، گیره یی ده یکوشیت و دیشی
جاری به هه لینه ری بلنده
هر چی خت و خاله لئی ده پړی
پیسایی ده پړنه جیه کی دوور
هر نابی تهویش له گهل یه کا بن
چی بؤچی ده بی لهوی دها بهش
هه ندامی و هه رنگ ده خا دهر و ژوور
روون بیته وه خهسته باده یی خوین
نابی به گری و گلیو - گلیو بی
بتکتیه وه تاوی، بوکللی کاتی
جاری بهه ژیندری له ناوا
تا گیان هه یه وا نهویش ده مینی
ئاوانی نه هاته جی له مه شدا
دووباره به شینی دیته سر چل
تهو سهوزه ده بی به شه نگه داری
به ده گری به میوه یی ته و خوش
بؤ دیاری ده چیته مالی پاشا
دووری خه نه وه له توژ و خاکی

بانیزه یه لیو و زاره ناشه
رزگار بوو که له م گهر و گزه شدا
گا، کیشه ری ژووری رایده کیشی
جاری کی له قوتده ری کی بهنده
ته ندووری ورگ نهوی ده پړی
خاوینی هه موو ده چی به ره و ژوور
کینه ی گهلې باشه با جیا بن
دابه شکه ری گهرم و ساردی ناو لهش
ره نگرېزی له شان به مانه چند جوور
دل شوو شه یه جهر گه بؤته پالوین
هیچ پووش و په لاشی تی نه چوو بی
هینشتا ده یه وی هه تا ده گاتی
جاری کی بلق بدا له ناوا
هیزی له گیان ده بی بسینی
بیده نگه هه تا له مالی له شدا
گهر بهو له شه وه خرایه بن گل
بارانی به زه ی خودا بیاری
پهلک و گولی لی دهن به سر پووش
تهو میوه که باش بگا له پاشا
گهر بیچنی دهستی پاکی پاکی

كەم ھەلدە كەون شتېكى وابىن
 پتويستە كە گەرمى بېگە يىنى
 چاوپىرى كرىن لە مېش و كرمان
 ويىان كەوئ تاوئ خۇنە بىنى
 وا دا دەورن ئە گەر درشتن
 تا دانەنەوئىنە رېكى عەرزى
 رېيان نىيە بچنە سەر گوشىنگە
 دەفلىقنەو ە لە ژىرى پىدا
 خويناوئى دلان دەبىتە خۇشاو
 خۇشاو ە كە تفتە، ترشە، تالە
 پتويستە كە خۇى بدا ھەل و نۆر
 گەرمایى دەوئ ە تا دەجۇشى
 تىنىئ لە شكۆھى خۇى بدائى
 ماك و رەگەزى لە ناو دەراوئ
 بۆكلىندىرئ ەلمى لىئى بلند بى
 بى تۆز و ەوا بچىئ بەرەو ژوور
 دەتكىنىئ لەوئى دلۆپى دلروون
 بەو بۇنە بەشى لە بوون بىراو ە
 نامىنىئ لەوئىش ە تا ە تا بە
 ئەمجارە لەوئى نە بۆ نە رەنگە

ئەم جۆرە بەنرخن و نەيابن
 چى كالە لەبەر ەوا دەمىنى
 باشتر دەگەھن ەيا پترمان
 پەرورەدە كرىن بە تىشكى دىنى
 ئەوسا ئەوى زۆر پوخت گەبىشتن
 تا دانەكەون لە پۆپى بەرزى
 تا دانەتەكەين لە فیز و مىنگە
 زۆر پان و فلچ دەبن لە رىدا
 رېك لىكى دەدەن سەر و بەر و ناو
 ئەو مىو ە ئەگەر رەگىكى كالە
 نىشان دەدرئ بە پىرى مەيخۆر
 ئەمجار دەكرىتە ناو بەرۆشى
 تىشكى بەزەيى خوداى بگاتى
 پوختايى بە سەر يەكا بتاوئ
 ئەو تىنە گەلىك بەھىز و توند بى
 ئەو ەلمە ببىئ لە چلكنى دوور
 لەو ژوورە پلىكە ناوئى پرووت بوون
 گەر ماك و رەگەز ەمووى تىواو ە
 جىئى دەشتى نەبوونى دلگوشايە
 دىسانەو ە جىئى لە دەفرى تەنگە

رزگار نه بووه له ترسی رشتن
 بؤ كۆرى خودا نموودى نابى
 چهوسانى به هيچه رهنج به باده
 ماو نهو كهسه يه له خوى نه بانه
 بى دۆسته له خوى ده بى به دوزمن
 دهرچووبى له وهنده قۇرتى دژوار
 رپهر له بهرئ مه گين خودا بى
 تۆ بهرزى و ئيمه چاو له ژيرين
 سهرگرمى مه لهم له كوپره گۆلان
 تاريكه شهوم چرا بديره
 بينام كه رهوه به شهوقى ديدار
 هر دوو دليه و گومان و لاسا
 شانمان ده ئهوينى راسته قانى
 لهو پينه كه ساس و گيژ و كاسم
 چكه م؟ نه به خۆمه دهسته لاتم
 رپگه م بده بيمه تۆ په رستى
 هرچه ندى كه ئاشكرا و نيهانه
 تاريكى و روشنى له تويه
 به خشين به به هانه يه و به رپكهوت
 روو بينيه كى كرد و كهوته ئاگر

نهو هيشته نه گه يوه ته گه ييشتن
 تا بۆنى له بوون و مانى مابى
 تا رهنگى هه يه نه بۆته باده
 مانت گهره كه؟ بهرى نه مانه
 تا ماوه له بهنده دا وشه «من»
 دلدارئ ده گاته باره گاي يار
 ئهم رپگه يه سه خته بؤ مه نابى
 ئه ي خوايه ده زانى ئيمه كوپرين
 دهر ياي به زه بيت ده دا شه پۆلان
 چاوساغى به زه بيه كهت بنيره
 تهم با به ره وئ له سهر دلى ژار
 ناسينئ كه بؤ مه بۆته ياسا
 دلمان بخه دهر له به دگومانى
 باوهر هه يه لام و تۆش ده ناسم
 زۆر دل به نيازى باره گاتم
 گرتووتم و خۆت كليل به ده ستي
 ئهم ژين و نه مانه له م جيهانه
 تا پويه، له تۆ به تان و پويه
 چاوت نه له كارى چاكه يان چهوت
 زۆر نويز كه رى پاكي رپى خوداگر

دەببەخشى و پىنى دەدەي لە دەرگا
سەرپشتە ھەمووی بە دەستی تۆبە
چى بۇ چى دەبوو بەوت سپاردن
گومراکەر و رى نیشاندریشى
ئەو نەوسى چنۆک پفاندی لیتمان
ھەر ھىندەبە چارە بۆ گوناھکار
ھەرچەندە فرەش کەمايەسى بى
رى و شوین لە پیاوی ژیر بېرسى
خۇمان نەگرین ھەيا کە دەمرین
نەومان بى لە ناگرى بەدوورین

زۆرى بەگوناھ لە کاتى مەرگا
گەر بەختەوەرە و کە رەنجەرۆبە
ھەر رۆزى بەرى ھەلتىژاردن
پال پىنوەنەرىشى لەمپەرىشى
سەرپشکىيە کەت کە داوہ پىتمان
ماوین و بەزەي خودا بىي یار
بروای بە خودا بىي و بەسى بى
با بیشیپەرستى لىنى بترسى
ئەو رى کە دەويزنە ئىمە بگرین
چاومان لە بەزەي خودا بدوورین

سکالا يەکی ئەگەل بنووسە کەیدا

دلداری پەرى دەلووس و سادە
جادووگەر و گەپدەر و بەداهۆ
شیواوی لە شیوی رى نەزانی
والا دل و دەمپەرى جەر و وەر
زاری شل و کول دەبى و دەخووسى
روورەش بکە! بەردە وان خەیلان
خۆی دەیدرئ وازی لى دەهینى
نەک بگرى بەرى ھەیف مژ و تەم

ئەي سواری لە راستى پیادە
خۆبىژى ھەزار و سەر دەر خو
ھۆزانی بە گفى سەرزمانى
تاشیوسەرى روورەشى زمان شەر
وہک تۆ چەنەوەر بى ھەر بنووسى
بەس نامە بە ناوی بسک و خالان
نووسىنى فرەي منال چ دینى؟
جوانن خەتى ورد و ناسک و کەم

شۇراۋە خەتى جوانى شۇرە
نەك بەرگىنى پەستەك و كولاۋان
نەك پىشى ۋە كوۋ گورىس و ھەوسار
ھەن دەيكەنە كۆپنە كۆن و رەشكە
يەكجار چەنە باز و چەلەتەبىزى
خۇشيش بى مەۋفى لى دەبىزى
زۇر نابىن و زۇر كەم و نەيابىن
توۋكى ھەيە بۇت نە ئافەرىنى
بەدكارى، نە يارى، نالەبارى
شەرمەت نىيە بى فەدى و چىۋكى
ھەر توۋشى گوناھ دەبىم لە پاشى
رەنگى بىدە با ھەلان بېۋشى
بەس باركە لە من گوناھ و سوۋچت
بەشكوۋ بىرەۋى بەخت رەشىمان

خەت كاتى كە زىر و زۇر و بۇرە
خەت جوانە تەنك لە لىۋى لاۋان
دەلخۇشكەرە گەندەموۋ لە رەۋى يار
ئىۋا ھەيە دل دەخاتە گەشكە
دەم تىز و پەل و زمان درىزى
چىشتى كە ھەمىشە بىتە رىزى
گەۋھەر چىيە بى نىخ كە نابىن؟
تۇ، كى كرى نوۋكى تۇ بىبىنى
بەدەرەۋت و بەكەۋت و چەۋت و لارى
شىت و سەرەپۇ ۋ ھەلە و گىۋكى
ھىندەى سەرى تۇم پەراند و تاشى
با بەس بى گزە و جىنۇفرۇشى
دەس بەردە لە كارى ھىچ و پوۋچت
لەم چەپگەر پىمە بىە پەشىمان

***

بۇكىشە لە گەل مە كەمبەرى بەست
رەستەم بوۋە سۋارى رەخشى پەنجەم
شل بوۋ لە سلى و تلى - تلىدا
خانى! بەسە دل لە تۇ بەزامم
تۇ ھەرچى وتت ئەۋم نوۋىسى
گفتى تۇ كە چەۋت و نالەبارە

لە پىركى بنوۋسى ۋا زەبەردەست
كىشاي لە زمانى شىرى دوۋدەم
گەى قامكى تۇسەنم مىلى دا
ۋەك ھەزەدەرى ھاتە سەر ۋەرامم
خۇت گىل و نەزان و گوۋى نەبىسى
بىرى تۇ كە رەند و بەھرەدارە

من بەستەزمان لە بەردەسی تۆم
 دەژام شل و مل لە شینگ و ئاوا
 دلدارى گەلى چلى شل و شەنگ
 بەرگ و شەكت لە بەر دراندم
 ئاوارە كرام لە نىشتەمانم
 تالاو و رەشاو كرا بژيوم
 سووتام وەكوو مەم بە دەردى زىنى
 برش و رەشى دوو كەلى هەناسەم
 كۆن-كۆن بوو هەموو لە دەردو داخان
 دەرچووم لە بنووس و بوومە بلىویر
 چى بەندى دلم هەبوو پساندت
 رىك خستن و فوو لە تۆ، لە من دەنگ
 گا، رەش كەرى رووپەرى گوناھان
 لال و كپ و دەنگ بلاو كەرى تۆم
 نەيزەن نەبى دىبەگم دەر اوو
 هەركارى لە چارەنووسى كۆنە
 دەستىك هەيە ژى و كەوان دەكىشى

نەمخستە سەرى شتىك لەمەر خۆم
 قامىشى كۆلۆل، لە قامىشاوا
 گویدارى مەلى چەلەنگ و خوشدەنگ
 لەو جىگە بەزۆر دەرت پەراندەم
 لەوساوە بىرام لە زىن و مانم
 تىخى تۆ سەر و بنى بىروم
 پىچاتە سەرم هەواى ئەوینى
 چارەم رەشە دل بەژان و تاسەم
 گەو بەند و قەفم بە تىنى ناخان
 حەو كۆن لە لەشم كرا سەر و ژىر
 تۆ هاتى دەمى بە دەم دەماندت
 گىرا بەمە كۆرى بەزم و ئاھەنگ
 گا، دەمكەيە سازى پاتشاھان
 چىتم؟ يەكى دىلى بەردەسى تۆم
 نووسەر نەبى كەى دەمم گەر اوو؟
 بلىویر و بنووس نە سەربەخۆنە
 سووچى چىيە تىر بىرىنى بىشى؟

***

تيرىكە لە تۆ كشاكەوانى
 چىرۆكى وەكوو نەى و بنووسە
 ھى تۆيە كە راستە يان درۆيە

ئەى خوايە ئەتۆ دەزانی «خانى»
 گەر دلرەشە يان زمانى لووسە
 دەست و دلى نەك بەدەستى خۆيە

لەيت فېر نەبوايە چى دەزانى
 سووچم چىيە؟ خۇزگە نەتدەناردىم
 گىرە سەرەتاي، ئەۋىش لە لاي تۇ
 گىراۋە لە پەنجەتا سەرە و ژىر
 رېنى سوود و زىانى خۇي نەزانى
 ئاۋازى دەداۋە لەم ھەۋايە
 ھەۋايى بەتەننەم ئەتۇي خۇدايە
 ژىر بارى گرانى شەرم و نەنگىم
 سى سالە گوناھى خۇم دەنۋوسىم
 مېژۋو لە ھەزار و شىست و يىك بوو
 پىشەنگى بەرەي گوناھكارم
 بۇ چاكە ھەزاري بابەدەستىم
 لە برانەۋەشا بگەي بە ھانام

كاتىكى كە داتدەدا زمانى
 تۇي بەم ھەلە كارىەت سپاردىم
 سەرىشكىيە كە ھەيە بە لاي خۇ
 ھىندەي چ بنووس بوۋە و چ بلوۋىر
 بى سەر دەگەر سەر و زمانى
 بلوۋىر بوو، چلۇنى لەيت بدايە
 ھەر چەندە پەرى سېم سىايە
 روۋپەر گەلنى روۋرەشەن لە چەنگىم
 بەدخووم و لە راستەخۇم چكووسىم
 گەر ھاتنە سەرزەۋى مە رېك بوو
 ئىستا بە تەمەن چل و چوارم
 مەست بووم و نەزانى پىلى بەستىم
 ۋەك دات لە ئەۋىن بەرى تۋانام

